

MhA

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

Wskaz. "Ekonomiczny", "Pol. Lit. Politechniki", "Polina 3"

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL BIELSZOWICE, KNUROW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL HUTA.

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
POPIERANIE EKSPORTU PRZY POMOCY ZWROTU CEŁ — S. FR. KRÓLIKOWSKI	415	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE.	431
DECYZJA WYSOKIEGO KOMISARZA W. M. GDAŃSKA O ACTION DIRECTE — AL. TEMPEL	418	Polskie rybołówstwo morskie w 1931 r. — B. K. Ruch w porcie gdańskim w lutym 1932 r. — A. R.	
ŻYCIE GOSPODARCZE: Rynek pracy w lutym 1932 r.		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	433
GÓRNICTWO WĘGLOWE	423	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH.	434
Poparcie eksportu węgla Ustawa o obrocie węglem		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ NAFTOWY	426	PODATKI I OPŁATY	435
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	426	MONOPOLE.	435
ROLNICTWO.	427	Utworzenie Państwowego Przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy” — Wł. Oster Koncesjonowana sprzedaż wyrobów tytoniowych — Wł. Oster	
Kredyty na pomoc siewną w sezonie wiosennym 1932 r. — M.		KREDYT	437
HANDEL:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	437
HANDEL ZAGRANICZNY	427	Z BANKU POLSKIEGO	438
Wywóz gęsi w 1931 r. — Z. Ł.		Z POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI	439
HANDEL WEWNĘTRZNY	428	Rozwój P. K. O. w świetle liczb za I kwartał 1932 r. — T. Dziekoński	
Ruch cen w lutym 1932 r.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	429	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	430	NIEMCY	440
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	430	HOLANDJA	440
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	431	SZWECJA	440
Praca P. K. P. w styczniu 1932 r.		WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.	440
		SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO W PAŃSTWACH ZAGRANICZNYCH	440
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	441
		BIBLIOGRAFJA	442

POPIERANIE EKSPORTU PRZY POMOCY ZWROTU CEŁ

EKSPORT w 1931 r. spełniał w dalszym ciągu dwa zadania: rolę dodatniego czynnika w bilansie płatniczym i rolę motoru, powiększającego zatrudnienie warsztatów pracy.

Eksport, połączony z pewnymi metodami popierania wywozu, mianowicie ze zwrotem ceł, miał nadto inne jeszcze następstwa: podniesienie cen danych towarów na rynku wewnętrznym, o ile do podniesienia tych cen nie wystarczały cła przywozowe.

Dodatnia rola eksportu dla bilansu płatniczego nie wzbudza jakichkolwiek wątpliwości i jest tem ważniejsza, im więcej kraj dany jest skłonny — z przejściowych przyczyn gospodarczych — do biernego bilansu płatniczego (kraj na dorobku), a nadto im trudniejsza jest ogólna sytuacja finansowa.

Z tego punktu widzenia eksport, zwłaszcza w okre-

sie obecnego kryzysu finansowego, jest czynnikiem ułatwiającym, jeżeli nie wręcz umożliwiającym, import surowców i środków produkcji, a także wypłatę procentów i rat od poprzednio zaciągniętych długów.

Eksport, jako źródło zarobkowania, może i winien być przedmiotem specjalnych studjów, zwłaszcza jeżeli połączony jest z podniesieniem cen wewnętrznych. Mianowicie, w takich wypadkach nasuwa się pytanie, czy obniżenie ceny wewnętrznej do poziomu przeciętnego, otrzymanego w sposób ważony z cen: dotychczasowej wewnętrznej i eksportowej, nie rozszerzyłoby konsumpcji wewnętrznej do rozmiarów dotychczasowego zbytu zagranicą plus zbytu wewnątrz kraju? Odpowiedź na to pytanie jest, niewątpliwie, trudna, gdyż nie można ustalić stopnia współzależności pomiędzy wielkością konsumpcji a poziomem

cen, tem bardziej, gdy zmienia się i ulega wahaniom siła nabywcza ludności. Niemniej współzależność taka istnieje i sam, dający się empirycznie i logicznie stwierdzić, fakt takiej współzależności nakazuje zwrócić baczną uwagę na ten problemat. Jest to tem więcej wskazane, że system eksportu, połączonego ze zwykłą cen wewnątrznych powyżej cen zagranicznych, posiada szereg ujemnych konsekwencji z punktu widzenia interesów gospodarstwa narodowego i może być przez państwo popierany tylko przez pewien czas przejściowy. Państwu, przejściowo popierającemu, a nawet, przy pomocy zwrotu cel, współdziałającemu z tego rodzaju metodami eksportu, chodzi bądź o utrzymanie lub rozwinięcie wywozu danego towaru, głównie ze względu na rolę, jaką odgrywa zbyt z granicą w produkcji danego towaru, w zatrudnieniu warsztatów pracy, bądź o podniesienie cen do poziomu „opłacalności” produkcji. Ostatni wypadek ma miejsce w dziedzinie wywozu zboża, gdzie stosowanie, dopóki istnieje nadwyżka zboża, zwrotu cel utrzymuje na wyższym poziomie ceny wewnętrzne, realizowane przy sprzedaży głównej masy zbóż (eksport zboża sam przez się, ze względu na ilość, nie odgrywa tak poważnej roli w dochodach rolnictwa). Z chwilą, gdy cena wewnętrzna przekroczy poziom cen zagranicznych, powiększony o stope zwrotu cła, rola zwrotu cel zostaje ukończona.

Działalność państwa na korzyść zatrudnienia warsztatów pracy lub wspomnianej ostatnio zwykłej cen ma w dziedzinie wywozu wyrobione i ustalone formy — wiąże się to, niewątpliwie, ze wzmiankowaną przez nas na wstępie dodatnią rolą eksportu w bilansie płatniczym i z momentami natury historycznej, które przyczyniły się do wyrobienia metod działalności państwowej w tym zakresie (polityka handlowa w epoce merkantylizmu na tle nauki o bilansie handlowym). Natomiast niema dostatecznie wyrobionych środków, gdy chodzi o osiągnięcie zasadniczo tych samych celów (zatrudnienie warsztatów pracy lub rentowność cen) przy pomocy oddziaływania na sprzedaż wewnątrz kraju. W jaki sposób państwo może przyczynić się wydatnie do powiększenia zbytu na rynku wewnętrznym lub do podnoszenia cen do poziomu „opłacalności” — podobnie jak może powiększyć zbyt na rynku zagranicznym lub podnieść ceny wewnętrzne przy pomocy premjowanego eksportu? Jakie mogą być metody „doplacania” do sprzedaży wewnętrznej, podobnie jak istnieją metody „doplacania” przez państwo do eksportu? Metody takie częściowo już pojawiły się, zwłaszcza jeżeli chodzi o osiągnięcie zwykłej cen — jako przykład służyć może t. zw. akcja interwencyjna (zakupy zboża przez instytucję państwową), ale metody te połączone są z większym nakładem kapitału i z przejęciem przez państwo na siebie poważnego ryzyka, grożącego nawet niebezpieczeństwem bądź utraty kapitału interwencyjnego, bądź spowodowania w pewnej chwili nowej niżki cen. W zakresie powiększenia zbytu na rynku wewnętrznym przez dopłacanie sprzedawcom do ceny sprzedażnej państwo nie wymyśliło dotychczas sposobu działania, jakkolwiek sposób taki nie wydawałby się niemożliwym do sformułowania, i jakkolwiek w niektórych wypadkach i na mniejszą skalę państwo już niekiedy środki podobne stosuje w postaci „premiów wytwórczych”. Stosuje się jednak te środki w innem nastawieniu, przeważnie w celu usunięcia konkurencji zagranicznej, a w naszych roz-

ważaniach chodziłoby o niżkę cen sprzedażnych (wyrównywaną dopłacaniem przez państwo) w celu powiększenia konsumpcji. Brak materiału doświadczonego i wyrobionych już metod działania mają tutaj głębsze znaczenie, bo powodują, że nie jest znana dostatecznie elastyczność konsumpcji, i nie wiadomo, jak dalece można ją w danych warunkach powiększyć, gdy przy popieraniu eksportu chodzi prosto nie o zwiększenie konsumpcji (przynajmniej nie tyle o zwiększenie konsumpcji), lecz o powiększenie zbytu kosztem konkurentów, czyli o zdobycie konsumpcji, już istniejącej. W tej dziedzinie staliśmy zatem przed koniecznością eksperymentowania. Niemniej jednak musimy przyznać, że barjery celne i najróżnorodniejsze zakazy przywozu (gospodarcze, weterynaryjne i t. p.), a nawet pomysły uprzywilejowania pewnych krajów (dostawców) z pominięciem Polski, czynią zagadnienie rynku wewnętrznego (zagadnienie, jak zaznaczyliśmy, bardziej skomplikowane) coraz aktualniejszym, nie mówiąc już o tem, że jest ono aktualne z punktu widzenia interesów społecznych.

Wnikając jeszcze w dalszym ciągu w działanie zwrotu cel, w szczególności w oddziaływanie na poziom cen wewnętrznych, nie możemy nie zauważyć pewnej analogii z oddziaływaniem na ceny wewnętrzne porozumień kartelowych; porozumienia kartelowe mają możność obniżić ceny eksportowe z przetruceniem straty na rynek wewnętrzny, gdy zwrot cel pozwala na obniżenie cen eksportowych z przetruceniem straty na Skarb Państwa. W obu wypadkach w ostateczności eksport finansuje konsument krajowy: w wypadku karteli — przez podniesienie ceny, którą płaci, w wypadku zwrotu cel — przez podatki i opłaty, które uiszczą. Do powyższego twierdzenia trzeba wprowadzić pewną korektywę. Zwrot cel jest związany, przynajmniej formalnie, z wpływami celnymi, a zatem o tyle obciąża konsumenta krajowego, o ile konsument ten konsumuje towary zagraniczne i o ile ponosi koszt cła (cło niekiedy w części zostaje przetruczone na dostawcę zagranicznego). A zatem kartele mają możność sfinansować eksport przy pomocy konsumentów krajowych, o ile, oczywiście, państwo pozostawiło im wolną rękę w regulowaniu ceny na rynku wewnętrznym. W tym wypadku udzielanie zwrotu cel jest niejako dalszym, drugim i dodatkowym środkiem pomocy w eksporcie, środkiem, który nie wydaje się być niezbędnym, a jeżeli jest stosowany, to uprawnia państwo do skontrolowania ceny na rynku wewnętrznym — no, bo w przeciwnym wypadku mamy przecież stosowanie podwójnych środków: jednego — w postaci zwykłej cen wewnętrznych, i drugiego — w postaci zwrotu cel. Oczywiście, powyższych wniosków nie można traktować ogólnie i szematycznie, niemniej możnaby z powyższego punktu widzenia zbadać poszczególne wypadki stosowania zwrotu cel, zwłaszcza wobec poważnego obciążenia Skarbu Państwa sumami, idącymi na zwrot cel.

Po tych ogólnych uwagach rzucmy okiem na rozwój środków poparcia eksportu w ostatnich latach, a zwłaszcza w 1931 r., i to w szczególności na rozwój zwrotu cel.

Poniższa tablica zawiera, podług danych Ministerstwa Skarbu, zestawienie zwrotu cel za szereg lat, aż do ostatniego roku budżetowego (bez marca r. b.):

Zestawienie zwrotów cel według realizowanych kwitów wywozowych (dane Min. Skarbu)
(tysiące złotych)

Uskutecznione zwroty cla przy wywozie	1925	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	
							(11 mies. od 1/IV do 29/IV)	
Gotowe wyroby włókiennicze	712·8	1.400·0	1.626·9	2.699·2	3.427·8	3.117·7	9.536·8	
Odlewy żeliwne	—	324·8	334·1	479·0	224·0	177·4	165·6	
Maszyny i narzędzia rolnicze	—	121·7	169·1	123·4	99·4	148·4	243·9	
Wytw. hut. walc. oraz niektóre wyr. metalowe	—	1.830·0	3.677·9	4.803·2	3.052·2	15.806·0	11.968·5	
Karbid, azotniak, azotan amonu	—	10·7	17·2	—	—	—	—	
Przędza barwiona	—	—	27·7	360·1	987·6	973·3	404·9	
Obrabiarki	—	—	0·8	1·0	10·0	9·4	21·6	
Barwniki	—	—	—	—	—	—	—	
Żelazocjanki, błękity i ług potasowy	—	—	—	125·1	144·9	57·0	6·1	
Materiały wybuchowe	—	—	—	39·5	36·4	27·8	42·5	
Mebłe gięte	—	—	—	10·3	126·3	107·8	71·5	
Przędza z jedwabiu sztucznego	—	—	—	34·7	466·3	461·7	555·7	
Chloran potasu	—	—	—	2·1	20·4	15·7	8·3	
Silniki spalinowe	—	—	—	6·2	7·9	0·1	—	
Maszyny włókiennicze	—	—	—	70·9	391·1	298·7	233·4	
Kapelusze i stożki	—	—	—	3·6	49·3	31·7	26·2	
Bekony i szynki	—	—	—	—	2.822·5	7.011·4	14.252·0	
Ryż polerowany oraz produkty ryżowe	—	—	—	—	21·8	107·8	213·9	
Wyroby szklane	—	—	—	—	6·4	33·5	23·3	
Cerata	—	—	—	—	—	37·7	25·7	
Biel cynkowa	—	—	—	—	177·3	160·3	221·3	
Zboże i prod. przemiału	—	—	—	—	11.090·0	38.503·1	14.121·9	
Masło naturalne	—	—	—	—	459·0	2.463·1	676·0	
Niektóre przetwory mięsne	—	—	—	—	—	12·9	73·3	
Len trzepany	—	—	—	—	—	92·5	308·0	
Sole potasowe	—	—	—	—	—	2·7	24·9	
Razem:	712·8	3.687·8	5.853·6	8.758·5	28.620·6	69.657·5	54.225·5	

Powyższa tablica nie stanowi rewelacji, ponieważ dane jej były już publikowane (także w „Roczniku Ministerstwa Skarbu” 1927 — 1930), nowa może jest tylko rubryka 1931/32 r.

Statystyka zwrotu cel jest rzeczą pouczającą, i aby wyciągnąć pewne wnioski, dotyczące eksportu, podzielimy ją na grupy: rolniczą i przemysłową. Do grupy rolniczej zaliczymy: bekony i szynki, zboża i produkty przemiału, masło naturalne, niektóre przetwory mięsne (mięso i wędliny), len trzepany, a do grupy przemysłowej pozostałe pozycje. Zwrot cel przy wywozie produktów rolniczych i ich przetworów wprowadzono dopiero w 1929/30 r. (początki kryzysu rolnego), dlatego dla porównania weźmiemy 3 ostatnie lata budżetowe. Zestawienie zwrotu cel dla grup: rolniczej i przemysłowej przedstawia się następująco (w tys. zł):

	1929/30		1930/31		1931/32 (11 mies.)	
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
Grupa rolnicza	14.372	50	48.086	69	29.431	54
Grupa przemysłowa	14.249	50	21.572	31	24.794	46
Razem:	28.621	100	69.658	100	54.225	100

W 1931/32 r. obserwujemy zmniejszenie się sum, idących na zwrot cel przy wywozie grupy rolniczej, co pochodzi wyłącznie ze spadku eksportu zboża i produktów przemiału, a w małym stopniu także ze spadku wywozu masła. Ponieważ jednocześnie ceny zboża bynajmniej nie spadły, przeto można w pewnym stopniu wnioskować, że zmniejszyły się zapasy zboża w kraju, przynajmniej zapasy zboża rozporządzalnego.

Natomiast poważnie wzrasta eksport bekonów i szynki, do czego niewątpliwie walnie przyczynił się zwrot cel, połączony przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu z t. zw. systemem tezauryzacji sum, pochodzących ze zwrotu cel, w lepszych okresach eksportu celem stosowania nawet zwiększonych (po-

nad normalną, ogłoszoną w „Dz. Ust. R. P.” stopę zwrotu cla) wypłat zwrotu w okresach konjunkturalnie gorszych.

Pomyślnem również zjawiskiem jest ożywienie się eksportu lnu trzpanego.

W zakresie grupy przemysłowej obserwujemy wzrost wywozu gotowych wyrobów włókienniczych (w tem głównie konfekcji), a zmniejszenie się wywozu wytworów hutniczych. W drugiej połowie roku, skutkiem zarządzeń reglamentacyjnych zagranicą, względnie skutkiem załamania się walut i cen kalkulowanych w tych walutach (funt sterling), wywóz obu tych głównych działów przemysłu spada b. znacznie, co z pewnością wywołało automatycznie kurczenie się miesięcznych wydatków na zwrot cel. W zmniejszeniu się eksportu wytworów hutniczych odgrywają poważną rolę także restrykcje co do udzielania państwowej gwarancji kredytowej na wywóz do Z. S. R. R. W ciągu 3 lat ostatnich Skarb Państwa wypłacił tytułem zwrotu cel: za grupę rolniczą zł 91.888 tys., za grupę przemysłową zł 60.615 tys., razem przeszło zł 150 miljn. Zmniejszenie się wywozu i stąd również zmniejszenie się sum, wydatkowanych w II połowie 1931/32 r. na zwrot cel, spotkało się ze spadkiem wpływów celnych, które skurczyły się w sposób następujący: w kwietniu 1931 r. wpływy netto z cel przywozowych — zł 17.189 tys., z opłat dodatkowych (manipulacyjnych) — zł 1.792 tys., w lutym 1932 r. wpływy z cel przywozowych — zł 7.333 tys., z opłat dodatkowych zł 1.405 tys. Jest rzeczą prawdopodobną, że również dwukrotnie, jeżeli chodzi o porównanie dwóch krańcowych miesięcy, spadły wydatki na zwrot cel. Wydatki te za cały rok budżetowy (bez marca) miesięcznie wynosiły średnio zł 4.929 tys.

Ogólna suma wpływów netto z cel przywozowych w 1931/32 r. (bez marca) wyniosła zł 125.626 tys.,

z opłat dodatkowych zł 16.716 tys., razem zł 142.342 tys. Wydatek na zwroty cel wyniósł przeszło $\frac{1}{3}$ tej sumy i gdyby nie był dokonany, wpływ z cel przywozowych wyniosłyby zł 196 567 tys. W stosunku do tej hipotetycznej sumy zwrot cel stanowi 27%, gdy w 1930/31 r. w stosunku do analogicznej sumy wyniósł 11%, a w 1929/30 r. — 4%. Pochodzi to stąd, że w ubiegłych latach rozszerzano ciągle system zwrotu cel na nowe towary, i że od 1931 r., gdy obroty poczęły się kurczyć, eksport zmniejszał się nie w tym stopniu, w jakim spadał przywóz.

W razie ogólnego ożywienia obrotów handlowych na rynku światowym i odzyskania równowagi gospodarczej powyższy stosunek procentowy prawdopodobnie wróci do normy z 1930/31 r.

Wartość eksportu towarów, których wywóz był

popierany przy pomocy zwrotu cel, wynosiła w roku kalendarzowym 1931 zł 521'5 miljn., co stanowi ok. 32% wartości całego eksportu w tym roku (zł 1.618 miljn.). Zwrot cel (coprawda, za rok 1931/32, bez marca) dał ok. 10% wartości wywozu przedmiotów, objętych zwrotami cel (za rok kalendarzowy 1931). Stanowi to mniej, niż dał eksportowi niektórych państw spadek waluty krajowej w 1931 r., a dowodzi niewątpliwie znacznie większego wysiłku finansowego, wysiłku wartościowego nawet z punktu widzenia gospodarstwa światowego, bo wysiłek, który prawdopodobnie ze swej strony przyczynił się do utrzymania porządku walutowego w jednej z części globu ziemskiego.

S. Fr. Królikowski

DECYZJA WYSOKIEGO KOMISARZA W. M. GDAŃSKA O ACTION DIRECTE

PRASZA CODZIENNA wszystkich kierunków politycznych dała wyraz oburzeniu opinii publicznej polskiej z powodu decyzji Wysokiego Komisarza W. M. Gdańska, uznającej za „action directe” zarządzenia władz polskich, mające na celu ochronę obszaru polskiego przed napływem towarów, pochodzących z przemytu, uprawianego pod płaszczykiem t. zw. obrotu uszlachetniającego. Głośny i jednomyślny protest całego społeczeństwa polskiego nie pozostanie niezawodnie bez wpływu na dalszy bieg sprawy. Decyzja Wysokiego Komisarza, choć wykonalna niezwłocznie, nie jest ostateczna i będzie stanowiła przedmiot rozpraw na terenie Ligi Narodów. Dlatego też należy się zastanowić sine ira nad treścią tej decyzji i rozważyć, na jakich podstawach prawnych i logicznych decyzja ta została powzięta.

Istota sprawy przedstawia się następująco:

W myśl § 13 załącznika II do Umowy Warszawskiej z dn. 24/X 1921 r. — „o ile przedsiębiorstwa gdańskie mają obecnie prawo wywożenia towarów zagranicę celem uszlachetnienia, a po uszlachetnieniu wprowadzenia ich zpowrotem do gdańskiego obszaru celnego bez cła, prawo to przyznane im będzie i nadal pod dotychczasowymi warunkami. Najwyższa władza celna w Gdańsku winna najpóźniej do dn. 15/XII 1921 r. przedłożyć Polskiemu Centralnemu Zarządowi Cel wykaz istniejących obecnie ulg tego rodzaju (ustęp 2), a w razie niedokładności uzupełnić ten wykaz w przeciągu 2 miesięcy.

Wydział, utworzony z przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska, który winien się składać najwyżej z 4 przedstawicieli z każdej strony, zbada wykaz i ustali, czy istotnie odbywający się obrót należy uważać za obrót uszlachetniający, a w danym razie wyłączy istniejący niedozwolony obrót uszlachetniający”.

Pomimo że wyraźny przepis umowy przekazuje Wydziałowi, utworzonemu na zasadzie parytetu, rozstrzygnięcie kwestji, czy dany obrót uszlachetniający jest dozwolony czy też niedozwolony, gdańskie władze samowolnie, bez aprobaty tego Wydziału, w ciągu szeregu lat wydawały pozwolenia różnym przedsiębiorstwom na wykonywanie zupełnie w zasadzie

niedopuszczalnych rodzajów obrotu uszlachetniającego. Przeciwno temu zaprotestowało Ministerstwo Skarbu. Wydział, przewidziany w Umowie Warszawskiej, co do całego szeregu obrotów nie doszedł do żadnych konkluzyj, wobec czego prace tego Wydziału zostały uznane za ukończone w 1931 r. Dn. 15/IX 1931 r. Rząd Polski wystąpił do Wysokiego Komisarza W. M. Gdańska ze skargą na samowolne, sprzeczne z umową, zarządzenia władz gdańskich, w tej liczbie również na zarządzenia, dotyczące obrotu uszlachetniającego. Dn. 30/X 1931 r. Ministerstwo Skarbu zażądało od Gdańskiej Dyrekcji Cel zlikwidowania wydanych samowolnie, bez aprobaty Wydziału, pozwoleń na obrót uszlachetniający. Senat W. M. Gdańska polecił Gdańskiej Dyrekcji Cel zarządzenia tego nie wykonać. W tym stanie rzeczy Ministerstwo Skarbu, aby nie dopuścić napływu do Polski nieoclonionych towarów, nakazało władzom wykonawczym kontrolowanie przybywających z obszaru W. M. Gdańska do Polski towarów i w razie ujawnienia towarów, pochodzących z nieuznanego obrotu uszlachetniającego, nakazało Ministerstwo żądanie opłaty cła. To właśnie zarządzenie, ograniczające się do kontroli towarów na terenie Polski, zostało uznane za niedopuszczalną „action directe” ze strony Polski. Decyzja opiera się na 2 następujących tezach, ustalonych przez doradcę Wysokiego Komisarza P. Aleksandra Fattingera, Radcę Ministerstwa Skarbu w Budapeszcie:

1. — Zarządzenia władz polskich podlegają bezwzględnemu wykonaniu tylko wtedy, jeśli stanowią one z a r z ą d z e n i a o g ó l n e, dotyczące wszystkich urzędów celnych na wspólnym obszarze celnym, kwestje zaś, dotyczące odrębnych praw W. M. Gdańska, przewidzianych w załączniku II do Umowy Warszawskiej, ulegają wykonaniu tylko wtedy, jeśli były one rozstrzygnięte prawomocnym orzeczeniem, powziętem w trybie art. 39 Konwencji Paryskiej, t. j. w trybie arbitrażu przed Wysokim Komisarzem wzgl. przed Radą Ligi Narodów. Teza ta opiera się na swoistej interpretacji p. 4 a i b Układu Genewskiego z 1923 r.

2. — Zakaz przywozu do Polski bez cła towarów, pochodzących z uprawianego przez firmy gdańskie

obrotu uszlachetniającego, stanowi obrazę art. 13 Konwencji Paryskiej, która postanawia, że Gdańsk zostaje włączony do granic celnych polskich, Polska i Gdańsk stanowią jeden obszar celny, poddany ustawodawstwu polskiemu i polskiej taryfie celnej.

Na podstawie tych tez doradca Wysokiego Komisarza W. M. Gdańska dochodzi do wniosku, że Polska nie miała prawa wydawać ogólnego zarządzenia o likwidacji nieuznanych obrotów uszlachetniających, gdyż takie zarządzenie, nie stanowiąc ogólnego zarządzenia dla całej Polski, nie jest objęte p. 4 a i b Układu Genewskiego, nie miała też Polska prawa żądać opłaty cła od towarów, wprowadzonych z Gdańska do Polski, gdyż stanowi to obrazę art. 13 Konwencji Paryskiej o włączeniu Gdańska do obszaru celnego Polski.

Obydwie te tezy są w zasadzie niesłuszne.

Pierwsza teza, jak powiedziano, opiera się na mylnej interpretacji p. 4 a i b Układu Genewskiego z 1923 r. Ekspert węgierski mylnie sądził, że tekst p. 4 a i b wyczerpuje interpretację całej Umowy Warszawskiej w części, dotyczącej spraw celnych. Tekst p. 4 a i b głosi:

„4. — Wychodząc z powyższych założeń, Rząd Polski i W. M. Gdańsk ułożyły się, jak następuje:

a) wszystkie zarządzenia ogólne w sprawach ustawodawstwa celnego, taryf i statystyki celnej, które dotyczą wszystkich jednostek celnych polskich, mają również być stosowane ipso iure do jednostki celnej gdańskiej. Co do statystyki przywózowej i wywózowej, Gdańsk już uregulował tę sprawę zgodnie z przepisami, obowiązującymi w Polsce. Zmiany, które w przyszłości okażą się jako potrzebne w związku ze zmianami przepisów polskich, będą przeprowadzone;

b) różnica zdań pomiędzy jednostką celną gdańską i Polskim Centralnym Zarządem Ceł, dotycząca zastosowania lub wykonania jednego z wymienionych w p. 4 a zarządzeń, nie może powodować ani opóźnienia, ani trudności w wykonaniu tych zarządzeń, które mają obowiązywać do chwili, kiedy różnica zdań zostanie uregulowana na drodze procedury, przewidzianej w obowiązujących umowach”.

Układ ten powstał wskutek wniosku Rządu Polskiego, który domagał się, aby rozporządzenie o statystyce celnej było stosowane przez Gdańsk na podstawie art. 197 Umowy Warszawskiej, przewidującego, że polskie ustawodawstwo celne i polskie rozporządzenia wykonawcze, dotyczące spraw celnych, ipso iure wchodzi w życie na obszarze W. M. Gdańska i winny być niezwłocznie wykonywane. Wszelkie z tego tytułu sprzeciwy mogą być przez Senat W. M. Gdańska zgłaszane Wysokiemu Komisarzowi Gdańska, co jednakże nie wstrzymuje wykonania tych zarządzeń. Teza ta była całkowicie uwzględniona przez Ligę Narodów, a w dyskusji, streszczonej przez P. Erica Colbana, zapatrywania Sekretarjatu Ligi Narodów znalazły wyraz w następujących słowach, wypowiedzianych na posiedzeniach w dn. 10 i 11 VII 1923 r.:

„La Pologne doit trouver sur le territoire de Dantzig, en respectant les droits des employés dantzi-kois, une situation de fait qui correspond à la situation sur les autres frontières de la Pologne de telle façon, comme si la Pologne y était maître”.

„La situation des fonctionnaires dantzi-kois exige une indépendance nationale du cadre, mais en même temps, une collaboration excessivement étroite”.

„La statistique commerciale fait partie du régime douanier. La Pologne doit savoir ce qui est exporté et importé par le secteur dantzi-kois, c'est pourquoi la Pologne a un intérêt imminent d'avoir une statistique exacte et complète”.

„Qu'est ce que la douane? Ce ne sont pas seulement les questions du tarif douanier, c'est tout un ensemble des réglemens concernant la perception des douanes. Cela veut dire la même chose que M. Plucinski désigne sous le nom de la procédure douanière. 1) La statistique et 2) le contingent font également partie de cet ensemble du régime douanier”.

„Dans les questions des douanes nous avons formulé l'opinion suivante: une subordination absolue du service douanier dantzi-kois sous l'administration polonaise est indispensable. Toutes les mesures appliquées pour les services de douane doivent être appliqués de la même manière à Dantzig. Le régime douanier comprend non seulement les douanes mais aussi la statistique du trafic des marchandises et la prohibition des importations et des exportations. Tout cela forme un ensemble et rentre dans le cadre douanier”.

„En cas de doute il n'appartient pas à l'administration douanière dantzi-koise ou aux fonctionnaires dantzi-kois de juger si les mesures prises par l'administration polonaise sont justifiables. Aucune divergence d'opinion ne peut influencer l'exécution des lois et des prescriptions polonaises. Les employés dantzi-kois doivent obéir aux instructions de l'administration polonaise sans réserve, c'est le point de vue de l'administration polonaise qui emporte. La divergence d'opinion ne peut être précisée que par la voie de l'art. 39. C'est le seul moyen pour le Sénat de prononcer son point de vue différent. L'exécution des lois et prescriptions douanières doit être, en dehors de cet article, libre de toute intercession du Sénat”.

„Les lois, ordonnances et prescriptions doivent entrer en vigueur sur le territoire de Dantzig ipso iure.

Ce n'est pas un régime nouveau que nous réclamons par cette opinion. C'est la simple exécution du Traité.

Les estampilles et timbres de ce régime pourraient avoir à Dantzig un caractère mixte, polono-dantzi-kois.

La nomination des douaniers n'était pas discutée jusqu'ici, nous laissons la question en dehors n'ayant pas encore étudié suffisamment la possibilité d'une collaboration entre le Sénat et le Gouvernement Polonais”.

Jak widać z powyższego, o żadnych ograniczeniach kompetencji Ministerstwa Skarbu do zarządzeń ogólnych (mesures générales) nie było wcale mowy, przeciwnie podkreślano, że we wszystkich wogóle kwestiach celnych ostateczna decyzja należy do Ministerstwa Skarbu, i że decyzje te winny być wykonywane bez rozstrzygania, czy są one usprawiedliwione. Wobec tego jednak, że bezpośrednim powodem rozpatrzenia tej kwestji było właśnie ogólne zarządzenie o statystyce celnej, redakcja układu wskazała na to, że „ogólne zarządzenia” władz polskich wchodzi w życie ipso iure i że zarządzenia te są niezwłocznie wykonalne. Zamiarem stron, redagujących

układ, jak z powyższego wynika, nie było bynajmniej zwężenie uprawnień władz polskich tylko do zarządzeń ogólnych, przeciwnie co do innych uprawnień nie było wcale sporu, gdyż przewidziane one są wyraźnie w art. 202 Umowy Warszawskiej; potwierdzenia wymagał tylko przepis art. 197, co do którego Gdańsk twierdził, że obejmuje on przepisy o charakterze tylko fiskalno-celnym, nie obejmuje zaś przepisów gospodarczych, do których należy rozporządzenie o statystyce celnej. Również i na tę kwestję dał odpowiedź Układ Genewski, i to w sensie tezy polskiej, głosząc, że art. 197 obejmuje wszelkiego rodzaju rozporządzenia celne łącznie ze statystyką, zakazami przywozu etc. Ta geneza przepisów p. 4 a i b Układu Genewskiego z 1923 r. najdobitniej wskazuje, na jak błędnej podstawie oparł się doradca Wysokiego Komisarza, sądząc, że p. 4 a i b Układu Genewskiego stanowi ograniczającą interpretację nie tylko art. 197 Umowy Warszawskiej, lecz również art. 202 tej umowy. Ten ostatni artykuł wyraźnie wskazuje, że polskie Ministerstwo Skarbu jest kompetentne do wydawania ostatecznych decyzji, dotyczących postanowień celnych wszelkiego rodzaju. Tak obszernie i wyraźnie ujęty przepis pragnie doradca Wysokiego Komisarza unicestwić w sposób nader uproszczony; powiada on dosłownie: „tak zatem należy cytowane punkty 4 a i b, na których opierają się powyższe wywody, uważać jako miarodajną interpretację także i dla art. 202 Umowy Warszawskiej”. Tak uproszczony sposób uchylania w drodze interpretacji obowiązującej normy prawnej może być co najwyżej jaskrawym przykładem tego, jak przepisów prawa interpretować nie należy.

Jeśli Układ Genewski dotyczył interpretacji art. 197 Umowy Warszawskiej, i jeśli w tekście tego układu w p. 5 wyraźnie zastrzeżono, że w żadnym razie nie zmienia on obowiązujących konwencji i umów, lecz stanowi tylko o ich interpretacji, to wnioski o tem, że rozszerzająca wykładnia art. 197 Umowy Warszawskiej uchyla wogóle przepis art. 202, którego wykładnia ta wcale nie dotyczyła, jest co najmniej dowolny i bezwzględnie sprzeczny z intencjami autorów Układu Genewskiego i z wyraźnym tekstem Umowy Warszawskiej.

Jeśli konsekwentnie śledzić będziemy bieg myśli doradcy Wysokiego Komisarza — przekonamy się, że w toku rozumowania doprowadza on do praktycznego zaprzeczenia swojej własnej tezy. Jeśli, jak twierdzi autor opinii, decyzje Ministerstwa Skarbu są ostateczne tylko w kwestjach ogólnych zarządzeń polskich, a nie mogą dotyczyć specjalnych praw Gdańska, przewidzianych w załączniku II do Umowy Warszawskiej, to w konsekwencji Gdańsk w sprawach celnych staje się wogóle niezależnym od centralnej władzy celnej polskiej, albowiem załącznik II w tej lub innej formie dotyczy wszystkich niemal spraw celnych. Nader ważna kwestja, jakie stawki taryfy stosować należy w wypadkach zmiany taryfy celnej, jest uregulowana w § 9, w § 8 przewiduje się przywóz bez cła towarów do czasowego użytku, do wypróbowania i obejrzenia, § 14 mówi o obrocie przez domy skladowe, §§ 15 — 20 poruszają kwestję procedury clenienia towarów, odroczenia zapłaty cła, trybu postępowania przy zażaleniach i t. p. Jeśli pozostawić Gdańskowi prawo uchylania się od subordynacji Ministerstwu Skarbu we wszystkich tych

kwestjach i interpretować przepisy te analogicznie do stosowanej obecnie interpretacji przepisów o obrocie uszlachetniającym, będzie to równoznaczne z otwarciem granicy celnej na bardzo długi okres czasu, gdyż procedura rozpatrywania skarg polskich przez Wysokiego Komisarza i Ligę Narodów trwa całe lata, a w ciągu tego czasu towary przychodziłyby bez cła na podstawie swoistej gdańskiej interpretacji przepisów celnych. Donrowadziłoby to do oczywistego zaprzeczenia tezy Układu Genewskiego o bezwzględnym wykonaniu zarządzeń, dotyczących ogólnych rozporządzeń władz polskich, gdyż kwestje, poruszone w załączniku II obejmują wszystkie niemal najważniejsze zagadnienia ogólnych przepisów celnych polskich. W ten sposób doradca Wysokiego Komisarza logicznie dojść musi do zaprzeczenia bezspornie przez niego samego uznanej tezy, wyrażonej w p. 4 a i b Układu Genewskiego.

Nietylko geneza interpretacji, zawartej w p. 4 a i b Układu Genewskiego, ale i zestawienie tekstów konwencji i umów polsko-gdańskich wskazuje na to, że zarówno strony układające się, jak i Liga Narodów miały na celu ustalenie w sprawach celnych absolutnej subordynacji władz gdańskich względem centralnej władzy polskiej. Wystarczy przytoczyć w porządku chronologicznym odnośne przepisy:

Art. 14 Konwencji Paryskiej z dn. 9/XI 1920 r. stanowi: „Terytorjum W. M. Gdańska stanowić będzie pod względem celnym jednostkę administracyjną, powierzoną urzędnikom Wolnego Miasta i działającą pod jeneralną kontrolą Centralnego Zarządu Celnego Polski”.

Umowa Warszawska z dn. 24/X 1921 r. w art. 196 stwierdza: „Najwyższa władza celna w Gdańsku otrzymuje w stosunku do Polskiego Centralnego Zarządu Ciel zakres działania II instancji polskich władz celnych”. Dalej w art. 202 ust. I mówi: „Spostrzeżenia, których dalsze zbadanie Polski Centralny Zarząd Ciel uważać będzie za potrzebne dla przeprowadzenia swego prawa kontroli na zasadzie art. 14 Konwencji, poda on wiadomości Gdańskiego Zarządu Ciel w celu wypowiedzenia się. O ile Gdański Zarząd Ciel nie uczyni zadość temu wezwaniu, natenczas przysługuje Polskiemu Centralnemu Zarządowi Ciel prawo wydania rozstrzygnięcia. Jeżeli na podstawie tego rozstrzygnięcia ma być ściągnięta dodatkowa opłata celna, natenczas w zakwestjonowanym wypadku odpowiada Gdański Zarząd Ciel za ściągnięcie tej kwoty”. Ustęp II tegoż artykułu głosi: „W takim samym trybie postępowania należy załatwiać spozstrzeżenia polskich inspektorów celnych, dotyczące nieprzestrzegania ustaw, przepisów i rozporządzeń celnych wszelkiego rodzaju, oraz usuwać wykryte nieprawidłowości w czynnościach urzędowych”.

Układ Genewski z dn. 1/IX 1923 r. w p. 1 ustala: „Celem tych postanowień jest poddanie gdańskiej służby celnej w zależność od Polskiego Centralnego Zarządu Celnego”. W punkcie 3: „Powinna istnieć pomiędzy jednostką celną gdańską, która stanowi część wykonawczego systemu celnego i polskiej polityki ekonomicznej, a Polskim Centralnym Zarządem Ciel łączność, która zapewnia prędką i łatwą służbę nietylko w interesie obu Rządów, ale także i wszystkich kół handlowych w ogólności”. W punkcie 4: „Wychodząc z powyższych założeń Rząd Polski i W. M. Gdańsk ułożyły się, jak następuje: a) wszyst-

kie zarządzenia ogólne, w sprawach ustawodawstwa celnego, taryf i statystyki celnej, które dotyczą wszystkich jednostek celnych polskich, mają również być stosowane ipso iure do jednostki celnej gdańskiej. Co do statystyki przywózowej i wywózowej, Gdańsk już uregulował tę sprawę, zgodnie z przepisami, obowiązującymi w Polsce. Zmiany, które w przyszłości okażą się jako potrzebne w związku ze zmianami przepisów polskich będą przeprowadzone; b) różnica zdań pomiędzy jednostką celną gdańską i Polskim Centralnym Zarządzeniem Cel, dotycząca zastosowania lub wykonania jednego z wymienionych w § 4 a zarządzeń niemieckich powodować ani opóźnienia ani trudności w wykonaniu tych zarządzeń, które mają obowiązywać do chwili, kiedy różnica zdań zostanie uregulowana na drodze procedury, przewidzianej w obowiązujących umowach".

W żadnym z tych przepisów nie przeprowadzono różnicy pomiędzy subordynacją w kwestiach, dotyczących ogólnych zarządzeń, lub też specjalnych przepisów załącznika II do Umowy Warszawskiej. Przeciwnie, w Układzie Genewskim wyraźnie wskazuje się na to, że pomiędzy gdańską jednostką celną, stanowiącą część wykonawczego systemu celnego Polski, a polską centralną władzą celną musi istnieć ścisła łączność i zależność. Z tego bezsprzecznie wynika, że wysunięta przez Gdańsk i potwierdzona przez doradcę Wysokiego Komisarza teza o wyodrębnieniu gdańskich władz z pod subordynacji polskiej centralnej władzy celnej nie znajduje żadnego oparcia ani w historii tworzenia przepisów, które regulują się stosunki polsko-gdańskie, ani w tekście tych przepisów. Jeśli tak jest istotnie, jeśli gdańskie władze celne w myśl przepisów umownych obowiązane są wykonywać zarządzenia polskiej centralnej władzy celnej, a Senatowi Gdańska, w razie odmiennej zapatrywania, przysługuje prawo wystąpienia do Wysokiego Komisarza o arbitraż, to jest rzeczą jasną, że Ministerstwo Skarbu, wydając swoje zarządzenie o zlikwidowanie nieuznanego przez kompetentny Wydział obrotu uszlachetniającego, działało w granicach swojej kompetencji i nie dopuściło się *action directe*.

Niesłuszna i bezpodstawa jest również druga przytoczona wyżej teza, na której doradca Wysokiego Komisarza oparł swą opinię. Obrazy art. 13 Konwencji Paryskiej dopatrywał się autor opinii w fakcie zarządzenia kontroli na obszarze Polski towarów, pochodzących z nieuznanego przez Wydział obrotu uszlachetniającego, i żądania opłaty cła w razie wykrycia na polskim obszarze takich towarów. Autor opinii sądzi, że, dopuszczając w 1921 r. towary z obrotu uszlachetniającego na teren W. M. Gdańska, strony umawiające się zamierzały, z chwilą włączenia Gdańska do polskiego obszaru celnego, dopuścić te towary również do bezcłowego obrotu na całym obszarze, a więc i na terenie polskim. Z jakiegoż przepisu wprowadza autor opinii taki zamiar stron — trudno dociec. Tekst § 13 załącznika II do Umowy Warszawskiej nie tylko nie daje podstaw do takiego wniosku, lecz wprost przeciwnie wskazuje na to, że zamiarem stron było dopuścić towary z obrotu uszlachetniającego na obszar Gdańska, nie zaś na cały wspólny obszar. W tych wypadkach, kiedy strony umawiające się miały na względzie cały wspólny obszar celny, wówczas albo wyraźnie to

zaznaczały (jak np. § 17), albo wcale nie wspominały, że dany przepis dotyczy jednego z połączonych obszarów. Jeśli więc w § 13 wyraźnie zaznaczono, że towary z obrotu uszlachetniającego będą po uszlachetnieniu wprowadzone zpowrotem „do gdańskiego obszaru celnego bez cła” — niema żadnych podstaw do przypuszczenia, że zamiarem stron było dopuszczenie tych towarów bez cła również do polskiego obszaru celnego. Art. 13 Konwencji Paryskiej, stanowiąc o włączeniu Gdańska do obszaru celnego, nie wykluczył wcale możliwości dopuszczenia pewnych ulg wyłącznie dla gdańskiego obszaru, zwłaszcza aż do chwili przystosowania się życia gospodarczego Gdańska do nowych warunków. Szereg takich ulg, poza obrotem uszlachetniającym, faktycznie też przyznano. Jeśli odpowiednie przepisy nie obalają zasady § 13 Konwencji Paryskiej — jest rzeczą oczywistą, że nie obala tej zasady również niedopuszczenie do Polski bez cła towarów z gdańskiego obrotu uszlachetniającego.

Poza wyraźnym przepisem o dopuszczeniu tych towarów „do gdańskiego obszaru celnego bez cła” istnieje w § 13 załącznika II do Umowy Warszawskiej jeszcze inna wskazówka, dająca podstawy do twierdzenia, że strony umawiające się miały na celu dopuszczenie tych towarów bez cła tylko do obszaru gdańskiego, mianowicie według § 13 prawo przywozu towarów z obrotu uszlachetniającego przyznane zostało przedsiębiorstwom gdańskim „nadal pod dotychczasowymi warunkami”. Należy więc zastanowić się, jakie były te dotychczasowe warunki, które istniały przed zawarciem umowy z dn. 24 X 1921 r. Otóż, W. M. Gdańsk po oderwaniu się od Rzeszy Niemieckiej istniało w ciągu 2 lat do stycznia 1922 r. jako samodzielna jednostka, oddzielona od Polski granicą celną. Na podstawie decyzji Wysokiego Komisarza Ligi Narodów towary zarówno z Polski, jak i z Niemiec, były wpuszczane na obszar Gdańska bez cła, ale od towarów, przewożonych z Gdańska do Polski, opłacano cło polskie. Jeśli więc w tym okresie istniał t. zw. obrót uszlachetniający pomiędzy Gdańskiem a Niemcami, i towary z tego obrotu były przywożone na teren gdański bez cła, to nie ulega żadnej wątpliwości, że przy wywozie tych towarów do Polski podlegały one opłacie celnej.

A więc „dotychczasowe warunki” były takie, że towary do gdańskiego obszaru przychodziły bez cła, do Polski zaś — za opłatą cła. Dopuszczenie obrotu uszlachetniającego miało być wyjątkową ulgą dla gdańszczan z powodu wprowadzenia granicy celnej pomiędzy Gdańskiem i Niemcami, bynajmniej zaś nie z powodu zniesienia granicy celnej między Gdańskiem a Polską. Gdańszczanie, domagając się ulgi celnej, uzasadniali stale to żądanie tem, że dotychczas otrzymywali towary z Niemiec bez cła, że trudno im będzie dostosować się, zwłaszcza w pierwszym okresie, do nowych warunków, i że, zanim będą mogli sprowadzać towary z Polski, muszą korzystać z dawnej wolności cłowej. Nikomu na myśl nie przyszło, że Gdańsk zechce z udzielonej mu w drodze wyjątku ulgi celnej korzystać w celu rozwoju interesu eksportu bezcłowych towarów do Polski. Z punktu widzenia gospodarczego jest do pomyślenia ulga, wyrażająca się w zezwoleniu np. Stoczni Gdańskiej na wysłanie swego złomu żelaznego w celu przerobienia nawet na części maszyn dla użytku we własnych zakładach, lecz zupełnie

nie do pomyślenia byłaby ulga, polegająca na skupie złomu w Polsce, wywozie tegoż złomu do Niemiec i bezcłowym przywozie żelaza i maszyn celem eksportu do Polski. Nie byłaby to już ulga celna, udzielona w drodze wyjątku, byłoby to otwarcie granic dla bezcłowego przywozu towarów do Polski, co pociągnęłoby za sobą podważenie istnienia znacznej części przemysłu polskiego. Byłoby to wręcz obraźliwe, gdybyśmy mieli podejrzewać autorów Umowy Warszawskiej o tego rodzaju intencje, a przecież do tego doprowadza konsekwentnie przeprowadzona teza doradcy Wysokiego Komisarza. Taka ulga, nawet gdyby była przez niebaczną redakcję w umowie wyrażona, byłaby absolutnie niewykonalna i niema takiej władzy, która zdecydowałaby się zażądać od Polski wykonania takiego przepisu. Na szczęście redakcja § 13 załącznika II nie daje żadnych podstaw do takiej interpretacji.

Opinia doradcy Wysokiego Komisarza stwierdza, że Polska już dawniej zajmowała takie stanowisko w kwestji interpretacji odnośnego przepisu umowy, ale praktycznie tego swego zapatrywania nie zrealizowała; to właśnie wysuwa się jako zarzut przeciwko Polsce. Że z punktu widzenia prawnego jest to zarzut wątpliwej wartości, o tem chyba niema potrzeby wspominać, jednakże, gdy zarzut taki został już wysunięty, należy go również rozważyć. Polska udzielała różnego rodzaju ulg Gdańskowi, uważając, że czyni to na okres przejściowy aż do czasu przystosowania się Gdańska do nowych warunków, do czasu nastąpienia faktycznego zbliżenia gospodarczego między Gdańskiem i Polską. Dlatego w tym przejściowym okresie Polska liberalnie traktowała przepisy polsko-gdańskich umów i w udzielaniu ulg widziała drogę zbliżenia. W tym celu Polska przyznała Gdańskowi prawo do uprawiania obrotu uszlachetniającego w granicach znacznie szerszych niż dla przedsiębiorstw, położonych w Polsce, w tym też celu Polska z własnej woli dopuściła towary, pochodzące z uznanych przez Wydział rodzajów obrotu uszlachetniającego, do polskiego obszaru celnego. Jest rzeczą oczywistą, że tego rodzaju ustępstwa nie mogą służyć za precedens, upoważniający do żądania wpuszczenia do Polski bez cła towarów,

przychodzących na teren Gdańska w obrocie uszlachetniającym, do'ychczas przez żadną kompetentną instancję nieuznanym. Takie towary z punktu widzenia polskiego ustawodawstwa celnego nie mogą być przywożone na obszar polski bez cła. Ustępstwa, czynione przez Polskę na rzecz przedsiębiorstw gdańskich w okresie przejściowym, nie mogły stworzyć żadnych praw dla Gdańska, jeśli prawa te w umowach polsko-gdańskich zastrzeżone nie były. Zapatrywania doradcy Wysokiego Komisarza, że stan faktyczny w poprzedzającym okresie stworzył jakieś prawa dla W. M. Gdańska, dowodzi, że wnioski jego nie są oparte na podstawach prawnych i nie były dość głęboko przemyślane.

Sprawa niniejsza poucza, jak dalece niebezpieczne jest polecenie dokonania w ciągu kilku dni „ekspertyzy” w sprawach prawnych osobie, dla której zagadnienie, stanowiące przedmiot ekspertyzy, jest zupełnie obce. W danym wypadku ekspertyza była dokonana w ciągu kilku dni przez eksperta, sprowadzonego do Gdańska, w celu przeprowadzenia badań nad kwestją legalności odbywającego się w Gdańsku obrotu uszlachetniającego z punktu widzenia ogólnych zasad ustawodawstwa celnego. Korzystając z obecności w Gdańsku tego eksperta, Rady Ministerstwa Skarbu z Budapesztu, Wysoki Komisarz polecił mu opracowanie opinji w sprawie kompetencji polskiego Ministerstwa Skarbu w sprawach celnych w stosunku do W. M. Gdańska. Nic też dziwnego, że człowiek ten, kompetentny w swojej sferze działalności, okazał się nie na wysokości zadania przy opracowaniu kwestji pierwszorzędnej wagi o stosunku władz polskich i gdańskich w dziedzinie wykonania przepisów celnych. Pracę tę, jak powiedziano, musiał wykonać w ciągu kilku zaledwie dni, nie mając do dyspozycji koniecznego materiału, bez znajomości historii stosunków polsko-gdańskich, bez możliwości zapoznania się z warunkami gospodarczymi, które służyły za podstawę zawarcia umów polsko-gdańskich i bez przeprowadzenia należytej dyskusji z przedstawicielami stron zainteresowanych. Wyższa instancja niewatpliwie uwzględni to wszystko i naprawi błędy niebacznie popełnione.

Al. Tempel

ŻYCIE GOSPODARCZE

NACZELNY KOMITET DO SPRAW BEZROBOCIA.

— Na odbytej w środę dn. 6 b. m. naradzie Ministrów u Pana Wicepremiera Dr. Zawadzkiego postanowiono utrzymać nadal Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia oraz jego agendy przez czas kwietnia i maja r. b.

Jak wiadomo, Komitet ten miał zakończyć działalność swoją w dn. 1 kwietnia r. b., ale wobec tego, że sytuacja na rynku pracy wymaga utrzymania dalszej pomocy dla bezrobotnych — zapadła decyzja kontynuowania prac Komitetu.

Technika niesienia pomocy bezrobotnym ulegnie jednak pewnej zmianie. Główny wysilek ma być położony na niesienie pomocy bezrobotnym w okręgach przemysłowych, gdyż w okręgach czysto rolni-

czych pora wiosenna i letnia sprzyja wydatniejszemu zatrudnieniu bezrobotnych.

Komitet centralny i komitety lokalne pomocy bezrobotnym będą miały nadal zapewnione źródła dochodu, naogół analogiczne ze źródłami, z których czerpały dochody swoje w ubiegłym okresie jesiennym i zimowym.

RYNEK PRACY W LUTYM 1932 R. — W ciągu lutego liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., wzrosła z 332.512 do 343.846; równocześnie jednak liczba częściowo zatrudnionych zmniejszyła się z 155.282 do 140.829, co zdaje się wiązać z poprawą zatrudnienia przemysłu włókienniczego. Wolniejsze tempo przyrostu bezrobocia wskazywać się zdaje, że nie jest już daleki moment osiągnięcia maksymalnego nasilenia sezonowego bezrobocia w ciągu r. b.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych w początkach poszczególnych miesięcy 4 ostatnich lat:

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	126.429	186.427	303.148	289.057
Luty	160.843	249.462	345.295	332.512
Marzec	177.462	282.568	365.648	343.846
Kwiecień	170.494	295.612	379.021	
Maj	149.093	273.717	355.102	
Czerwiec	122.771	228.321	320.109	
Lipiec	106.622	207.258	276.378	
Sierpień	97.191	194.279	261.059	
Wrzesień	91.512	176.810	251.608	
Październik	83.063	167.454	251.378	
Listopad	93.800	167.349	253.355	
Grudzień	126.644	211.918	261.964	

Liczby częściowo zatrudnionych w ciągu tegoż okresu podaje następujące zestawienie (w początkach miesięcy):

	1929	1930	1931	1932
Styczeń	21.726	36.663	103.707	144.489
Luty	15.847	88.712	194.434	155.282
Marzec	16.554	117.973	194.148	140.829
Kwiecień	16.967	109.519	118.753	
Maj	21.791	142.647	109.442	
Czerwiec	26.343	127.511	153.991	
Lipiec	30.299	94.065	151.077	
Sierpień	36.044	78.117	119.518	
Wrzesień	38.837	89.811	128.491	
Październik	35.067	63.183	125.225	
Listopad	34.572	119.498	122.853	
Grudzień	36.111	97.127	134.362	

Z całkowitej liczby częściowo zatrudnionych w początku marca r. b. 4.961 osób pracowało 1 dzień w tygodniu, 19.913 — 2 dni, 48.464 — 3 dni, 46.325 — 4 dni i 21.166 — 5 dni w tygodniu. Średnio zatem każdy z częściowo zatrudnionych pracował 3'4 dni w tygodniu.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych według głównych grup zawodów (w początkach miesięcy):

	Luty	Marzec	+ wzrost	- zmniejszenie
Górnicy	14.959	15.887	+	928
Hutnicy	4.671	4.960	+	289
Metalowcy	32.348	34.087	+	1.739
Włókiennicy	37.177	31.089	-	6.083
Budowlani	38.229	40.334	+	2.105
Umysłowi	39.749	38.608	-	1.141
Pozostali	165.379	178.881	+	13.502
Ogółem:	332.512	343.846	+	11.334

Silny spadek zbytu węgla zagranicą i zmniejszenie się zbytu na rynku wewnętrznym spowodowały ograniczenie zatrudnienia w górnictwie węglowym. W kopalnictwie naftowym sytuacja zmian większych nie wykazała. Ograniczenia zatrudnienia występują stosunkowo silnie w kopalniach rudy żelaznej.

Gwałtowne zmniejszani: wytwórczości hut żelaznych doznało w lutym zahamowania; produkcja hut cynkowych i ołowianych jest nadal znacznie ograniczona, naskutek zaleceń kartelu międzynarodowego. W rezultacie zatrudnienie hutników wykazuje tendencję zniżkową.

W przemyśle metalowym w związku z zanikiem inwestycji i ograniczeniem renowacji stan zatrudnienia wykazał dalsze pogorszenie.

W przemyśle włókienniczym łódzkim w związku ze wzmożoną produkcją na sezon letni zatrudnienie uległo poprawie; było ono jednak niższe niż w lutym r. ub. (w przemyśle bawełnianym o 20%). Silnie odczuwane jest jednak ograniczenie zbytu tkanin, odzieży i t. p. na rynkach zagranicznych. Szczególnie z tego powodu ucierpiał przemysł włókienniczy bielski i białostocki. Pomyślnie stosunkowo przedstawia się położenie w przemyśle pończosznym, gdzie niektóre zakłady uruchomiono na dwie zmiany.

Dalszy wzrost bezrobocia występuje w grupie robotników budowlanych i pozostałych, w tej ostatniej, jak zazwyczaj, ilościowo najsilniejszy. Pewna poprawa ujawniła się na rynku pracy umysłowej.

Ruch zniżkowy płac utrzymuje się nadal. Strajk górników w zagłębiach k-akowskim i dąbrowskim skończył się w połowie marca dla strajkujących niepomyślnie.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

POPARCIE EKSPORTU WĘGLA. — Toczące się od paru miesięcy dyskusje między przedstawicielami Ministerstwa Przemysłu i Handlu a przemysłu węglowego co do utworzenia funduszu wyrównawczego na podtrzymanie deficytowego eksportu węgla na rynki północne doszły do finalizacji, i są szansę, że Rząd nie będzie potrzebował się uciekać do przymusowych w tej dziedzinie zarządzeń. W ostatnich bowiem dniach odbyło się plenarne posiedzenie Polskiej Konwencji Węglowej, w czasie którego przytłaczająca większość przemysłu węglowego zdecydowała się utworzyć ten fundusz wyrównawczy na drodze porozumienia dobrowolnego. Dwa tylko towarzystwa węglowe złożyły swoje zastrzeżenia, jakkolwiek i one w zasadzie oświadczyły gotowość przystąpienia dobrowolnego do udziału w funduszu wyrównawczym.

W rezultacie tej konferencji wszystkie przedsiębiorstwa, należące do Polskiej Konwencji Węglowej, podpisały deklarację co do przystąpienia do akcji stworzenia funduszu wyrównawczego na zasadach, wysniętych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Powodzenie funduszu wyrównawczego i sprawy podtrzymania eksportu węgla na rynki deficytowe może gwarantować tylko całość przemysłu węglowego, gdyby więc chociaż jedno przedsiębiorstwo węglowe odmówiło należenia do funduszu, mającego poprzeć ten eksport, to Rząd zmuszony byłby uciec się do przymusowego

zrzeszenia wszystkich przedsiębiorstw węglowych lub ewentualnie do nakazania opornemu przedsiębiorstwu przystąpienia do umowy na podstawie omawianego niżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o obrocie węgla.

To stanowisko oparte jest na przesłance, że skoro wszystkie przedsiębiorstwa węglowe skorzystały z obniżki zarobków robotniczych i płac urzędniczych, to również wszystkie muszą przyczynić się do podtrzymania deficytowego eksportu węgla, gdyż w przeciwnym razie zysk, osiągnięty z obniżek na robociznie i placach, przepadłby bez dodatniego skutku dla ogólnogospodarczego interesu Państwa.

Z tego założenia wychodząc, udział w funduszu wyrównawczym winny wziąć także i te kopalnie (odkrywki), które do Polskiej Konwencji Węglowej nie należą.

Dla spraw spornych przy tworzeniu funduszu wyrównawczego i konwencji eksportowej przewidziany jest arbitraż Pana Ministra Przemysłu i Handlu, z ramienia którego będzie wyznaczony arbiter.

USTAWA O OBROTCIE WĘGLEM. — W dn. 3 grudnia 1930 r. wydane zostało na podstawie pełnomocnictw sejmowych rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej — z mocą ustawy — w sprawie regulowania obrotu węgla („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 667). Rozporządzenie to przewidywało dla Ministra Przemysłu i Handlu szereg upoważnień w dziedzinie obrotu węgla, a między innymi po raz pierwszy

od czasu wskrzeszenia Państwa Polskiego upoważniało tego Ministra do powoływania przymusowych organizacji przemysłu węglowego w celu normowania zbytu krajowego i eksportowego węgla. Poza tem rozporządzenie to zawierało upoważnienie Ministra Przemysłu i Handlu do kontrolowania przedsiębiorstw przemysłu węglowego i badania ich gospodarki wewnętrznej oraz do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami zarządzeń na wypadek grożącego braku węgla na rynku krajowym lub w pewnych jego ośrodkach. Wykonalność przepisów rozporządzenia zawarowana była odpowiednimi rygorami karnymi.

Z pełnomocnictw, zawartych w tem rozporządzeniu, Minister Przemysłu i Handlu nie skorzystał w ciągu ubiegłego okresu ani razu; pośrednim zaś skutkiem tego rozporządzenia było, że pod jego wpływem zawarta została dobrowolna umowa między przedsiębiorstwami węglowymi, która wylała się w formie organizacyjnej Polskiej Konwencji Węglowej.

Omawiane rozporządzenie z 1930 r., jakkolwiek dawało Ministrowi Przemysłu i Handlu dość szerokie uprawnienia w zakresie organizacji przemysłu węglowego, posiadało wszakże poważne braki, a między innymi polegające na tem, że dla zrealizowania jakiegokolwiek zarządzenia z dziedziny obrotu węgla należało bezwzględnie uciekać się odrazu do powołania przymusowej organizacji; wydanie częściowego zarządzenia bez takiej organizacji było niemożliwe. Lużi te w przepisach omawianego rozporządzenia ujawniły się szczególnie wyraźnie w ostatnich tygodniach, z racji toczonych przez Rząd z przemysłem węglowym pertraktacji co do utworzenia funduszu wyrównawczego dla poparcia deficytowego eksportu węgla do krajów północnych i zawarcia konwencji eksportowej. Stąd wyłoniła się konieczność nowelizacji rozporządzenia z 1930 r.

Przy bliższej analizie rozporządzenia okazało się, że dla racjonalnego znowelizowania go i dodania nowych przepisów, których brak się ujawnił, należy przerehabilitować prawie wszystkie artykuły rozporządzenia. Dlatego też Rząd stanął na stanowisku, że zamiast wydania do tego rozporządzenia noweli, zmieniającej lub dodającej pewne artykuły, lepiej będzie zrehabilitować i wydać całkowicie nowe rozporządzenie, gdwż będzie to z punktu widzenia legislacyjnego daleko przejrzystsze, a także da łatwiejszą możliwość orjentowania się w stanie prawnym zainteresowanym czynnikiem gospodarczym.

Wychodząc z tego założenia, Pan Minister Przemysłu i Handlu przedstawił Radzie Ministrów projekt nowej ustawy o obrocie węgla, która nowelizuje rozporządzenie w tej sprawie z 1930 r. i zarazem je pochlania.

Projekt wspomnianej ustawy został skrupulatnie przepracowany i przez Radę Ministrów przyjęty. Nowa ta ustawa została przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej podpisana, a potem została skierowana do opublikowania, jako rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, wydane na podstawie artykułu 44 ust. 6 Konstytucji i artykułu 1 lit. a ustawy z dn. 17/III 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy („Dz. Ust. R. P.” Nr. 22, poz. 165).

Omawiane rozporządzenie opublikowane zostało w „Dz. Ust. R. P.” Nr 29, poz. 294. Oto tekst tego rozporządzenia:

Art. 1

Ministrowi Przemysłu i Handlu służy prawo regulowania i kontroli obrotu węgla, tak w dziedzinie obrotu krajowego, jak i zagranicznego.

W szczególności Ministrowi Przemysłu i Handlu służy prawo:

- a) kontroli wydobycia, zapasów i zbytu węgla na kopalniach, zarówno pod względem administracyjnym, jak i handlowym;
- b) wydawania w porozumieniu z Ministrem Skarbu zakazów przywozu lub wywozu węgla, wogóle lub częściowo, pewnych tylko gatunków lub z poszczególnych kopalń, oraz przez pewne tylko punkty graniczne;
- c) normowania zbytu węgla na rynku krajowym, zarówno ogólnie, jak i dla poszczególnych produkujących kopalń i przy uwzględnianiu ustalanych przez Ministra Komunikacji zdolności przewozowych kolei, a w szczególności regulowania cen węgla w sprzedaży z kopalń na rynek krajowy;
- d) przymusowego zrzeszania przedsiębiorstw węglowych i ich związków w celu normowania produkcji oraz zbytu węgla w kraju i zagranicą, ustanawiania składek członków tych przymusowych organizacji dla tworzenia funduszy, potrzebnych dla osiągnięcia celów i zadań tych organizacji, i wykonywania kontroli nad ich działalnością; statuty tych organizacji zatwierdza lub nadaje Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu;
- e) stanowienia, że dobrowolne organizacje przemysłu węglowego otrzymują w granicach postanowień p. d niniejszego artykułu charakter prawny organizacji przymusowych.

Art. 2

Zarządy przedsiębiorstw węglowych i ich związków, upoważnionych przez nie do sprzedaży węgla, oraz inne osoby zajmujące się sprzedażą lub przewozem węgla, winny na żądanie Ministra Przemysłu i Handlu przedstawiać w celu dokonania kontroli wszelkie dokumenty, rachunki, oferty i korespondencje, odnoszące się do produkcji, zbytu i przewozu węgla.

Przy wykonywaniu tej kontroli zastrzega się zachowanie ścisłej poufności co do stanu interesów kontrolowanych przedsiębiorstw, jak i co do wszelkich wogóle faktów, ujawnionych przy dokonywaniu tej kontroli.

Dane i informacje, otrzymane przy wykonywaniu kontroli, nie mogą być w żadnym przypadku użyte dla celów podatkowych.

Art. 3

Wysokość kosztów kontroli, wynikającej z niniejszego rozporządzenia, określa zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu, a ponoszą je poszczególne organizacje lub przedsiębiorstwa węglowe.

Art. 4

W przypadku istniejącego lub grożącego braku węgla na rynku krajowym lub w pewnych jego ośrodkach:

- a) Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może ustanowić plan zaopatrzenia ludności w węgiel oraz wyznaczyć kontyngenty, przeznaczone dla dostawy do poszczególnych ośrodków; rozdział wyznaczonego dla danego ośrodka kontyngentu pomiędzy poszczególne składowice oraz kontrola cen w tych składowicach będzie należała do kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych;
- b) Ministrowi Przemysłu i Handlu będzie służyło prawo: 1) dokonywania przydziału poszczególnym kopalniom kontyngentu na rynek wewnętrzny i zagraniczny, 2) normowania wywozu węgla z kopalń na rynek wewnętrzny i zagraniczny w ramach zdolności przewozowej kolei, a nadto 3) zmiany kolejności transportów węgla dla poszczególnych odbiorców w porozumieniu z Ministrem Komunikacji.

Art. 5

Przez węgiel w znaczeniu niniejszego rozporządzenia rozumie się węgiel kamienny, węgiel brunatny, koks i brykiety.

Art. 6

Winny wykroczenia przeciw zakazowi wywozu węgla zagranicę podlega karze grzywny w wysokości do zł 10 od tonny wywiezionego węgla lub aresztu do 3 miesięcy, lub obu karom łącznie.

Winny naruszenia innych postanowień niniejszego rozporządzenia, jako też rozporządzeń i zarządzeń, wydanych na jego podstawie, podlega karze grzywny do wysokości zł 3.000 lub aresztu do 3 miesięcy, lub obu karom łącznie.

Karę wymierza Wyższy Urząd Górniczy; Minister Przemysłu i Handlu może w drodze rozporządzenia przekazać orzecznictwo karno-administracyjne okręgowym urządóm górniczym.

Art. 7

Rozporządzenie niniejsze nie narusza przepisów ustawy z dn. 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 80, poz. 777).

Art. 8

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu i Komunikacji, każdemu we właściwym mu zakresie działania.

Art. 9

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3 grudnia 1930 r. w sprawie regulowania obrotu węgla („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86, poz. 667).

Z przytoczonego tekstu rozporządzenia widzimy, że w zasadniczych swoich tezach nie różni się ono od rozporządzenia z 1930 r., jest tylko pełniejsze i dające Ministrowi Przemysłu i Handlu większą łatwość przystosowywania jego zarządzeń do zmiennych konjunktur życia gospodarczego. Poza tem różni się ono od poprzedniego rozporządzenia tem, że nie jest ograniczone w czasie i będzie obowiązywało aż dotąd, dopóki ewentualnie nie zostanie skasowane ustawą.

Rozporządzenie to ma znaczenie potencjalne i obowiązuje Ministra Przemysłu i Handlu tylko fakultatywnie, to znaczy daje mu swobodę dyspozycji i korzystania z przepisów tego rozporządzenia lub nie. Będzie ono miało wszak e dla przemysłu węglowego ogromne znaczenie, gdyż stwarza rękojmię, że wszelkie niekorzystne objawy i wybujałości w dziedzinie obrotu węgla będą mogły być każdej chwili przez Ministra Przemysłu i Handlu ukrócone lub doprowadzone do właściwego poziomu.

Dotychczasowa zaś praktyka rządowa wskazuje, że tego rodzaju pełnomocnictwa ustawowe Rządu są traktowane z całą ostrożnością, i że Rząd ucieknę się do nich w razie powstania neodpartej konieczności.

Omawiane rozporządzenie ma analogię z ustawą o regulowaniu stosunków w przemyśle naftowym, która została uchwalona przez Sejm w czasie ostatniej sesji, a o której pisaliśmy w zeszycie 12 naszego wydawnictwa.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W MARCU 1932 R. — przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

Kraje	Marzec			Luty		Wzrost (+) lub zmniejszenie (-) w stos. do tego samego miesiąca 1932
	1929	1930	1931	1932	1932	
Rynki licencyjne	397	207	205	163	172	+ 9
Austria	246	144	121	104	117	+ 13
Czechosłowacja	87	46	57	55	53	- 2
Jugosławia	3	1	6	2	1	- 1
Niemcy	1	—	—	1	—	- 1
Węgry	60	16	21	1	1	—
Rynki, objęte konwencją eksport.	337	489	558	350	384	+ 34
Dania	91	106	140	114	107	- 7
Norwegia	32	67	61	60	69	+ 9
Szwecja	127	181	179	133	113	- 20

Estonja	—	—	2	—	—	—
Finlandja	2	6	1	1	1	—
Łotwa	43	51	27	6	6	—
Litwa	8	4	10	5	7	+ 2
Kłajpeda	1	1	2	1	1	—
Islandja	—	1	—	—	6	+ 6
Belgia	—	5	18	—	21	+ 21
Francja	33	66	107	24	45	+ 21
Holandja	—	1	11	6	8	+ 2

Inne rynki europejskie	62	53	131	72	120	+ 48
Włochy	33	33	98	63	104	+ 41
Szwajcaria	20	11	11	7	14	+ 7
Rumunia	9	3	3	2	1	- 1
Hiszpanja	—	—	12	—	1	+ 1
Z. S. R. R.	—	6	7	—	—	—
Rynki pozaeuropejskie	12	—	12	1	12	+ 11
Algier	7	—	6	1	12	+ 11
Erytريا	5	—	5	—	—	—
Egipt	—	—	1	—	—	—
Węgiel okrętowy	34	70	56	27	20	- 7
Razem zagranicę:	842	819	962	613	708	+ 95
W. M. Gdańsk	39	16	23	18	21	+ 3
Ogółem:	881	835	985	631	729	+ 98

Przeładunek węgla w portach:

w Gdańsku	183	360	399	227	221	- 6
w Gdyni	58	187	291	255	261	+ 6
Razem:	241	547	690	482	482	—

Eksport węgla kamiennego w marcu w związku z większą o 2 ilością dni roboczych (26 wobec 24) w porównaniu z lutym wzrósł o 98 tys. t i wynosił 729 tys. t.

Wzrost wywozu dotyczył obydwu eksportujących rejonów, przyczem z rej. śląskiego wywieziono 655 tys. t, t. j. o 89 tys. t więcej, a z rej. dąbrowskiego 73 tys. t, czyli o 9 tys. t więcej w porównaniu z lutym; wywóz z rej. krakowskiego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosił ok. 1 tys. t.

Z powyżej wymienionych ilości na rynki licencyjne wywieziono 172 tys. t, t. j. o 9 tys. t więcej niż w lutym, przyczem wzrost eksportu dotyczył tylko Austrii.

Wywóz na rynki, objęte konwencją eksportową, zwiększył się o 34 tys. t, przyczem z grupy państw skandynawskich zwiększył się jedynie nieznacznie wywóz do Norwegii, podczas gdy eksport do Szwecji i Danii wykazał dalszy spadek nawet w porównaniu z lutym, kiedy już ilość wywiezionego na te rynki węgla była wyjątkowo niska.

W miesiącu sprawozdawczym wznowiono wysyłki węgla do Belgii i Islandji. Również zwiększył się wywóz do Francji. Na inne rynki europejskie wywieziono ogółem 120 tys. t, t. j. o 48 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim, głównie wskutek wzrostu wysyłek do Włoch. Wywóz węgla okrętowego w marcu w porównaniu z lutym spadł o 7 tys. t i wynosił 20 tys. t. Wywóz do W. M. Gdańska zwiększył się o 3 tys. t i wynosił 21 tys. t.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie polskiego węgla w marcu w porównaniu z lutym przedstawiał się następująco (w %-ach):

	Luty	Marzec
Rynki licencyjne	25'83	23'59
Rynki, objęte konwencją eksportową	55'47	52'68
Inne rynki europejskie	11'41	16'46
Rynki pozaeuropejskie	0'16	1'65
Węgiel okrętowy	4'28	2'74
W. M. Gdańsk	2'85	2'88
Ogółem:	100'00	100'00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w marcu przy 26 dniach roboczych ok. 28 tys. t, a zatem o ok. 2 tys. t więcej niż w lutym. Wysyłka ta z rej. śląskiego wynosiła ok. 25 tys. t, czyli o ok. 2 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim, a z rej. dąbrowskiego ok. 3 tys. t, a zatem utrzymała się mniej więcej na niskim poziomie poprzedniego miesiąca.

Przeładunek węgla w portach w marcu utrzymał się na poziomie lutego i wynosił 482 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 221 tys. t, t. j. o 6 tys. mniej, a na Gdynię 261 tys. t, czyli o 6 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

KOPALNICTWO NAFTOWE W 1931 R.¹⁾ — W 1931 r. poważniejszy wzrost produkcji wykazał okrąg jasielski, bez większych zmian utrzymało się wydobywanie ropy w okręgu stanisławowskim, natomiast spadek zaznaczył okrąg drohobycki. Ilustruje to poniższe zestawienie (w cysternach):

Okręg	1930	1931
Jasło	8.534	9.785
Drohobycz	52.894	48.561
Stanisławów	4.847	4.703
Razem:	66.275	63.049

Niemniej w okręgu drohobyckim produkcja ropy w większości gmin z wyjątkiem rejonu boryslawskiego zaznaczyła się poważną zwyżką, jak to uwidocznione jest w poniższym zestawieniu (w cysternach):

Rok	Rejon boryslawski	Inne rejon	Rok	Rejon boryslawski	Inne rejon
1920	62.567	6.490	1926	59.755	8.155
1921	56.365	6.679	1927	52.768	8.151
1922	55.621	7.416	1928	54.150	8.242
1923	57.307	7.623	1929	47.482	8.084
1924	59.576	7.742	1930	44.334	8.561
1925	61.926	7.809	1931	39.069	9.492

Do niedawna nikły kilkunastoprocentowy udział ropy marek specjalnych wzrósł z 33% w 1930 r. do 38%, aby osiągnąć nienotowany dotychczas poziom 23.979 cyst. Ilustruje to następujące zestawienie (w cysternach):

Rok	Wydobycie marek specjalnych	Udział ropy marek specjalnych w ogólnej produkcji	Rok	Wydobycie marek specjalnych	Udział ropy marek specjalnych w ogólnej produkcji
1918	14.000	17	1925	19.266	23
1919	13.471	16	1926	19.854	24
1920	13.935	18	1927	19.492	26
1921	14.122	20	1928	20.150	27
1922	15.689	22	1929	19.987	29
1923	16.411	22	1930	21.942	33
1924	17.503	22	1931	23.979	38

Ogółem w 1931 r. wydobyto 62.054 cyst. netto (a więc produkcji bez manka przy uwzględnieniu manka tłocznowego), t. j. o 2.697 cyst. mniej niż w 1930 r. W porównaniu do lat poprzednich zmniejszenie wydobywania ropy w roku sprawozdawczym jest stosunkowo niewielkie, jak to wykazuje poniższe zestawienie (w cysternach):

Rok	Rok
1920	69.446
1921	67.081
1922	67.876
1923	66.073
1924	71.073
1925	74.511
1926	75.423
1927	70.140
1928	71.957
1929	65.150
1930	64.751
1931	62.054

Rafinerje nie tylko nie odczuwały braku ropy, ale przeciwnie — podaż ropy na rynku stale przewyższała zapotrzebowanie. Zwiększenie zapasów w końcu 1931 r. w porównaniu z dn. 31/XII 1930 r. wyniosło 571 cyst. w zbiornikach rafinerji i 54 cyst. na kopalniach i tłoczniach.

Również, jak w latach ubiegłych, kopalnie dążyły do jak najdalej posuniętych oszczędności ropy. Wyraziło się to zmniejszeniem manka oraz zaoszczędzeniem ropy opałowej, szczególnie w okręgu drohobyckim. Ilustruje to poniższe zestawienie:

Rok	Manka z uwzględnieniem poprawek	Ropa opałowa, zużycie własne kopalni:			
		Jasło	Drohobycz	Stanisławów	Razem
1920	7.055	527	5.397	35	5.959
1921	3.406	582	5.389	38	6.009
1922	3.434	450	3.821	38	4.309
1923	7.645	161	1.564	22	1.747
1924	6.006	237	1.614	39	1.891
1925	6.681	101	303	14	418
1926	4.186	121	748	38	907
1927	2.120	59	602	44	705
1928	2.342	30	213	49	292
1929	2.318	48	295	57	400
1930	1.525	25	100	49	174
1931	994	23	74	47	144

W 1931 r. dążono w dalszym ciągu do zwiększenia wydajności kopalni przez zastosowanie metody Marietta. Metoda Marietta, czyli zwiększenie ciśnienia w złożu przez włączanie powietrza, przyczyniła się do znacznego powiększenia produkcji na 2 kopalniach schodnickich. Zachęcone wynikami tej metody, niektóre kopalnie zamierzają w najbliższej przyszłości przystąpić do montowania kompresorów, bądź, jak w rejonie boryslawskim, rozpoczęły już na kilku kopalniach zastosowanie tej metody.

Sposób górniczej odbudowy (w Szymbarku) posiadał, jak rozpoczęte w 1930 r. prace w Harklowej, narazie raczej charakter prac wstępnych.

Ruch wiertniczy w roku sprawozdawczym uległ ograniczeniu. Wykazuje to poniższe zestawienie:

Rok	Odwiernono m	Założono nowych otworów	Rok	Odwiernono m	Założono nowych otworów
1920	59.207	.	1926	87.251	123
1921	76.811	.	1927	104.025	159
1922	89.250	.	1928	100.104	142
1923	94.667	129	1929	98.762	151
1924	101.301	123	1930	116.629	197
1925	80.895	91	1931	74.514	134

Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach ropy i gazów, zmniejszyła się w porównaniu z 1930 r. o 1.132 osób. Redukcje personelu zatem pomimo kryzysu nie były rekordowe, jak to ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Liczba robotników	Rok	Liczba robotników
1920	11.485	1926	9.425
1921	13.389	1927	11.580
1922	13.364	1928	11.391
1923	14.013	1929	10.987
1924	10.974	1930	10.283
1925	9.927	1931	9.151

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

NARADY W SPRAWIE CENTRALI ZAKUPÓW BAWELNY. — W dn. 1 b. m. przybył do Łodzi Dyrektor Dep. Przemysł. w Min. Przem. i Handlu P. Kandel w towarzystwie Rady Min. P. Stanisławskiego. W czasie swego pobytu w Łodzi P. Dyr. Kandel był obecny na konferencji wewnętrznej Związku Przedzaln. poświęconej sprawie projektu utworzenia centrali zakupów surowej bawełny dla całego przemysłu polskiego. Na konferencji tej P. Dyr. Kandel zaznaczył, że projekty te nie wyszły ze strony czynników rządowych, lecz zainicjowane zostały przez poszczególnych przedstawicieli przemysłu. Z uwagi zaś na rozbieżne opinie poszczególnych odłamów przedzaln. jasne sprzecyzowanie opinji przemysłu bawełnianego w tej sprawie jest niezbędne.

Odnosny projekt przewiduje zakup kilkoletniego zapotrzebowania bawełny amerykańskiej i egipskiej na kredyt, co przy obecnej konsumpcji polskiego przemysłu bawełnianego przedstawiałoby wartość przy obecnych cenach \$ 50 miljn. (na okres 5 lat). Zakup bawełny miałby być dokonany częściowo w wiel-

¹⁾ Dane za 1930 r. — p. zes. 16/1931, str. 628.

kich kooperatywach producentów bawełny amerykańskiej, finansowanych przez Farm Board, częściowo w „Cotton Stabilization Corporation”, również finansowanej przez Farm Board. Bawełna ta byłaby wysyłana na polskich statkach bezpośrednio do Gdyni, stanowiąc znakomitą podstawę dla bezpośredniej stałej komunikacji towarowej między Gdynią a portami bawełnianymi Ameryki. Cała sprawa zakupu bawełny oraz sprzedaży jej poszczególnym firmom, fiksowania cen, dostaw bawełny i t. p. — została powierzona specjalnie zorganizowanemu towarzystwu, którego członkami mieliby być przedstawiciele przemysłu oraz grupa osób, do tego przemysłu nie należąca (outsiderów), ale przez Rząd zaaprobowana.

Po przedyskutowaniu wytycznych tego projektu obecni na konferencji przedstawiciele przemysłu przedalniczego wypowiedzieli się przeciwko tej koncepcji zbiorowego zakupu surowca bawełnianego. W dalszym ciągu podkreślono, że obecna ciężka sytuacja finansowa przemysłu włókienniczego wymaga podjęcia koniecznych wysiłków w kierunku uzyskania kredytów obrotowych. W wyniku dyskusji nad odnośnym wnioskiem postanowiono powołać do życia specjalną komisję, której polecono zbadać możliwość zdobycia kapitałów obrotowych dla przemysłu bawełnianego.

P. Dyr. Kandel oświadczył, że punkt ciężkości tego zagadnienia w obecnej chwili leży w konieczności zbadania na miejscu warunków uzyskania kredytu bawełnianego w Ameryce. W razie stwierdzenia korzyści dla przemysłu bawełnianego, jako całości, oraz korzyści ogólnopństwowych, Min. Przem. i Handlu stanowczo poprze realizację projektowanej akcji, nie wchodząc narazie w szczegóły formy i sposobu jej przeprowadzenia; wyniki konferencji oraz opinię łódzkiego przemysłu przedalniczego o ewentualnym projekcie centrali zakupu surowca bawełnianego przedstawi Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu.

M. K.

WYSOKIE URUCHOMIENIE PRZĘDZAŁN. — Na podstawie uchwały Zarządu Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej postanowiono ustaloną w przedalnicach bawełnianych normę uruchomienia nie zmniejszać na następny okres 4 tygodniowy. Na podstawie tej uchwały przedalnice bawełniane w okresie od dn. 18/IV pracować będą w dalszym ciągu 40 godzin w tygodniu. Utrzymanie dotychczasowej normy uruchomienia, która w okresie 4 tygodni wyniesie 160 godzin, związane jest z dość znacznym zapotrzebowaniem na przędzę bawełnianą wobec rozwijającej się produkcji sezonu letniego.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

KREDYTY NA POMOC SIEWNĄ W SEZONIE WIOSENSNYM 1932 R. — Według przewidywanych danych, uzyskanych przez Gł. Urz. Stat., o zasiewach zbóż ozimych, dokonanych jesienią 1931 r., powierzchnia zasiewów pszenicy w porównaniu z 1930 r. uległa zmniejszeniu o 200 tys. ha, t. j. o około 11%, obszar zaś zasiewu żyta pozostał prawie bez zmiany. Wobec niepomysłnych warunków atmosferycznych w różnych okolicach kraju w czasie siewów jesiennych, a zwłaszcza podczas zimy, należy się liczyć z poważnymi uszkodzeniami ozimin. W następstwie tego rolnicy będą zmuszeni nie tylko do zastosowania wiosennego nawożenia, co może okazać się nie wystarczające, a w wielu wypadkach bezcelowe, — ale również do przeorania i nowego obsiewu. Należy też wziąć pod uwagę, iż intensywność gospodarstw rolnych uległa znacznemu osłabieniu, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów pomocniczych, co musi spowodować zmniejszenie się plonów z jednostki powierzchni. Jednocześnie z wielu okolic kraju doszły informacje, iż gospodarstwa rolne zarówno mniejsze, jak i większe, nie posiadają dostatecznej ilości nasion do preeliminowanego obsiewu zbóż jarych. Zjawisko to wywołane jest dość niskim zbiorem, jaki miał miejsce w r. ub., i specjalnie ostro występuje w okolicach, dotkniętych klęską gradową, względnie powodzią, względnie też związane jest z wyczerpaniem finansowym gospodarstw.

Ten stan rzeczy przekonywa, że na okres wiosennych siewów konieczne stało się rozwinięcie poważnej akcji pomocy dla rolnictwa w celu umożliwienia mu zaopatrzenia się w nasiona siewne.

W celu zorientowania się co do wysokości zapotrzebowania na nasiona, a — w związku z tem — na kredyty siewne, Ministerstwo Rolnictwa rozesało w sprawie tej w początku marca r. b. do urzędów wojewódzkich ankietę. Po zestawieniu nadesłanych odpowiedzi okazało się, iż ogólnie zapotrzebowanie na kredyty siewne wynosi około zł 8 miljn.

Dn. 23/III r. b. odbyła się w Min. Rolnictwa konferencja z udziałem przedstawicieli Min. Skarbu i Państwowego Banku Rolnego, na której — po szczegółowym rozpatrzeniu materiałów ankietowych — uznano za niezbędne uzyskanie na kredyty siewne sumy zł 3 miljn.

W myśl ustalonych na powyższej konferencji wytycznych, akcję kredytową powierzono Państwowemu Bankowi Rolnemu, dla którego udało się wyednać odpowiednie fundusze. Min. Rolnictwa przesało P. B. R. przewidywany rozdziałnik kredytów, potrzebnych w poszczególnych województwach. Zaznaczyć należy, iż sumy, przewidziane dla województw: krakowskiego, śląskiego i łódzkiego, przeznaczone wyłącznie na pomoc kredytową przy zaopatrywaniu ludności, podlegającej przymusowi sadzenia ziemniaków rakoodpornych, w sadzeniaki. Prócz tego, w innych województwach, w których występuje rak ziemniaczany, a mianowicie: kieleckim, poznańskim i pomorskim, kredyty na sadzeniaki rakoodporne będą miały pierwszeństwo przed innymi potrzebami nasienne. Pożyczki z kredytów nasiennej oprocentowane będą normalnie, a termin ich trwania wynosić będzie 10 — 11 miesięcy.

M.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

WYWÓZ GĘSI W 1931 R. — Jak wiadomo, wywóz gęsi stanowi najważniejszą pozycję wywozu drobiu w stanie żywym. Wywóz drobiu bitego stanowi dotąd jeszcze nieznaczną pozycję, wynoszącą w sumie ok. zł 1 miljn. rocznie. Udział gęsi w wywozie drobiu bitego jest niewielki.

Wywóz gęsi kieruje się od wielu lat w przeszło 90% do Niemiec. W 1930 r. powstały obawy, że strona niemiecka może zbyt łatwo wyzyskać słabą pozycję finansową rozdrobnionych polskich eksporterów. Rzeczą charakterystyczną było udzielanie zaliczek przez importerskie firmy niemieckie naszym eksporterom na zakup towaru. Importerzy ci wysyłali na teren zakupu swych własnych agentów, z reguły nie ponoszących świadczeń podatkowych. Łatwo sobie wyobrazić, że w tych warunkach importerzy skutecznie panowali nad pozycją eksporterów polskich i dyktowali ceny oraz warunki regulacji należności. Jedynie dwie — trzy firmy polskie pracowały samodzielnie, operując kapitałem obrotowym własnym. Udział ich wynosił około

$\frac{1}{3}$ całości wywozu i pozwalał z jednej strony na otrzymanie za gęsi u odbiorców odpowiednich cen, z drugiej zaś strony nie dopuszczał do zbytowego obniżenia cen zakupu u rolnika. Dodać należy, że w 1930 r. powstało w Niemczech porozumienie między importerami, którzy grozili zmniejszeniem globalnego importu gęsi, w tem, oczywiście, w pierwszym rzędzie importu z Polski.

Z powyższych względów zdecydowano, że celowe jest wprowadzenie cła wywozowego typu organizacyjnego, któreby pozwalało na kwalifikowanie eksporterów oraz usamodzielnianie eksportu. Jednocześnie z początkiem 1931 r. zawiązano 3 syndykaty eksporterów gęsi, a mianowicie: z terenu poznańskiego i pomorskiego — syndykat w Poznaniu, z terenu kujawskiego — syndykat w Slesinie i z terenu łódzkiego — w Wieruszowie. Syndykaty te skupiały drobnych eksporterów, ponadto zaś przyjmowały na udziałowców dotychczasowych skupiwczy firm niemieckich, a nawet t. zw. zgonników. Syndykaty zawarły umowę ze stroną niemiecką. Odkryto się to w ten sposób, że założono spółkę pod nazwą Centrala Syndykatów Eksporterów

Drobiu i Gęsi i podpisano umowę w imieniu całości eksportu polskiego. Jednak wkrótce po podpisaniu umowa uległa korekturze przez dodatkowe porozumienie strony niemieckiej z drobnymi i większymi eksporterami, reprezentującymi około 1/3 całego wywozu, a którzy uprzednio nie znaleźli się w ramach syndykatu. Umowa regulowała wywóz od czerwca do grudnia 1931 r. Ze strony polskiej występowały Centrala Syndykatów i t. zw. Grupa Czwarta (żydowska), ze strony niemieckiej zaś — najwięksi importerzy niemieccy, kupcy i część importerów pasiarzy. Umowa obejmowała jedynie wywóz gęsi chudych (nie-tuczonych) i polegała na zaplacie towaru na granicy według cen wspólnie ustalonych.

Według danych Gł. Urz. St., pokrywających się mniej więcej z danymi Min. Przemysłu i Handlu, wywóz w 1931 r. podniósł się w stosunku do 1930 r. z 1.402 tys. sztuk do 1.624,5 tys. szt. Według danych niemieckich przywóz z Polski w 1931 r. nieznacznie się obniżył, a mianowicie z 1.798 do 1.787 tys. szt. (przy ogólnym spadku importu Niemiec o 0,3%).

Procentowo udział Polski w imporcie niemieckim nic prawie się nie zmniejszył i wynosił w 1930 r. 72,5% ogólnego niemieckiego importu gęsi. w 1931 r. — 72%.

Do połowy października r. ub. obowiązywało w Niemczech cło RM 0,70 od sztuki gęsi, od tego zaś czasu cło RM 2,10 od sztuki lub RM 36 od 100 kg gęsi.

Ceny gęsi — p/g danych polskich — wynosiły w sezonie (w $\bar{x}$):

	1930	1931
Czerwiec	8,0	5,1
Lipiec	6,8	5,1
Sierpień	8,1	5,6
Wrzesień	7,9	5,6
Październik	8,2	5,8
Listopad	8,4	5,2
Grudzień	8,7	5,2

Ceny doznały dużej stabilizacji, tak, że najniższy ich poziom przypadł na początek (wprowadzenie umowy) i koniec sezonu (podwyżka cła, przerzucana na stronę polską). Zniżka ceny przeciętnej wyniosła ok. 32% poniżej 1930 r.

Stosunek cen polskich do cen innych krajów nie uległ zmianie w 1931 r. A mianowicie, cena polska w 1930 r. wynosiła RM 4,97 za sztukę przy ogólnej cenie RM 5,21, w 1931 r. zaś RM 3,47 wobec RM 3,68.

Różnica cen polskich i niemieckich da się jedynie wyjaśnić wliczaniem cła niemieckiego w cenę statystyczną niemiecką.

W 1929 r. wartość ogólna eksportu wynosiła $\bar{x}$ 14 miljn., w 1930 r. $\bar{x}$ 11,5 miljn., w 1931 r. $\bar{x}$ 9,3 miljn. Spadek wartości wyniósł zatem ok. $\bar{x}$ 2 miljn. W/g danych niemieckich wartość importu z Polski wyniosła w 1931 r. RM 6.200 tys., w 1930 r. RM 8.937 tys.

Spadek zatem p/g danych niemieckich jest większy niż p/g danych polskich i dochodzi do 30,6% wobec 19,1%.

	Wskaźnik Artykuły		W t e m:				W t e m:				
	ogólny	rolne	prod. roślinne	spożywcze zwierzęce	Artykuły przemysł.	drzewo	artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne	Artykuły kolonialne
	W s k a ź n i k										
	1927 = 100										
II 1930	84,9	69,3	59,4	86,2	98,2	111,5	81,2	121,0	96,5	103,0	101,1
I 1931	71,6	56,9	51,5	66,2	84,1	81,8	65,5	121,0	84,5	96,6	90,6
II "	72,1	58,2	52,6	67,7	83,9	80,4	66,8	121,0	85,5	93,1	90,2
X "	66,3	55,6	56,6	55,3	75,3	65,9	54,9	121,2	79,9	88,0	73,6
XI "	68,2	61,3	64,2	56,4	74,5	68,8	53,1	121,2	79,8	86,1	73,6
XII "	66,4	57,2	62,4	51,8	74,0	66,7	52,4	121,2	80,1	85,9	73,5
I 1932	63,9	51,8	57,8	45,4	74,4	71,2	52,7	121,2	80,5	84,6	76,4
II "	64,6	54,5	59,3	49,5	73,0	64,3	52,6	121,2	79,2	83,6	77,2

Ceny artykułów w rolnych wykazały w lutym znaczny wzrost, bo o 5,3%, ponieważ jednak spadek ich w styczniu był znacznie silniejszy (— 9,5%), nie osiągnęły one poziomu grudniowego, a nawet najniższego w 1931 r. poziomu październikowego.

Wzrost cen nastąpił w silniejszym stopniu w grupie spożywczych produktów w zwierzęcych, mianowicie o 9,0% (w styczniu spadek o 12,4%). Szczególnie silnie zwiększyły ceny nabiału, a zwłaszcza masła, w nieco zaś mniejszym stopniu i jaj. Podaż masła zmniejszyła się — jak zwykle w tym czasie, a poza tym i naskutek silnych mrozów i słabszego odżywiania krów, natomiast popyt zarówno na rynku wewnętrznym (w związku z wielkim postem) jak i na rynkach zagranicznych wzrósł. Ceny bydła i trzody nie wykazały poważniejszych zmian — przy lekko zniżkowej tendencji dla bydła, a nieco zwykłej dla trzody chlewnej.

Jednakowoż dane polskie z 1930 r. wydają się nieściśle, tak że przyjąć można liczbę rzeczywistą 30%.

Reasumując, można powiedzieć, że wywóz w r. ub. ilościowo i procentowo nie spadł, natomiast cena, otrzymywana przez eksporterów, poważnie się obniżyła.

Z. Ł.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W LUTYM 1932 R. — W lutym r. b. obroty handlowe utrzymały się na niskim poziomie miesiąca poprzedniego, a nawet naogół uległy jeszcze dalszemu skurczeniu; spadek obrotów wystąpił zwłaszcza na prowincji tam, gdzie przyczyniły się w tym kierunku ostre mrozy i zaspasy śnieżne. Zmniejszone obroty wykazał zwłaszcza handel żelazem, handel artykułami spożywczymi, handel włókienniczo-konfekcyjny. Wzmagają się przytem wciąż tendencja do transakcyj gotówkowych — zarówno w hurcie jak i detalu, co wpływało też nieco hamująco na obroty.

Ciasnota bowiem na rynku pieniężnym nie zmniejszyła się w lutym. Aczkolwiek na międzynarodowym rynku nastąpiło pewne odprężenie sytuacji i pieniądź nieco potaniał, na rynku krajowym nastąpiła tylko poprawa w zakresie wkładów, których odpływ zmniejszył się i ograniczał się prawie wyłącznie do celów gospodarczych. Na rynku kredytowym podaź kredytów uległa raczej dalszemu skurczeniu, a zapotrzebowanie kredytów wzmożło się — i ze strony rolnictwa (wobec przygotowań do sezonu wiosennego) i ze strony przemysłu i handlu, gdzie wobec spadku zbytu wzmożł się popyt na gotówkę na cele finansowania bieżących potrzeb. Wypłacalność uległa w lutym pogorszeniu, odbijając się również ujemnie na sytuacji handlu.

Zdolność nabywczą ludności rolniczej nie uległa w lutym dalszemu pogorszeniu wobec poprawy cen artykułów rolnych, lecz ciężka sytuacja finansowa utrzymywała się w pełni, częściowo tylko łagodzona stosowaniami różnymi ulgami.

Siła nabywczą ludności miejskiej kurczyła się — zarówno ze względu na spadek obrotów gospodarczych, jak i na daleko idące ograniczenia zatrudnienia w przemyśle i handlu oraz coraz powszechniejsze niżki płac.

Możliwości zbytu zagranicę kurczyły się ze względu na zmniejszającą się chłonność rynków, a przede wszystkim ze względu na coraz wyżej i szerzej rozbudowywane mury cel i wszelkiego rodzaju zakazów, niezwykle utrudniające międzynarodowy obrót towarowy.

Ceny, które po zwyżce w listopadzie przez grudzień i stycznia znów zniżkowały, w lutym wykazały lekki wzrost — o 1,1%; wzrost dotyczył tylko hurtu, podczas gdy wskaźnik cen detalicznych pozostał bez zmiany.

Ruch wskaźników cen hurtowych — ogólnego, jak i poszczególnych grup towarowych — ilustruje następujące zestawienie:

Zwyżkowały również w lutym, lecz znacznie słabiej (o 2,6%), ceny krajowych roślinnych produktów spożywczych. Zwyżkę wykazały, mianowicie, ceny zbóż i przetworów (z wyjątkiem kaszy). Wzrost cen zbóż (po silnej niżce w II połowie stycznia), spowodowany głównie zmniejszeniem się podaży (częściowo naskutek utrudnionego dowozu), był naogół zgodny z tendencją rynków światowych, przyczem najsilniej zwiększyły ceny pszenicy i owsa.

Ceny artykułów przemysłowych — po przejściowym lekkim wzroście w styczniu — powróciły w lutym do swego poprzedniego stałego poziomu zniżkowego, wykazując tym razem spadek o 1,9%.

Zniżkowały — prócz węgla — wskaźniki wszystkich grup. W grupie drzewnej wskutek małego zapotrzebowania (wywołanego na rynku wewnętrznym częściowo mrozami i śniegami) ceny na materiał tarty znacznie obniżyły się, a utrzymały

się tylko ceny drzewa opałowego. Wskaźnik cen całej grupy spadł o 9·7%.

W grupie włókienniczej wskaźnik ogólny cen obniżył się tylko o 0·2%. Z surowców podniosły się nieco ceny bawełny, spadły natomiast ceny wełny. Za cenami surowca poszły ceny przędzy: przędza bawełniana zwiększyła w cenie, wełniana — zmniejszała. Ceny tkanin, zwłaszcza wełnianych, zmniejszały — wobec małego popytu ze strony handlu.

Ceny węgla — przy poważnie zmniejszonym zbyciu — pozostały w lutym w dalszym ciągu niezmiennione.

W grupie metali — przy dalszej sżywności cen żelaza — nastąpiła zniżka cen o 1·6%, wywołana spadkiem cen cynku i cyny.

W grupie „różnych” artykułów przemysłowych spadek cen wyniósł 1·2%. Odbywał się tu dalszy spadek cen skór (z nielicznymi wyjątkami, jak ceny skór surowych końskich oraz juchtów). Z chemikalij zmniejszały ceny kwasu siarkowego, superfosfatu (silnie — wobec zlikwidowania wspólnej sprzedaży) i t. p. Spadły również ceny papieru.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych, które już w styczniu — po dłuższym okresie spadku — zwiększały, w lutym podniosły się w dalszym ciągu — o 1·1%, dzięki mianowicie wyższym cenom kawy i herbaty.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od lutego 1931 r. do lutego 1932 r., wykazał zniżkę ogólnego poziomu cen o 10·4%, przyczem ceny artykułów rolnych spadły o 6·4%, a ceny artykułów przemysłowych — dwa razy silniej, bo o 13·0%. Nastąpiła więc poprawa w rozwarości nożyc. Biorąc na uwagę poszczególne grupy towarowe, widzimy olbrzymią dysproporcję w ruchu cen, który przy ogólnej silnej tendencji zniżkowej wykazuje wielką nierównomierność w stosunku do poszczególnych dziedzin gospodarczych i grup towarowych, co wpływa wybitnie ujemnie na rozwój procesów konunkturalnych i utrudnia stworzenie warunków, umożliwiających gospodarstwu przejście w fazę poprawy. Mianowicie, w grupie artykułów przemysłowych ceny węgla w ciągu roku nawet podniosły się o 0·2%, ceny metali obniżyły się tylko o 7·4%, i to jedynie dzięki światowemu spadkowi cen cynku, ołowiu, cyny, miedzi, a przy utrzymanych cenach żelaza; natomiast jednocześnie ceny drzewa obniżyły się o 20·0%, ceny materiałów włókienniczych o 21·2%, i ceny „różnych” o 10·2%. Jeśli chodzi o artykuły rolne, to tu ruch cen w ciągu roku wykazuje przesunięcie się ostrza kryzysu rolnego z działu roślinnego na dział hodowlany; mianowicie, ceny roślinnych produktów spożywczych wzrosły o 12·7%, a ceny produktów zwierzęcych obniżyły się o 26·8%. Grupa artykułów kolonialnych wykazała zniżkę cen o 14·4%.

Ceny detaliczne, które z wyjątkiem przejściowej wyższości w listopadzie, wykazywały od czerwca r. ub. stałą zniżkę — w lutym r. b. pozostały niezmiennione w stosunku do stycznia.

Wskaźnik cen¹⁾
(1927 = 100)

	I 1932	II 1932	III 1931
Wskaźnik ogólny	79·3	79·3	91·1
Artykuły rolne	67·1	68·0	79·5
„ przemysł.	91·0	89·9	102·4
Żywność	69·6	70·4	81·4

Jak widzimy, wyższe cen artykułów rolnych (+ 1·4%) towarzyszyła równoważna zniżka cen artykułów przemysłowych (— 1·2%), które obniżają się nieprzerwanie od końca 1930 r. W grupie artykułów rolniczych żywnościowych zwiększały bardzo silnie ceny masła, poza tem zaś ceny: mleka, mąki i t. p. Zniżkę cen wykazały m. in.: kasza, mięso i słonina.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od lutego 1931 r. do lutego 1932 r., wykazuje spadek o 12·9%, a więc większy od spadku cen hurtowych (porównanie — ze względu na zupełnie odmienne podstawy wskaźników — wykazuje najogólniej tylko tendencję). Silniej spadły ceny artykułów rolnych (o 14·5%) niż ceny artykułów przemysłowych (o 12·2%), czyli stosunek przedstawia się tu odwrotnie jak przy cenach hurtowych.

Koszty utrzymania (w Warszawie), które przez grudzień i styczeń zmniejszały, w lutym wykazały nieznaczny wzrost — tylko o 0·1%. Wzrost ten zawdzięczać należy wyższe (o 0·3%) kosztów żywności, podczas gdy jednocześnie „inne” koszty obniżyły się o 0·6%. W ciągu roku koszty utrzymania spadły o 7·0%.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 16 do 31 marca r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	16 — 22 III		23 — 31/III		Wzrost %
	zł	§	zł	§	
Pszenica					
Warszawa	27·87½	3·13	27·96½	3·14	+ 0·3
Poznań	24·75	2·78	25·17	2·82½	+ 1·6
Lwów	27·25	3·06	27·62	3·10	+ 1·3
Przeciętna	26·62	2·99	26·91½	3·02	+ 1·0
Żyto					
Warszawa	25·35	2·84½	26·06	2·92½	+ 2·8
Poznań	24·65	2·77	25·04	2·81	+ 1·5
Lwów	25·00	2·81	25·00	2·81	+ —
Przeciętna	25·00	2·81	25·36½	2·85	+ 1·4
Owies					
Warszawa	23·93	2·69	24·56	2·75½	+ 2·6
Poznań	21·29	2·39	21·87½	2·45½	+ 2·7
Lwów	25·87½	2·90½	26·87½	3·02	+ 3·8
Przeciętna	23·69½	2·66	24·43½	2·74½	+ 3·1
Jęczmień browarowy					
Warszawa	24·17½	2·71½	24·25	2·72	+ 0·3
Poznań	24·25	2·72	24·25	2·72	—
Lwów	24·25	2·72	24·25	2·72	—
Przeciętna	24·22	2·72	24·25	2·72	+ 0·1
Jęczmień zwykły					
Warszawa	22·95	2·58	23·18	2·60	+ 1·0
Poznań	21·50	2·41	21·50	2·41½	—
Lwów	19·00	2·13	19·00	2·13	—
Przeciętna	21·15	2·37	21·22½	2·38	+ 0·3

— Na rynkach zbóż chlebowych przyniósł okres sprawozdawczy (od 29 marca do 2 kwietnia) wzmocnienie tendencji, co dało w rezultacie często dość wydatną poprawę cen. Pszenica zwiększała silniej na giełdzie poznańskiej, gdzie zyskała zł 1·50 — 2·00 za 100 kg, w mniejszym zaś stopniu na giełdach warszawskiej i gdańskiej; żyto poprawiło się przeciętnie o zł 1·00, jęczmień i owies wykazują stosunkowo najmniejsze różnice w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego, silniej natomiast poprawiły się ceny mąki pszennej i żytniej (zł 2·00 — 2·50) oraz otrąb pszennych i żytnich (przeciętnie zł 1·00). Na pozostałych giełdach prowincjonalnych minął okres sprawozdawczy przy tendencji zwykłej.

Zapotrzebowanie na kasze i grochy nadal nie było zbyt wielkie; okres ostatnich 6 tygodni minął przy tendencji spokojnej, dając w cenach nieliczne tylko i naogół niezbyt wielkie zmiany.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica dworska 28·00 — 28·50 (28·00 — 28·50), — zbierana 27·50 — 28·00 (27·25 — 27·75), żyto 26·25 — 26·75 (25·25 — 25·75), jęczmień brow. 24·75 — 24·75 (23·75 — 24·75), — przemiałowy 23·00 — 23·50 (22·75 — 23·25), owies jednolity 25·00 — 26·50 (25·00 — 25·50), — zbierany 24·00 — 24·50 (23·00 — 24·00), mąka pszenka luksusowa 47·00 — 52·00 (45·00 — 50·00), — pszenka 4/0 42·00 — 47·00 (40·00 — 45·00), — żytnia pyłkowa 43·00 — 44·00 (41·00 — 42·00), — sitkowa 33·00 — 34·00 (31·00 — 32·00), — razowa 33·00 — 34·00 (31·00 — 32·00), otręby pszenne szale 16·50 — 17·50 (16·00 — 17·00), — pszenne średnie 16·00 — 17·00 (15·00 — 16·00), — żytnie 16·00 — 16·50 (14·00 — 15·00).

Ceny orientacyjnych — w zł za 100 kg loco skład (w nawiasach podane są ostatnie notowania): pszenka manna 56·00 (55·00), kasza gryczana palona cała 46·00 (46·00), — w połówkach 42·00 (42·00), — biała cała 50·00 (50·00), — w połówkach 45·00 (45·00), kasza krakowska maczek „C” 60·00 (65·00), — „00” 64·00 (70·00), — „000” 72·00 (80·00), kasza jaglana zagraniczna I gat. 65·00 (65·00), —

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

¹⁾ W Warszawie.

II gat. 55'00 (55'00), — krajowa I gat. 56'00 (60'00), — owsiana 80'00 (80'00), płatki owsiane 75'00 (75'00), kasza jęczmienna łamana 40'00 (38'00), pęczak 40'00 (38'00), kasza perlowa 60'00 (59'00), mączka kartoflana 43'00 (43'00), groch łuskany cały 65'00 (65'00), — w połówkach 55'00 (55'00), — Wiktoria 38'00 (38'00), — polny 30'00 (30'00), fasola biała olbrzymia 65'00 (70'00), — drobna biała 33'00 (40'00), ryż Burma 68'00 (68'00), — Siam 100'00 (100'00), Patna 110'00 — 115'00 (110'00 — 115'00).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 26'50 — 27'00 (24'50 — 25'50), żyto 25'75 — 26'00 (24'75 — 25'00), jęczmień brow. 23'75 — 24'75 (23'75 — 24'75), — przemiałowy 64 do 66 kg 20'50 — 21'50 (20'50 — 21'50), — 68 kg 21'50 — 22'50 (21'50 — 22'50), owies, nadający się do siewu, 22'50 — 23'00 (22'50 — 23'00), — zwykły 20'75 — 21'75, mąka pszenna 65%owa wraz z workiem 40'00 — 42'00 (37'50 — 39'50), — żytnia 65%owa wraz z workiem 39'00 — 40'00 (37'00 — 38'00), otręby pszenne grube 16'00 — 17'00 (15'00 — 16'00), pszenne średnie 15'00 — 16'00 (14'00 — 15'00), — żytnie 16'25 — 16'75 (15'00 — 15'50).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica czerwona 15'50 — 15'75 (15'10), żyto 15'25 (15'00), żyto na eksport 15'30 (15'25), jęczmień najprzedniejszy 15'00 — 15'75 (15'00 — 15'40), — średni 14'50 — 15'00 (14'50 — 14'75), — pastewny 14'00 — 14'50 (14'00 — 14'50), owies najlepszy 13'00 (13'00), — do siewu 15'50 — 17'00, otręby pszenne 10'75 (10'00), — żytnie 10'25 (10'00).

PASZA

— Rynek paszy w okresie ostatniego miesiąca miał naogół tendencję spokojną; przy dostatecznej podaży ceny utrzymywały się naogół bez większych zmian na dotychczasowym poziomie.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg przy dostawie wozowej (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano zwykle średnie 13'00 — 14'00 (13'50 — 14'50), siano koni-czynowe 16'00 — 18'00 (15'00 — 16'00), słoma prosta 11'00 — 12'00 (10'00 — 11'00); franco wagon stacja załadowania: siano 8'50 — 9'00 (9'50), słoma 5'50 — 6'00 (5'50 — 6'00); franco skład Warszawa (detal.): mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 35'00 — 36'00 (35'00 — 36'00), kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto 33'00 — 34'00 (33'00 — 34'00), kuchy słonecznikowe w taflach 21'00 — 22'00 (22'00 — 23'00), — mielone 22'50 — 23'50 (23'00 — 24'00), — lniane 26'50 — 27'50 (26'00 — 27'00), — mielone 27'50 — 28'50 (27'00 — 28'00), — rzepakowe w taflach 21'00 — 22'00 (21'00 — 22'00), — mielone 22'00 — 23'00 (22'00 — 23'00), mączka mięsokostna krajowa 35'00 — 40'00 (35'00 — 40'00), — zagraniczna 55'00 — 60'00 (55'00 — 60'00); parytet wagon Warszawa: makuchy lniane 24'50 — 25'00 (22'50 — 23'50), — rzepakowe 18'00 — 18'50 (18'00 — 19'00), — słonecznikowe 18'00 — 19'00.

JAJA

— Sezonowa — dosyć gwałtowna zazwyczaj — zniżka cen jaj została w marcu r. b. szczęśliwie uniknięta dzięki stosunkowo długotrwałej niskiej temperaturze, ograniczającej rozmiary produkcji, oraz wzmożonemu zapotrzebowaniu wielkocnemu.

Dowozy jaj do poszczególnych ośrodków handlu hurtowego w kraju były niedostateczne, zwłaszcza w I połowie miesiąca.

Niepewna natomiast sytuacja panowała przez cały okres sprawozdawczy w handlu eksportowym, a to ze względu na obawy nowych utrudnień przywózowych w państwach odbiorczych i znaczne wężenie się marży eksportowej. Niepośledni wpływ na rozwój bieżącego eksportu jaj będzie miało utrzymanie dotychczasowego status quo na rynku niemieckim.

Bochnia. — W połowie marca płacono za skrzynię 24-kopową zł 112 — 115, w końcu miesiąca po świętach ceny spadły o zł 20 na skrzynię.

Tarnopol. — Naskutek większego zapotrzebowania eksportowego płacono w połowie miesiąca zł 142 za skrzynię franco granica. W końcu marca cena towaru eksportowego wynosiła zł 115 za skrzynię.

Tarnów. — Przy względnej równowadze popytu i podaży płacono po świętach za skrzynię towaru nieprzerobionego zł 92 — 94.

Warszawa. — Przy spokojnej tendencji Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich płacił za 1 kg towaru nieprzerobionego zł 2'20 franco skład.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 29 marca do 2 kwietnia 1932 r.

— Na giełdzie warszawskiej minął okres sprawozdawczy przy nieco większym zainteresowaniu akcjami, głównie przedsiębiorstw metalurgicznych; w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego kursy kształtowały się dość niejednolicie, naogół jednak nie wykazują poważniejszych różnic.

W grupie akcji bankowych notowano nadal jedynie akcje Banku Polskiego, które w rezultacie tygodniowym obniżyły się o zł 1'50, tracąc całkowicie zyski okresu poprzedniego. Kurs akcji Warsz. T-wa Kopalń Węgla po niewielkich wahanach utrzymał się na dotychczasowym poziomie. Poza tem obracano jedynie akcjami przedsiębiorstw metalurgicznych, z których Lilpop uzyskał nieco większą poprawę zł 1'25 na akcji, Starachowice nieznacznie zniżkowały o 15, kurs Ostrowca zaś pozostał bez zmiany; od dłuższego czasu nie ukazujące się na rynku akcje Modrzejowa notowane były po kursie zł 3'50. Z dniem 31 marca r. b. akcje S. A. Fryderyk Puls notowane są bez kuponu za 1931 r., wartości 5%, z dniem 29 marca r. b. akcje T-wa Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich bez kuponu za 1930 r. (bez wartości).

Zainteresowanie akcjami na giełdach prowincjonalnych było nadal bardzo niewielkie; nieliczne transakcje najpopularniejszymi papierami zawierane były naogół przy tendencji nieco mocniejszej.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 2/IV
Bank Polski	zł 100	85'00	84'00	85'00—84'50
Warsz. T-wa Kopalń Węgla	zł 100	15'00	14'50	—
Lilpop	zł 25	16'00	15'00	—
Modrzejów	zł 50	3'50	3'50	3'50
Ostrowiec — serja B I—III em.	zł 50	30'50	30'50	—
Starachowice	zł 50	6'60	6'60	—

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Chodorów — 90'00 — 88'00 (87'50).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były na giełdzie notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 85'00 — 84'00 (84'00 — 80'00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

STOSOWANIE CEŁ MAKSYMALNYCH. — Wślad za rozporządzeniem Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa („Dz. Ust. R. P.” Nr. 26, poz. 247), podwyższającym stawki ceł maksymalnych, ukazało się w „Monitorze Polskim” z dn. 1/IV Nr. 75, poz. 106, rozporządzenie Ministra Skarbu w sprawie stosowania ceł maksymalnych.

Rozporządzenie to postanawia, co następuje:

Postanowienia rozporządzenia w sprawie ceł maksymalnych z dn. 25 I 1928 r. w brzmieniu, nadanem kilkoma dalszemi rozporządzeniami, mają zastosowanie do towarów, pochodzących z Rzeszy Niemieckiej, wymienionych w załączonych do rozporządzenia listach A i B.

Dla udowodnienia, że towar nie pochodzi z Rzeszy Niemieckiej, potrzebne będzie przedstawienie w urzędzie celnym przy

odprawy przywózowej świadectwa pochodzenia, wystawionego: a) bądź przez urząd celny jednego z tych państw, które honorują świadectwa pochodzenia polskich urzędów celnych, b) bądź przez izby przemysłowo-handlowe lub też inne instytucje zanotyfikowane Rządowi polskiemu, a przez Rząd polski uznane; przyczem w tym wypadku jest wymagana wiza konsularna.

W ciągu 30 dni po dniu wejścia w życie omawianego rozporządzenia nie będą wymagane świadectwa pochodzenia przy przesyłkach, nadanych do bezpośredniego przywozu do polskiego obszaru celnego nie później 7-go dnia po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile z załączonych przy odprawie przywózowej dokumentów przewozowych lub handlowych będzie wynikało, że przesyłki te nie pochodzą z Rzeszy Niemieckiej.

Cła maksymalne nie mają zastosowania do towarów:

a) znajdujących się przed wejściem w życie rozporządzenia w celnych składach urzędowych, kolejowych, pocztowych oraz w składach nieurzędowych, pozostających pod zamknięciem celnym,

b) objętych postanowieniami polsko-niemieckiej Konwencji Górnośląskiej, podpisanej w Genewie dnia 15 maja 1922 r.,

c) objętych umowami o małym ruchu granicznym,

d) przewożonych w ruchu podróży,

e) nadanych do bezpośredniego przywozu do polskiego obszaru celnego najpóźniej w przeddzień wejścia w życie omawianego rozporządzenia, o ile towary te zaopatrzone są w pozwolenia przywozu, wystawione przez Min. Przem. i Handlu i o ile zostaną zgłoszone do odprawy celnej w terminie ważności pozwolenia, nie później jednak niż w ciągu 14 dni po dniu wejścia w życie rozporządzenia.

Jak już wspomniano, do rozporządzenia dołączone są 2 listy towarów, podlegających cłom maksymalnym. Lista A — obszerniejsza — zawiera wykaz towarów, podlegających cłu maksymalnemu, o 200% wyższemu od stawki autonomicznej. Zawierająca mniejszą liczbę pozycji lista B dotyczy towarów, zasadniczo wolnych od cła, a opłacających w danym wypadku cła maksymalne w wysokości specyficznych, uwidocznionych w liście stawek.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1/IV 1932 r.

UCHYLENIE CŁA WYWOZOWEGO OD ODPADKÓW SKÓR SUROWYCH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 265, ukazało się rozporządzenie, uchylające cło wywozowe od mizdry oraz odpadków i skrawków skór surowych wszelkich. Jak wiadomo, cło to od dłuższego czasu było stale zawieszane w związku ze zmniejszeniem się zapotrzebowania na ten surowiec na rynku krajowym. Z uwagi na to, że termin zawieszenia upływał z dniem 31 marca r. b., a równocześnie przewidywania na przyszłość nie rokują pomyślniejszych warunków zbytu, przeto omawiane cło zostało całkowicie uchylone.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PRACA POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH W STYCZNIU 1932 R. — Przewóz podróży w styczniu r. b. (31 dni) wyniósł ogółem 9,669,821 osób i w porównaniu z grudniem r. ub. (31 dni — 10,775,446 osób) zmniejszył się o 10,3%, a w porównaniu ze styczniem 1931 r. (11,209,775 osób) zmniejszył się o 13,7%.

Niezależnie od ogólnego zmniejszenia przewozów pasażerskich ruch pasażerów w kierunku Krynicy i Zakopanego wykazywał pewne ożywienie, a to ze względu na sporty zimowe. W związku z tem utrzymano nadal bieg pociągów dodatkowych w tej relacji codziennie do dn. 9/1 i następnie w każdą sobotę tam i zpowrotem w nocy z niedzieli na poniedziałek.

Wskutek sprzyjających warunków atmosferycznych regularność biegu pociągów pasażerskich w styczniu wynosiła 93%.

Przewóz towarów w styczniu r. b. przy 24 dniach roboczych wyniósł 3,613,133 t (oprócz kolejowych gospodarczych) i w porównaniu z grudniem r. ub. (4,516,491 t) przy tej samej liczbie dni roboczych zmniejszył się o 20%, w porównaniu zaś ze styczniem 1931 r. (4,857,437 t) zmniejszył się o 25,6%. Naładowano w styczniu na stacjach linii normalnotorowych P. K. P. i W. M. Gdańska 267,747 wagonów 15-tonnowych, a przyjęto od kolei zagranicznych 26,567 wag. z ładunkami, adresowanymi do Polski oraz przechodzącymi przez Polskę tranzytem, czyli razem przewieziono 294,314 wag. ładownych (włącznie z przesyłkami gospodarczymi kolejowymi). W porównaniu z grudniem r. ub. (345,650 wag.) ogólna praca kolei w zakresie przewozu towarów zmniejszyła się o 14,9% (liczbą wagonów, użytych do przewozu), naładunek zaś na stacjach P. K. P. i W. M. Gdańska (312,170 wag.) zmniejszył się o 14,2%. W porównaniu ze styczniem 1931 r. (385,981 wag.) praca ogólna kolei zmniejszyła się o 23,7%.

Tabor parowozowy i wagonowy w dn. 1/I 1932 r. wynosił: parowozów 5,407, w porównaniu ze styczniem 1931 r. (5,372) więcej o 0,7%; wagonów osobowych 12,088, więcej niż w 1931 r. (11,998) o 0,75%; wagonów towarowych 161,276, więcej niż w 1931 r. (154,430) o 4,4%.

Nowego taboru normalnotorowego dostarczyły fabryki w styczniu r. b. ilości następujące: parowozów towarowych 5, wagonów bagażowych 15, — towarowych 250.

Na dz. 1/II r. b. liczba wagonów towarowych, odstawionych do rezerwy, wynosiła: krytych 29,918, węglarek 35,900, platform 12,676, innych 394, razem 78,888 (na dz. 1/I r. b. było w rezerwie 68,848 wagonów).

Przebieg pociągów w styczniu r. b. wyniósł: w ruchu osobowym 5,176,235 poc.-km, — towarowym 3,051,877 poc.-km, razem 8,228,112 poc.-km.

W porównaniu z grudniem 1931 r. (8,737,565 poc.-km) ogólny przebieg pociągów w styczniu r. b. zmniejszył się o 5,8%, w porównaniu zaś ze styczniem 1931 r. (9,550,206) zmniejszył się o 13,8%.

Wpływy P. K. P. w styczniu r. b. wynosiły (w zł):

Przewóz podróży	19,299,686
„ bagażu i przesyłek ekspresowych	817,461
„ towarów	52,193,863
Wpływy uboczne	941,621

Razem: 73,252,631

W porównaniu z grudniem 1931 r. (zł 84,481,752) wpływy w styczniu r. b. zmniejszyły się o 13,3%, a w porównaniu ze styczniem 1931 r. (zł 90,985,925) zmniejszyły się o 19,5%.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

POLSKIE RYBOŁÓWSTWO MORSKIE W 1931 R. — Rok ubiegły zaznaczył się bardzo poważnym dorobkiem w polskim rybołówstwie morskim. Prowadzone w poprzednim okresie doświadczenia z próbnymi połowami na pełnym morzu wykazały, że istnieje wszelkie podstawy do rozwoju tej nowej dziedziny naszego rybactwa. W wyniku tych doświadczeń rybak polski po raz pierwszy odważył się opuścić wody przybrzeżne i wyjść na połowy w dalsze okolice m. Bałtyckiego, a nawet m. Północnego, biorąc również poraz pierwszy udział w wielkim rybołówstwie śledziowym.

Mając powyższe na uwadze, będziemy rozpatrywali kolejno rybołówstwo przybrzeżne, bałtyckie oraz dalekomorskie.

Rybołówstwo przybrzeżne w r. ub. ilościowo przedstawiało się bardzo korzystnie, gdyż osiągnęło liczbę ok. 6,000 t, stanowiącą rekord w ostatnich 12 latach. Duże połowy dawały jednak mało korzyści przedewszystkiem ze względu na niebywały spadek cen na wszystkie gatunki ryb morskich, nie wyłączając nawet zawsze wysoko cenionych łososi. Biorąc średnio, płacono zaledwie połowę tego, co w analogicznych okresach poprzednich lat. Drugą przyczyną wysokiego efektu ilościowego, a niskiego wartościowego, to masowe połowy szprot, na którego w dodatku ceny spadły do nienotowanego od wielu lat poziomu. Całe zimowe rybołówstwo opierało się na szprotach, podczas gdy w okresie letnim większość poło-

wów stanowiły płastugi. Te dwa gatunki stanowią 90% całkowitej zdobyczy. Oba gatunki poławiane są głównie aktywnym narzędziem połowu — włokiem, ciągniętym przez kuter motorowy, wprowadzonym na flondry dawniej, a na szproty załedwie przed dwoma laty. Od chwili wprowadzenia u nas włoka szprotowego zdobycz tej ryby wybitnie się zwiększyła. Całoroczna zdobycz wędług gatunków w porównaniu z 1930 r. przedstawia się, jak niżej:

	1931		1930	
	tys. kg	tys. $\bar{z}$	tys. kg	tys. $\bar{z}$
Szproty	4.088	417	1.454	415
Płastugi	917	544	917	986
Sledzie	185	143	260	265
Węgorze	128	413	106	440
Łososie	81	445	81	586
Wątlusze	165	120	148	153
Słodkowodne	86	130	103	197
Węgorzyca	55	55	44	64
Inne	12	34	5	16
Razem:	5.717	2.352	3.119	3.122

Na pierwszym miejscu widzimy szproty, które w roku sprawdzawczym poławiano wyjątkowo dobrze. Ukazywały się one masowo na wiosnę i na jesieni. Początkowo łowiono je niewodami przybrzeżnymi, następnie głównym narzędziem połowu był włók. Drugie miejsce w połowach zajmują płastugi; ilość tej ryby od szeregu lat utrzymuje się na jednakowym, dość wysokim poziomie, chociaż z drugiej strony jakość z roku na rok pogarsza się. Szerokie zastosowanie niszczącego włoka i intensywne połowy wyjątkową widocznie przybrzeżne tereny, gdyż większe okazy trafiają się coraz rzadziej. Sledzie i na wiosnę i na jesieni poławiano słabo. Spadek w stosunku do średnich ostatnich lat dochodzi do 40%. Zeszłoroczne połowy węgorzy można uważać za pomyślne. Połowy łososi utrzymały się na wysokości 1930 r., jednak były znacznie gorsze od poprzednich kilku lat, szczególnie od pomyślnego 1928 r. W wiosennym okresie tylko kwiecień był dobrym miesiącem. Wyniki połowów wątluszy i ryb słodkowodnych naogół nie wykazały większych zmian, utrzymując się na poziomie średnich z ostatnich kilku lat. To samo można powiedzieć o pozostałych gatunkach. Jedynie makrela wykazała znaczny spadek w stosunku do pomyślnego 1930 r.

Rybolówstwo bałtyckie zajmuje skromne miejsce w ogólnych rocznych połowach. Są to zresztą pierwsze nasze kroki w tej dziedzinie, i nikt nie oczekiwał od razu poważnych rezultatów. Na dalsze połowy w szerszym zakresie mogły wyjeżdżać tylko kutry większe, których u nas jest załedwie 5, a z których tylko 3 wyjeżdżały na dalsze wody (2 Morskiego Instytutu Rybackiego, wydzierżawione rybakom, 1 rybaka Krügera z Gdyni, niedawno zbudowany na Stoczni Morskiego Instytutu Rybackiego). Prócz nich tylko w okresie wiosennym rybolówstwo łososiowego (pławnicami) wyruszało kilkanaście kutrów (niektóre parokrotnie), z Helu i Jastarni na zachodnie wody Bałtyku oraz w lecie 3 kutry na płastugi. Rezultaty tych wyjazdów są następujące (w kg):

Płastugi	33 870	Łososie	2 220
Szproty	3 400	Wątlusze	2 050

Na 1 wyjazd kutra, trwający od 2 do 4 dni, przypada średnio po 1 tys. kg płastugi; w 7 wyjazdach dochodzi do tego cała ilość złowionych wątluszy (średnio ok. 300 kg na kuter). Na łososie wyjeżdżano 18 razy, co przy zdobyczy 2.200 kg daje ok. 125 kg na kuter-wyjazd.¹⁾

Z powyższego widzimy, że opłacalność dalszego rybolówstwa wypadła wcale zadowalająco, przyjmując w dodatku, iż przywożone płastugi i wątlusze uzyskiwały zwykle wyższe ceny, jako towar lepszy, niż drobniejsze ryby z przybrzeżnych połowów, a łososie sprzedawano zagranicę (w Niemczech), gdzie uzyskiwano nieco wyższe ceny niż w kraju. Oczywiście, biorąc poszczególne kutry i rejsy, opłacalność wyjazdów była daleko niejednakowa. Najważniejszą rzeczą w zapoczątkowaniu rybolówstwa bałtyckiego jest to, że jednak udało się przekonać naszych rybaków, uporczywie trzymających się wód przybrzeżnych, że i dalsze tereny Bałtyku są możliwe do uprawiania połowu i przynoszą wcale dobre zarobki.

Połowy dalekomorskie zapoczątkowane zostały przez firmę „Mopol” i ograniczyły się do rybolówstwa śledziowego. 8 statków spółki poraz pierwszy wyruszyły na połowy pod polską banderą w dn. 17/VIII 1931 r., czyli już w połowie sezonu śledziowego na m. Północnem. Do końca sezonu, t. j. do grudnia, statki zrobiły po 4 — 5 podróży, przywożąc w najszczęśliwszych wypadkach ok. 600, w najgorszym 110 beczek.

W jednym tylko wypadku rejs statku „Marja” w listopadzie dał 744 beczek.

Efekty połowów przeciętnych statków najlepiej zobrazuje poniższa tabliczka:

Statek	Rodzaj statku	Siła maszyn. KM	Ilość podróży	Połowy becz.
„Wanda”	parowy	150	4	1.744
„Kornelja”	„	180	4	2.016
„Halina”	„	180	5	2.117
„Marja”	„	180	4	2.093
„Irena”	motorowy	80	5	1.653
„Kasia”	„	90	4	1.730
„Basia”	„	90	4	1.303
„Zosia”	„	90	4	1.192

Razem złowiono więc 13.870 beczek, co się równa 2.063.200 kg.

Gdyby statki rozpoczęły połowy z początkiem sezonu, t. j. od maja, to należy przypuszczać, że ogólna zdobycz śledzi byłaby wyższa conajmniej o 1.500 tys. kg, a więc całoroczne połowy śledzi wyniosłyby 3.500 tys. kg, t. j. tyle, ile przeciętnie poławia się ryb morskich w ciągu roku na całym naszym wybrzeżu. Widzimy zatem, że wyjście na dalsze połowy tylko jednego przedsiębiorstwa ze skromnym taborem 8 statków może od razu podwoić połowy naszego rybactwa morskiego.

B. K.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W LUTYM 1932 R. —

Ruch portowy w miesiącach zimowych, przedewszystkiem w lutym i marcu, jest zazwyczaj mniejszy aniżeli w pozostałych miesiącach. W r. b. luty był miesiącem wyjątkowo niekorzystnym dla rozwoju ruchu w porcie gdańskim ze względu na strajk górników w zagłębiu dąbrowskim. Zagłębie to, jak wiadomo, przeładowuje przeważną część swego węgla, eksportowanego do krajów zamorskich, w Gdańsku, to też strajk tembardziej odbił się na ruchu portowym Gdańska niż Gdyni. Ze względu na to, że strajk był objawem przejściowym, nie można z liczb ruchu portowego w Gdańsku w lutym wyciągać żadnych wniosków, nawet w odniesieniu do najbliższych miesięcy.

Ruch okrętowy przedstawiał się następująco: zawinęto do portu 305 okrętów o poj. 193.027 nrt (266 161 nrt)¹⁾, opuściło port 309 okrętów o pojemności 204.916 nrt (265.987 nrt). W ciągu pierwszych 2 miesięcy r. b. pojemność okrętów, które zawinęły do portu gdańskiego i port ten opuściły, wyniosła 930.091 nrt w porównaniu z 1.155.722 nrt w analogicznym okresie r. ub.

Narodowość statków, które odwiedziły w lutym port gdański, była następująca:

	Przybyło:		Odeszło:	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	15	17.492	16	21.611
Gdańsk	3	621	—	—
Niemcy	90	28.748	88	29.132
Finlandja	5	7.029	6	9.030
Estonja	7	2.735	10	5.643
Łotwa	15	16.518	12	13.300
Szwecja	67	36.633	70	39.254
Norwegja	12	9.318	13	7.808
Dania	63	41.747	67	41.413
Anglja	5	4.817	6	5.411
Holandja	6	4.673	5	3.964
Belgia	1	1.092	1	1.092
Francja	8	8.009	7	6.607
Hiszpanja	1	2.245	1	2.245
Włochy	3	7.718	3	8.348
Grecja	2	4.383	4	10.058
Panama	2	249	—	—
Razem:	305	193.027	309	204.916

Bandera polska zajęła w lutym 4-te miejsce za duńską, szwedzką i niemiecką, wyprzedzając lotewską, norweską, włoską, finlandzką i szereg innych. Ogółem brało udział w gdańskim ruchu portowym 17 bander. Na podkreślenie zasługuje fakt, że bandera niemiecka w ciągu ostatnich miesięcy r. ub. i w r. b. zdecydowanie zepchnięta została z pierwszego miejsca na trzecie przed duńską i szwedzką.

Obrotów towarowych w lutym wyniósł 390.943 t w porównaniu do 588.501 t w styczniu r. b. i 532.664 t w lutym 1931 r. Jak widzimy, luty r. b. wykazuje znaczny spadek obrotów towarowych; zaznaczyliśmy już jednak na wstępie, że spowodowane to zostało w dużej mierze przez okoliczności wyjątkowe.

¹⁾ W nawiasach podane są liczby za miesiąc poprzedni.

nie należy więc narazie wysuwać stąd zbyt daleko idących wniosków. W ciągu pierwszych 2 miesięcy r. b. obrót towarowy portu gdańskiego wyniósł 989.443 t w porównaniu z 1.180.616 t w analogicznym okresie r. ub. Jeżeli się przyjmie pod uwagę dalsze ogólnie pogorszenie się sytuacji gospodarczej w r. b. oraz wpływ strajku w zagłębiu dąbrowskim, to stwierdzić należy, że spadek obrotów towarowych w Gdańsku nie był jeszcze tak wielki.

Ruch towarowy w lutym był następujący (w tonnach):

	Przywóz	Wywóz
Artykuły spożywcze i kolonialne	5.704	70.172
Produkty zwierzęce i wyroby	1.298	1.138
Drzewo i wyroby	248	55.658
Materiały budowlane	141	19
Węgiel, oleje mineralne i t. d.	8.935	244.003
Chemikalja	1.034	5.416
Metale, rudy i wyroby	869	3.709
Papier	400	905
Materiały i surowce włókiennicze	1.263	30
Razem:	19.892	381.050

Ruch pasażerski w lutym charakteryzują następujące liczby: przyjechało 195 osób (w tem z Londynu 107, z Kopenhagi 76), wyjechało 5 osób (wszystkie do Helsingforsu).

A. R.

OBNIŻENIE OPŁAT PORTOWYCH W GDAŃSKU. —

Opłaty portowe stanowią, jak wiadomo, w przeważnej ilości wypadków stosunkowo nieznaczny część ogólnych kosztów transportu w handlu zamorskim. W chwili obecnej jednak, kiedy życie gospodarcze walczy z tak licznymi trudnościami, każda nawet drobna oszczędność zyskuje na znaczeniu. Wychodząc z tego założenia, Rada Portu w Gdańsku postanowiła z dniem 1/IV obniżyć opłaty portowe od okrętów, jak również od całego szeregu towarów. O ile chodzi o okręty, przyznano dalsze 10% rabatu stałym linjom okrętowym, przyznano zniżkę okrętom, zawijającym piąty raz w ciągu roku kalendarzowego,

co ma znaczenie dla okrętów węglowych, oraz obniżono dosyć wydatnie opłaty za pilotaż. Opłatę od ładunku obniżono dla następujących towarów: bekony, bawełna, masło, jaja, warzywa, ryż, wełna, cukier, oleje mineralne, mąka, cynk, kartofle, fosfaty, płatki buraczane, tomasyna, złom i piryty, drzewo i śledzie solone. Lista ta obejmuje, jak widzimy, cały szereg artykułów podstawowych dla ruchu portowego w Gdańsku. Poza tem obniżono niektóre opłaty składowe. Blizsze szczegóły co do obniżki zawarte są w dodatku do taryfy opłat.

RYNEK FRACHTOWY. — Ruch w ub. tygodniu był bardzo słaby ze względu na Święta Wielkanocne; notowano spadek zapotrzebowania na tonnaż i spadek stawek frachtowych. Sytuacja zmieniła się na niekorzyść armatorów na rynkach australijskich, natomiast na Dalekim Wschodzie panowała tendencja mocna z powodu braku wolnego tonnażu oraz miejsca na liniach regularnych; z Władywostoku do portów Kontynentu płacono sh 27/6 na kwiecień. Pewne zainteresowanie tonnażem notowano również w południowej Afryce pod kukurydzą do portów Anglii i Kanady.

Rynek La Platy był w ub. tygodniu wprost katastrofalny dla armatorów, zakontraktowano bowiem ogółem 5 statków o łącznym tonnażu 34.000 t; stawki spadły o sh 1 na tonnie, płacono sh 16/9 za większy statek do Antwerpii lub Rotterdamu na koniec kwietnia, a sh 16/6 do portów Anglii i Kontynentu na pierwszą połowę kwietnia.

Zainteresowanie tonnażem pod cukier z Kuby poprawiło się, płacono od sh 15 do sh 15/9 przy załadunkach w kwietniu.

Na rynku czarnomorskim panowało ożywienie z powodu zapotrzebowania tonnażu i dokonania szeregu kontraktów na zboże z portów południowej Rosji do Anglii i Kontynentu po stawce sh 10/6. Na rynku śródziemnomorskim ruch słaby. Na Dunaju ożywienie niewielkie, stawki jednak utrzymały się na poziomie sh 14/6 do 14/9 do rejonu Antwerpja-Hamburg.

Eksport węgla angielskiego bez zmian.

Z Gdyni-Gdańska zafrachtowano kilka statków pod węgiel po sh 8/11 do sh 9 do portów Adriatyki, a sh 8 do portów zachodnich Włoch na kwiecień.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY:

Częściowa zmiana rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 26 III 1927 r. o monopolu spirytusowym — ust. z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 249).

Zmiana przepisów tymczas. o kosztach sądowych na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie — ust. z dn. 17/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 250).

Koszty sądowe na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie — ust. z dn. 17/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 251).

Koszty sądowe na obszarze sądów apelacyjnych poznańskiego i toruńskiego i sądu okręgowego katowickiego — ust. z dn. 18/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 252).

Nieumorzony dług obligacyjny T-wa Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej — ust. z dn. 15/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 28, poz. 273).

Przystąpienie Polski do konwencji o ochronie ptaków, pożytecznych dla rolnictwa, podpisanej w Paryżu dn. 19 III 1902 r. — ust. z dn. 18/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 277).

Ratyfikacja układu z dn. 21/II 1932 r. w sprawie zmian w tekście wzoru karty legitymacyjnej dla komiwojażerów, załączonego do polsko-czeskosłowackiej konwencji handlowej z 1925 r. — ust. z dn. 18/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 279).

Ratyfikacja konwencji handlowej polsko-indyjskiej, podpisanej w Warszawie dn. 8/V 1931 r. — ust. z dn. 18/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 280).

Ratyfikacja konwencji o wystawach międzynarodowych i protokołu podpisania, podpisanych w Paryżu dn. 22/XI 1928 r. — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 281).

Ratyfikacja polsko-rumuńskich: konwencji handlowej i nawigacyjnej, 2 not, dołączonych do konwencji, protokołu, dotyczącego konwencji weterynaryjnej, oraz konwencji weterynaryjnej z dn. 25/II 1932 r. — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 282).

Ratyfikacja porozumienia polsko-czeskosłowackiego o cleniu chodników dywanowych z dn. 12/I 1931 r. — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 283).

Ratyfikacja porozumienia polsko-czeskosłowackiego o cleniu piwa w beczkach z dn. 12/I 1931 r. — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 284).

Zmiana rozp. Prezydenta Rzplitej o sztucznych środkach słodzących — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 286).

Zmiana rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 29/III 1928 r. o ochronie zwierząt — ust. z dn. 25/II 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 287).

Zmiana rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 26/III 1927 r. o rzeczowych świadectwach wojennych — ust. z dn. 9/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 288).

Likwidacja Komitetu Floty Narodowej — ust. z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 289).

Zmiana statutu Państw. Rady Kolejowej, stanowiącego część ustawy z dn. 15/IV 1921 r. — ust. z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 290).

Splata zaległości podatkowych — ust. z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 291).

Zmiana niektórych postanowień rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 15/VII 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych — ust. z dn. 10/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 292).

Zmiana i uzupełnienie niektórych postanowień Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym — ust. z dn. 17/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 293).

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

Przedłużenie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych — rozp. z dn. 29/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 253).

Regulowanie obrotu węgla — rozp. z dn. 6/IV 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 294 — szczegóły p. str. 423).

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Statystyka produkcji rolnej — rozp. z dn. 22/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 255).

Ustalenie na rok 1932 wykazu imiennego nieruchomości, podlegających wyku owi przymusowemu — rozp. z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 259).

Zmiana rozp. Rady Ministrów z dn. 13 I 1926 r. o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1927 — rozp. z dn. 22/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 260).

Zmniejszenie planu parcelacyjnego na rok 1931 — rozp. z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 261).

Zmniejszenie planu parcelacyjnego na rok 1932 — rozp. z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 262).

Ustalenie planu parcelacyjnego na rok 1933 — ro p. z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 263).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ulgi celne — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 23/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 264).

Uchylenie cła wywozowego na mizdrę — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 23/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 265 — szczeg. p. str. 431).

Koncesjonowana sprzedaż wyrobów tytoniowych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 266 — szczeg. p. str. 436).

Zniesienie Głównego Urzędu Ubezpieczeń — rozp. Ministra Pracy i Op. Społ. z dn. 24/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 267).

Uiszczanie opłat i kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym — rozp. Ministrów: Sprawiedl. oraz Skarbu z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 269).

Opłata za doręczenia sądowe w sprawach cywilnych — rozp. Ministra Sprawiedl. z dn. 31/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 270).

Obniżenie morskiej opłaty portowej od ładunku węgla, koksu i brykietów węglowych — rozp. Ministra Przem. i Han. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 29/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 27, poz. 271).

Rejestracja i stemplowanie obligacji T-wa Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej, wypuszczonych w walucie rublowej — rozp. Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Komunik. z dn. 30/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 28, poz. 274).

Uregulowanie roszczeń obywateli polskich do niemieckich zakładów ubezpieczeń z tytułu umów ubezpieczeń na życie — rozp. Ministra Skarbu z dn. 30/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 28, poz. 275).

Ulgi przy spłacie należności Skarbu Państwa, związanych z przebudową ustroju rolnego — rozp. Ministra Ref. Roln., wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Rolnictwa i Sprawiedl., z dn. 1/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29, poz. 296).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

15 kwietnia:

— Zakł. Ceramiczne „Rudak”, S. A. — o g. 17 w lok. P. St. Tyrchana w Toruniu, Szeroka 18.

— S. A. Budowy Transmisji, Maszyn i Odlewni Żelaza „J. John” w Łodzi — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 217.

16 kwietnia:

— „Mochala” Górnośl. Garbarnia i Fabr. Pasów Transmisyjnych, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Mochali, pow. lubliniecki.

— „Pomorskie Zakł. Ceramiczne”, S. A. w Grudziądzu — o g. 18 w W-wie, Ujazdowskie 30, m. 16.

— „Rawski Syndykat Rolniczy”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki Rawie Mazowieckiej.

— „Zegar w Śremie”, S. A. w likw. — u Not. Burdajewicza w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 21.

19 kwietnia:

— „Kopalniak”, S. A. dla Przemysłu Drzewnego — o g. 12 w lok. S-ki w Katowicach, Poprzeczna 2.

20 kwietnia:

— „Sp. Akc. Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Trębacka 10.

— „Fema”, Fabr. Wyrobów Metalowych, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Bydgoszczy, Warmińskiego 11.

— „Fabr. Szła Ujście, S. A., dawn. Friedr. Siemens Ujście” — o g. 13½ u Adw. L. Cichowicza w Poznaniu, pl. Wolności 18.

— „Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Będzinie, Sączewskiego 23.

21 kwietnia:

— „Wolbrom” Fabr. Wyrobów Gumowych, S. A. w Wolbromiu — o g. 17 w lok. S-ki „Olkusz” w Olkusz.

— „Olkusz”, Fabr. Naczyn Emalowanych, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Olkusz.

— „Pabjanicka Sp. Akc. Przemysłu Chemicznego”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Pabjanicach, Piłsudskiego 5.

— „Ziemski Bank Hipoteczny”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki we Lwowie, Słowackiego 14/I.

— „Piotrkowska Rektifikacja”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Piotrkowie, ul. Obrzydka.

22 kwietnia:

— „Górnoślaska Hurtownia Piwa i Wódek”, S. A. w Katowicach — o g. 16 w rest. P. Wanjury w Katowicach Kościuszki 15.

— „Bank Międzynarodowy w Warszawie”, S. A. — o g. 17 w lok. B-ku w W-wie, Trębacka 4.

— „Biuro Budowlane F. Skąpski i S-ka, Inżynierowie”, S. A. — o g. 18 w lok. Centr. Związku w W-wie, Chmielna 2.

— „Huta Szklana „FeniKS”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Piotrkowie, ul. Przemysłowa.

— Fabr. Farb Drużarskich „Pigment”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Młynarska 30.

23 kwietnia:

— „Książnica-Atlas”, Zjedn Zakł. Kartograf. i Wydawn. T. N. S. W., S. A. — o g. 18 w lok. Izby Handl. i Przem. we Lwowie, Akademicka.

— T-wo Wzaj. Ubezp. na Życie i Renty „Karpacja”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki we Lwowie, Rynek 38, II p.

— S. A. Wyrobów Bawełnianych „Wola”, — o g. 12 w lok. S-ki w W-wie, Bema 70.

— T-wo Zgierskiej Manufaktury Bawełnianej”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 177.

— „Łódzka Fabr. Kapeluszy dawn. Herman Schlee”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Targowa 2.

— „S. Hermann”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Nakle nad Notecią.

— T-wo Przemysłowo-Handlowe „Łubna”, S. A. — o g. 14 u Not. St. Jurkiewicza w W-wie, Kapucyńska 6.

— „Sukcesorowie Lebrechta Müllera”, S. A. — o g. 15 w lok. S-ki.

— „Powszechne Domy Składowe”, S. A. we Lwowie — o g. 12 w B. G. K. we Lwowie, Kościuszki 11.

— „Rolnik”, S. A. w Lublińcu w likw. — o g. 16 w lok. „Kooperacji Rolnej” w Katowicach, Mickiewicza 10, I p.

— Zakł. Przemysł „Jaeger i Ziegler”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Rymarska 10.

— Fabr. Okuć Budowlanych „Bracia Lubert”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Złota 34.

— T-wo Handlu Skórami Amerykańskimi”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Warszawie, Nalewki 27.

— „Browar Gambinus”, S. A. dawniej „D. Seccarz” — o g. 17 w lok. S-ki w Będzinie, Czeladzka 14.

— „Hermannmühlen”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Poznaniu, pl. Wolności 17.

— „Hurtownia Skór w Poznaniu”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Poznaniu, Wodna 22 (Nowy Rynek 5).

— „Polska Fabr. Wodomierzy i Gazomierzy”, dawn. „Gazomierz”, S. A. — o g. 18 w W-wie, Piękna 21, m. 8.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA KWIECIEŃ 1932 R.

W kwietniu r. b. płatne są następujące podatki:

1) do końca kwietnia — I rata państwowego gruntowego za rok 1932;

2) do dn. 15 kwietnia — państwowy podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w marcu r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii i przemysłowe od I do V kategorii, prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

3) do dn. 15 kwietnia — zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw w wysokości kwot, wymienionych w doręczonych nakazach płatniczych;

4) od dn. 15 kwietnia — państwowy podatek przemysłowy od obrotu za rok 1931 przez wszystkie przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe oraz zajęcia przemysłowe i samodzielne wolne zajęcia zawodowe, w wysokości kwot, wymienionych w doręczonych nakazach płatniczych;

5) do dn. 1 maja — państwowy podatek dochodowy w wysokości połowy tej kwoty, która przypada od wykazanego w zeznaniu dochodu, osiągniętego w 1931 r., względnie połowy podatku, wymierzonego za poprzedni rok podatkowy, o ile zeznanie o dochodzie nie zostało złożone w terminie;

6) do dn. 7 kwietnia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę wraz z dodatkiem kryzysowym, potrącony w ciągu miesiąca marca r. b.;

7) do dn. 15 kwietnia — zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notariuszy (rejentów), pisarzy hipotecznych i komorników w marcu r. b.;

8) do dn. 20 kwietnia — podatek od energii elektrycznej, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w ciągu pierwszych 15 dni kwietnia r. b., a do 5 maja r. b. — tenże podatek, pobrany przez sprzedawcę energii elektrycznej w czasie od 16 do 30 kwietnia r. b.

Nadto płatne są zaległości odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w kwietniu, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

MONOPOLE

UTWORZENIE PAŃSTWOWEGO PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKI MONOPOL TYTONIOWY”. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 26 została ogłoszona ustawa z dn. 18/III 1932 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy”.

Art. 1 ustawy postanawia, że eksploataowanie monopolu skarbowego, określonego ustawą z dn. 1/VI 1922 r. o monopolu tytoniowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 47, poz. 409), powierza się przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą „Polski Monopol Tytoniowy”, prowadzonemu na zasadach handlowych. Art. 2 nadaje tak utworzonemu przedsiębiorstwu samoistną osobowość prawną. Art. 3 zawiera postanowienia o wpisaniu przedsiębiorstwa do rejestru handlowego. W art. 4 zawarte są postanowienia, dotyczące przejęcia przez przedsiębiorstwo: 1) na własność całego majątku państwowego tak nieruchomego, jak i ruchomego, znajdującego się w chwili wejścia w życie ustawy pod zarządem Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, ustanowionej rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 30/V 1923 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 65, poz. 507); 2) wszelkich aktywów i pasywów tej Dyrekcji. Art. 5 i 6 zawierają postanowienia o zbywaniu i zamianie majątku nieruchomego przedsiębiorstwa, o zwolnieniu przedsiębiorstwa od wszelkich danin publicznych z wyjątkiem opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego, podatków komunalnych od gruntów i budynków, opłat komu-

nalnych od przeniesienia własności nieruchomości, zaprotestowanych weksli, plakatów i anonów, tudzież innych podatków komunalnych, ustanowionych na podstawie art. 20 ustawy z dn. 11/VIII 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 94, poz. 747). Wreszcie art. 7 zawiera postanowienia co do zarządu przedsiębiorstwa.

Ze względu na charakter operacji handlowych Monopolu Tytoniowego, zwłaszcza w stosunkach z zagranicą, oddawna już wyczuwała się potrzeba nadania mu osobowości prawnej; sprawa ta była poruszana m. in. przez Komisję Budżetową Senatu, na wniosek której Senat w dn. 13/III 1930 r. uchwalił rezolucję, wzywającą Rząd do przeprowadzenia odpowiedniej zmiany w ustawie o monopolu tytoniowym. Wobec konieczności zapewnienia przedsiębiorstwu, ze względu na stale dokonywane przez nie operacje, dostatecznych podstaw materialnych ustawa przyznaje przedsiębiorstwu tytuł własności do posiadanego i nabywanego w przyszłości majątku ruchomego i nieruchomego. Wobec tego, że przedsiębiorstwo ma eksploatować monopol tytoniowy na rzecz Skarbu Państwa zostaje ono zwolnione od danin publicznych; przewiduje się jednak w art. 14 ustawy uwzględnienie tych opłat i podatków przy wyprowadzaniu czystego zysku przedsiębiorstwa.

W art. 8 i 9 zawarte są postanowienia, dotyczące sprzedaży wyrobów tytoniowych i uprawy tytoniu; zawierają one również ustawowe upoważnienie dla Ministra Skarbu do określenia warunków udzielania, cofania i wygasania koncesyj na prowadzenie sprzedaży wyrobów tytoniowych i uprawy tytoniu. Art. 9 nakłada na osoby, które otrzymały koncesje na uprawę tytoniu, obowiązek odstąpienia całego wyprodukowanego surowca przedsiębiorstwu „Polski Monopol Tytoniowy” po cenach taryfowych, ustanowionych przez Ministra Skarbu, i upoważnia również Ministra Skarbu do określania zasad i trybu postępowania, ustalającego szacunek surowca tytoniowego.

Art. 10 daje Ministrowi Skarbu możliwość uprawnienia, w drodze rozporządzenia, Dyrekcji i podległych jej organów przedsiębiorstwa do załatwiania w trybie postępowania administracyjnego w charakterze władz i organów skarbowych spraw, związanych z nadawaniem i cofaniem koncesyj na sprzedaż wyrobów tytoniowych i uprawę tytoniu oraz z prowadzeniem sprzedaży wyrobów tytoniowych i uprawy tytoniu przez osoby prywatne.

Powołanie do życia przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy” w celu eksploatacji przywileju państwowego, jaki stanowi monopol tytoniowy, pociąga za sobą konieczność podziału funkcji, wynikających z ustawy o monopolu tytoniowym, na funkcje zwierzchnie Państwa (imperjum) i funkcje handlowe w zakresie eksploatacji przywileju państwowego. Jednakże niektóre funkcje, mające charakter publiczno-prawny, jak np. koncesje na sprzedaż wyrobów tytoniowych i na uprawę tytoniu, stanowią część składową funkcji przedsiębiorstwa, które w tym wypadku powinno być uprawnione do załatwiania tych spraw w trybie aktów administracyjnych. W tym celu art. 10 ustawy zawiera wyżej wyszczególnione uprawnienia Ministra Skarbu.

Art. 11 i 12 dają Ministrowi Skarbu upoważnienie do określania w drodze rozporządzenia stosunku służbowego pracowników przedsiębiorstwa i zawierają postanowienia przejściowe, wiążące się z kwestją przejścia pracowników monopolu tytoniowego, będących w służbie w dniu wejścia w życie ustawy z dotychczasowego stosunku służbowego na nowy.

W związku z postanowieniami art. 10 i 11, przewidującymi załatwianie przez przedsiębiorstwo spraw z dziedziny sprzedaży

wyrobów tytoniowych i uprawy tytoniu oraz spraw osobowych w trybie postępowania administracyjnego, art. 13 ustawy ustala właściwość Najwyższego Trybunału Administracyjnego do rozstrzygnięcia skarg od ostatecznych decyzji władz i organów przedsiębiorstwa w wyżej wymienionych sprawach.

Art. 14 i 15 ustawy ustalają sposoby pokrywania wydatków prowadzenia gospodarki i budżetowania przedsiębiorstwa, przy czym, jak to ma miejsce w przedsiębiorstwach skomercjalizowanych, „Polski Monopol Tytoniowy” figuruje w budżecie państwowym kwotą wpłaty do Skarbu Państwa, ustalonej na podstawie planu finansowo-gospodarczego, oraz uprawniają Ministra Skarbu do przeznaczania pewnego odsetku czystego zysku na nagrody pieniężne, zapomogi i cele opieki społecznej dla pracowników przedsiębiorstwa i współdziałających z nim organów skarbowych. Ponadto ustawa zapewnia przedsiębiorstwu niezbędną w stosunkach gospodarczych możliwość dokonywania operacji kredytowych i zaciągania krótkoterminowych pożyczek, spłacanych z dochodów przedsiębiorstwa.

Wreszcie art. 16 ustawy zawiera postanowienia, zapewniające przedsiębiorstwu możliwość korzystania z pomocy prawnej Prokuratury Generalnej Rzplitej Polskiej.

Wl. Oster

KONCESJONOWANA SPRZEDAŻ WYROBÓW TYTONIOWYCH.— W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 27 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31/III r. b. o koncesjonowanej sprzedaży wyrobów tytoniowych, wydane na podstawie art. 8, 10 i 17 ustawy z dn. 18/III 1932 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polski Monopol Tytoniowy”.

Ważniejsze postanowienia tego rozporządzenia są następujące:

W części ogólnej ustalono jako zasadę, że koncesje są przywiązane do osoby koncesjonariusza i z tego powodu nie mogą być ani odstępowane, ani wydzierżawiane; koncesjonariusz obowiązany jest prowadzić sprzedaż wyrobów tytoniowych osobiście, dopuszczalne jest jednak powierzenie sprzedaży zastępcy za zezwoleniem władzy, nadającej koncesje. Sprzedaż wyrobów tytoniowych może być wykonywana tylko w miejscowości i lokalu, oznaczonym w dekreście koncesyjnym.

Koncesje dzielą się na sprzedaże hurtowe i detaliczne.

Hurtownie tytoniowe przewidywane są dwóch rodzajów: a) hurtownie rejonowe, sprzedające wyroby tytoniowe detalistom wyznaczonego rejonu i b) hurtownie rozdzielcze, nadawane spółdzielczym stowarzyszeniom spóżywców i mające prawo rozsprzedaży tylko pomiędzy oddziały stowarzyszenia.

Detaliczne sprzedaże obejmują: sklepy tytoniowe samoistne (z przeważającą sprzedażą wyrobów tytoniowych) i mieszane, t. j. połączone ze sprzedażą innych artykułów; uliczną sprzedaż wyrobów tytoniowych w budkach, kioskach, skrzynkach i t. p.; domową sprzedaż w zakładach gastronomicznych; sprzedaż ruchomą lub okrężną (np. na wystawach, ulicach uzdrowisk, w wagonach kolejowych i t. p.).

Rejony dla hurtowni wyznacza Dyrekcja Polskiego Monopułu Tytoniowego. Z reguły dla każdej hurtowni wyznacza się odrębny rejon; gdy w jednym mieście mieści się siedziba kilku hurtowni, hurtownie te posiadają wspólny rejon; w tym wypadku detaliczne sklepy, znajdujące się w wspólnym rejonie, mogą się zaopatrywać w wyroby tytoniowe w dowolnej hurtowni, znajdującej się w danym mieście. Zmiana rejonów, wyznaczonych dla hurtowni, bez zgody koncesjonariuszów może być dokonana po uprzednim zawiadomieniu koncesjonariuszów o zamierzonej zmianie: a) na 3 miesiące naprzód, jeśli zmiana rejonu powoduje obniżenie obrotu hurtowni nie więcej niż o 15% i b) na 12 miesięcy naprzód w innych wypadkach. Przepis ten nie ma zastosowania w razie jeżeli zmiana rejonu powoduje powiększenie obrotu hurtowni. Rejony, wyznaczone prowizorycznie, mogą być zmienione bez zgody koncesjonariusza tylko po upływie terminu, na jaki rejon został wyznaczony.

W okresie do dn. 30/VI 1932 r. Dyrekcja może bez zgody koncesjonariusza zmieniać granice rejonów za jednomiesięcznym zawiadomieniem o tem koncesjonariusza.

Następne 2 rozdziały zawierają przepisy o uprawnieniach koncesjonariuszów do sprzedaży i o pobieraniu wyrobów tytoniowych.

Za sprzedaż wyrobów tytoniowych otrzymują koncesjonariusze hurtowni tytoniowych wyznaczony im przez Dyrekcję Monopułu rabat, który nie może przekraczać 13% od ceny taryfowej dla wyrobów Polskiego Monopułu Tytoniowego i monopolu gdańskiego i 8% dla zagranicznych wyrobów tytoniowych. Z wyznaczonego mu przez Dyrekcję rabatu hurtownik obowiązany jest odstępować detalicznym sprzedawcom: 1) 7% dla domowej sprzedaży i 2) 9% dla wszystkich innych detalicznych sprzedaży; dla wyrobów zagranicznych odpowiednie rabaty detalistów wynoszą 4% dla domowej sprzedaży i 7% dla sklepów tytoniowych.

Obniżanie rabatu hurtownikom może być przeprowadzone bez zgody koncesjonariuszów za wypowiedzeniem dotychczasowego rabatu: a) na 3 miesiące naprzód w wypadkach przeprowadzenia takiej zmiany rejonu hurtowni, która powiększa obroty hurtowni o więcej niż 15%; b) na 12 miesięcy naprzód w innych wypadkach. W okresie jednak do dn. 30 VI 1932 r. obniżenie rabatów, posiadanych przez hurtownie w chwili wejścia w życie rozporządzenia, może być uskutecznione przez Dyrekcję bez zgody koncesjonariusza za jednomiesięcznym wypowiedzeniem.

§ 19 rozporządzenia nakłada na koncesjonariuszów obowiązek należytego arowijowania odbiorców w wyroby tytoniowe, a w szczególności: 1) stałego wykonywania sprzedaży w dopuszczalnych godzinach handlu, 2) sprzedawania wyrobów tytoniowych ściśle po obowiązującej cenie, 3) posiadania minimalnego zapasu w granicach 7-dniowego przeciętnego obrotu, 4) utrzymywania lokalu sprzedaży w porządku i czystości, 5) wyłączenia ze sprzedaży wyrobów uszkodzonych lub zepsutych i t. p. Zmiany cen wyrobów tytoniowych nie powodują w stosunku do wyrobów, pobranych przez koncesjonariuszów przed zmianą cen ani obowiązku dopłat ze strony koncesjonariuszów w razie podwyższenia ceny, ani obowiązku bonifikaty na rzecz koncesjonariuszów w razie obniżenia ceny. Koncesje na hurtową sprzedaż wyrobów tytoniowych nadaje Dyrekcja Monopułu, koncesje na detaliczną sprzedaż wyrobów tytoniowych — urzędy skarbowe akcyz i monopolów państwowych. Koncesje są nadawane albo bezterminowo, albo na pewien określony czas, w tym ostatnim wypadku — w razie potrzeby zorganizowania sprzedaży na pewien okres przejściowy lub gdy chodzi o nadanie koncesji na taki punkt sprzedaży, który ma istnieć tylko czasowo. Koncesja wygasa w razie: a) unieruchomienia sprzedaży w przewidzianym przy nadawaniu koncesji terminie, b) śmierci koncesjonariusza, c) zrzeczenia się koncesji przez koncesjonariusza, d) upływu czasu, na który koncesja została wydana, e) dla przedsiębiorstw domowej sprzedaży, gdy przestaje istnieć przedsiębiorstwo główne (gastronomiczne) i f) dla osób prawnych, gdy przestaje istnieć osoba prawna, której koncesję nadano.

Koncesja zostaje cofnięta bez uprzedniego wypowiedzenia w wypadkach gdy: a) hurtownia jest nieczynna dłużej niż 7, a inne przedsiębiorstwa sprzedaży — 14 dni, b) koncesjonariuszowi ogłoszono upadłość, c) koncesjonariusz wydzierżawi lub odstąpi koncesję albo zawrze spółkę lub powierzy prowadzenie sprzedaży nieupoważnionemu zastępcy, d) koncesjonariusz ponosi winę fałszywego prowadzenia ksiąg.

Koncesje mogą być cofnięte bez wypowiedzenia, jeżeli: a) hurtownik sprzedaje wyroby detalistom innego rejonu lub detalista pobiera wyroby w hurtowni nie swego rejonu, b) hurtownik udziela detalistom innego rabatu, niż przysługującego detalistom, c) koncesjonariusz sprzedaje wyroby tytoniowe po cenie innej niż cena taryfowa, d) koncesjonariusz uniemożliwia organom Monopułu lub władz skarbowych przeprowadzenie

kontroli przedsiębiorstwa, e) przeciwko koncesjonariuszowi zostało wdrożone postępowanie upadłościowe.

W razie, jeśli koncesjonariusz otrzymał w ciągu ostatniego roku co najmniej trzykrotne pisemne upomnienie władzy, nadającej koncesję, cofnięcie koncesji może nastąpić za 3-miesięcznym wypowiedzeniem.

Bez podania powodów koncesje mogą być cofnięte: na hurtownie i samoistne sklepy tytoniowe za jednorocznym wypowiedzeniem i na detaliczną sprzedaż, z wyjątkiem samoistnych sklepów, za 6-miesięcznym wypowiedzeniem. W okresie do dn. 30/VI 1932 r. Dyrekcja Monopolu może cofać koncesje na hurtową sprzedaż wyrobów tytoniowych i na przedsiębiorstwa specjalne bez podania powodów i bez wypowiedzenia, wyznaczając 6-miesięczny termin na zlikwidowanie przedsiębiorstwa z prawem prowadzenia przez ten czas sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Odwołania od orzeczeń urzędów skarbowych akcyz i monopolów państwowych rozstrzygają izby skarbowe; odwołania od orzeczeń Dyrekcji rozstrzyga Minister Skarbu. Odwołania winny być wnoszone najpóźniej w 14 dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia, za pośrednictwem tej władzy, która wydała orzeczenie. Odwołanie wstrzymuje wykonanie orzeczenia władzy orzekającej, aż do czasu rozstrzygnięcia odwołania, z wyjątkiem odwołań od orzeczeń o zmianie rabatów; jednakże uchylenie lub zmiana orzeczenia ma zastosowanie co do wysokości rabatu wstecz od daty, od której zaskarżone orzeczenie weszło w życie. W wypadkach odwołań od orzeczeń w sprawach wygaśnięcia lub cofnięcia koncesji, może władza orzekająca zawiesić koncesjonariusza w jego prawach, jeżeli pozostawienie go w prawach mogłoby narazić Monopol na straty.

Wł. Oster

KREDYT

KREDYTY NA POMOC SIEWNĄ W SEZONIE WIOSENSNYM 1932 R. — p. str. 427.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 29 marca do 2 kwietnia 1932 r.

Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja mocna i większość ich w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego uzyskała poważniejsze zwyny kursowe, a mianowicie: funty szterlingi £ 1'25 za £ 1, franki szwajcarskie fr. 1'20 za 100 fr., floreny holenderskie fl. 1'10 za 100 fl.; poza tem zwykowały franki francuskie, belgi, korony czeskosłowackie, liry włoskie oraz guldeny gdańskie. Niżej cenione były jedynie dolary.

Zainteresowanie dla dolarów gotówkowych było w okresie sprawozdawczym nadal dość ograniczone; kurs ich nieznacznie się podniósł — do zł 8'895 za $\text{\$}$ 1. Na rynku prywatnym również kurs dolara się nieco podniósł — do zł 8'8975 za $\text{\$}$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut uległa w okresie sprawozdawczym pewnemu zwiększeniu, osiągając poziom średni.

		Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 2/IV
		w zł		
Dolary St. Zjedn.	$\text{\$}$ 1	8'919	8'916	—
" " " telegr.	$\text{\$}$ 1	8'924	8'921	8'921
Funty szterlingi	£ 1	34'25	33'45	33'90
				-33'95
Franki francuskie	100 fr.	35'15	35'06	35'13
Franki szwajcarskie	100 fr.	173'50	172'75	173'50
Belgi	100 blg.	124'80	124'55	124'80
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'42	26'40	26'42
Liry włoskie	100 lir.	46'45	46'25	46'30
Floreny holenderskie	100 fl.	361'00	360'20	360'70
Guldeny gdańskie	100 guld.	174'50	174'50	—

Dział papierów lokacyjnych państwowych cieszył się w okresie sprawozdawczym dość znacznym zainteresowaniem. Przy tendencji nieco mocniejszej kursy naogół nie wykazują większych różnic w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego; wyjątek stanowi 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki, której kurs podniósł się o zł 3'00. Poza tem zwykowały: 4% Pożyczka Dolarowa o zł 0'50, 4% Pożyczka Inwestycyjna serje o zł 0'50, 6% Pożyczka Dolarowa o 1%, 10% Pożyczka Kolejowa o 1%. Bez zmiany pozostał kurs 7% Pożyczki Stabilizacyjnej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych, niżej zaś cenione były 5% Pożyczka Budowlana (o zł 0'50) oraz 5% Pożyczka Konwersyjna (o $\frac{1}{2}\%$).

W dziale listów zastawnych obroty nie były w okresie sprawozdawczym zbyt wielkie i dotyczyły głównie listów miejskich i ziemskich. Przy tendencji niejedolitej kursy ulegały naogół niewielkim wahaniom, różnice zaś kursowe w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nie przekraczają przeważnie 1%, tak in plus, jak i in minus. Z listów zastawnych w walucie obcej notowano 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie 1928 r. po kursie o 1% niższym.

Dział obligacji pozostał w okresie sprawozdawczym nadal bez notowań.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 2/IV
		w zł		
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	38'25	37'50	38'00
4% " Dolarowa	$\text{\$}$ 5	49'50	48'60	49'25
				-49'50
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	95'00	92'50	—
4% " " serje	zł w zł. 100	100'00	100'00	—
		w % n o m i n a l u		
5% " Konwersyjna	zł	39'25	39'00	39'00
6% " Dolarowa	$\text{\$}$	60'50	59'25	60'50
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	$\text{\$}$	61'75	58'25	58'50
				-58'50
10% Pożyczka Kolejowa	fr. w zł.	103'00	100'00	103'00
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " " "	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	—
4% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	31'50	31'50	—
4% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	42'50	41'00	41'00
7% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk. w Warszawie 1928 r.	$\text{\$}$ w zł.	54'00	53'50	—
5% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	53'00	53'00	53'00
8% " " " " " " "	zł	63'25	61'75	62'20
				-63'25
				-62'40
8% " " " " " Kielec	zł	52'00	52'00	—
5% " " " " " Piotrkowa	zł	40'00	40'00	40'00
8% " " " " " " "	zł	55'00	55'00	—
10% " " " " " Radomia	zł	62'00	61'25	—
10% " " " " " Siedlec	zł	58'50	58'50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1932	Gdańsk ²⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
29/III	57'29—57'40	47'10—47'30	79'46—79'94	—	57'80
30/ "	57'29—57'41	" "	79'41—79'69	285'00	" "
31/ "	57'38—57'50	" "	" "	285'50	57'85
1/IV	57'20—57'32	" "	" "	" "	57'70
2/ "	57'25—57'37	" "	—	—	57'60

1932	Londyn ³⁾	Praga ³⁾	New-York ²⁾	Amsterdam ²⁾
29 III	33'75	376'75 — 378'75	—	—
30 "	33'50	" "	—	—
31/ "	34'00	" "	—	—
1/IV	" "	376'875—378'875	—	—
2/ "	33'50	" "	—	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Za zł 100.

³⁾ Za £ 1.

**POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾**

	14-19/III	21-26/III	28/III-2/IV
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)			
New-York			
6% dolarowa			
1920	60 $\frac{1}{4}$ —57—58 (54.000)	57 $\frac{3}{8}$ —57 $\frac{1}{4}$ —57 $\frac{3}{8}$ (8.000)	59 $\frac{1}{4}$ —57 $\frac{3}{8}$ —58 $\frac{3}{4}$ (7.000)
8% Dillon.			
1925	61 $\frac{3}{4}$ —60—61 (42.000)	60—58 $\frac{3}{8}$ —58 $\frac{5}{8}$ (39.000)	60—59—59 $\frac{1}{2}$ (30.000)
7% stabilizac.			
1927	58—56 $\frac{1}{2}$ —56 $\frac{1}{2}$ (104.000)	57 $\frac{1}{2}$ —56 $\frac{1}{2}$ —56 $\frac{1}{2}$ (117.000)	57—56 $\frac{1}{2}$ —57 (79.000)
7% Warszawy			
1928	43—42 $\frac{1}{2}$ —42 $\frac{3}{4}$ (25.000)	43 $\frac{1}{4}$ —40 $\frac{1}{2}$ —40 $\frac{1}{2}$ (17.000)	42—41—41 (12.000)
7% śląska			
1928	43 $\frac{5}{8}$ —43—43 (22.000)	44—42 $\frac{7}{8}$ —43 $\frac{1}{4}$ (15.000)	43 $\frac{1}{2}$ —41 $\frac{1}{8}$ —41 $\frac{1}{8}$ (37.000)
London			
7% stabilizac.			
1927	76'09—73'09 —75'09	—	75'82—73'82— —74'82
Zurich			
7% stabilizac.			
1927	58'50—57'00 —57'50	—	—
Sztokholm			
7% stabilizac.			
1927	styczeń 52—49 (15.000)	luty 53—50 (15.000)	
Paryż			
7% stabilizac.			
1927	83'37—71'95	83'01—73'58	82'85—73'42
Mediolan			
7% włoska			
1924	97'60—97'40 —97'60 (145)	—	96'65—96'50 —96'50 (225)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 31 MARCA 1932 R. — Bieżące obroty walutowe Banku Polskiego w marcu wykazały dość poważny deficyt, mniej więcej zresztą taki sam, jak w styczniu i lutym, lecz o ok. $\mathcal{Z}$ 14 miljn. większy niż w marcu r. ub. Coprawda, specjalne obroty walutowe z tytułu pożyczek i kredytów („Śląsk-Gdynia”, kredyty Banku Polskiego i t. p.) zmieniły poważnie bilans walutowy, tak, że marzec r. b. wykazuje ostatecznie stosunkowo niewielki deficyt walutowy (marzec r. ub. z tegoż tytułu dał nawet bardzo poważną nadwyżkę dopływu walut). Skup walut i dewiz przez Bank był w marcu znacznie, bo blisko o $\frac{2}{5}$, większy od lutego i ok. 7% większy od styczniowego, ustępując jednak poważnie skupowi w marcu r. ub. Sprzedaż walut i dewiz była w marcu o przeszło $\frac{1}{5}$ większa niż w lutym i o ok. 6% niż w styczniu, lecz o ok. 12% mniejsza niż w marcu r. ub. Sprzedaż bankom i klientom Banku dość znacznie w marcu zmalała, lecz więcej niż podwoiła się ($\mathcal{Z}$ 22'6 miljn. w styczniu, $\mathcal{Z}$ 22'4 miljn. w lutym i $\mathcal{Z}$ 46'4 miljn. w marcu) sprzedaż urzędom— w związku ze zwiększoną w marcu obsługą pożyczek zagranicznych.

W rezultacie takiego kształtowania się obrotów walutowych Banku jego rezerwy dewizowe wykazały w marcu spadek, lecz dzięki sprzedaży części złota, ostatecznie podniosły się one o $\mathcal{Z}$ 16'5 miljn. do $\mathcal{Z}$ 191'9 miljn. Mianowicie, część rezerw walutowych, wliczona — zgodnie z przepisami statutu — do pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, wzrosła w marcu z $\mathcal{Z}$ 51'4 miljn. do $\mathcal{Z}$ 71'3 miljn., przyczem zwykowała ona tylko w III dekadzie marca (o $\mathcal{Z}$ 35'5 miljn.); natomiast część rezerw, niezaliczona do pokrycia, skurczyła się w ciągu miesiąca z $\mathcal{Z}$ 124'1 miljn. do $\mathcal{Z}$ 1'20'7 miljn., przyczem niżka w dekadzie sprawozdawczej, t. j. ostatniej dekadzie marca, wyniosła $\mathcal{Z}$ 3'8 miljn.

Wspomniana sprzedaż złota nastąpiła w III dekadzie marca i wyniosła $\mathcal{Z}$ 35'0 miljn. W I dekadzie dokonano jeszcze zakupu złota za $\mathcal{Z}$ 1'9 miljn. Poza tem na kształtowanie się zapasów złota wpływał — coprawda minimalnie — drobny skup (głównie w monetach), dokonywany przez oddziały Banku. W ostatecznym rezultacie zapas złota w skarbcu zmniejszył się

w ciągu marca z $\mathcal{Z}$ 486'7 miljn. do $\mathcal{Z}$ 448'6 miljn. (w tem w III dekadzie o $\mathcal{Z}$ 38'2 miljn.), zapas zaś złota zagranicą wzrósł w ciągu marca z $\mathcal{Z}$ 119'7 miljn. do $\mathcal{Z}$ 124'9 miljn. (w tem w I dekadzie o $\mathcal{Z}$ 1'9 miljn. i w III dekadzie o $\mathcal{Z}$ 3'3 miljn.).

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań, w ciągu marca r. b. ilustruje następujące zestawienie (w tys. $\mathcal{Z}$):

	29/II	20/III	31/III
Złoto	606.468	608.451	573.518
Waluty i dewizy netto . . .	51.364	35.795	71.293
Razem:	657.832	644.246	644.812

W stosunku do sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 31/III 49'61%, gdy w dn. 20/III 49'01%, w dn. 29/II 49'01% i w dn. 31/III 1931 r. 55'36% (statutowe minimum 40%). Pokrycie samem złotem wynosiło: w dn. 31/III 44'12%, w dn. 20/III 46'29%, w dn. 29/II 45'18%, w dn. 31/III 1931 r. 38'05% (statutowe minimum 30%).

Stosunkowo znacznie silniejszy wzrost w ostatniej dekadzie marca procentu pokrycia niż sumy pokrycia (rezerw) — tłumaczy się jednocześnie, rzadko obserwowanem na ultimo miesiąca, spadkiem sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań — z $\mathcal{Z}$ 1.314'4 miljn. do $\mathcal{Z}$ 1.299'8 miljn. Właściwie obniżył się tylko jeden składnik tej sumy, mianowicie natychmiast płatne zobowiązania, lecz tym razem tak silnie (z $\mathcal{Z}$ 237'9 miljn. do $\mathcal{Z}$ 169'2 miljn.), że przewyższył swym spadkiem ultimowy wzrost obiegu biletów Banku (z $\mathcal{Z}$ 1'076'5 miljn. do $\mathcal{Z}$ 1.130'5 miljn.).

Spadek zobowiązań dotyczy przedewszystkiem lokat żyrowych, które zmniejszyły się z $\mathcal{Z}$ 213'5 miljn. do $\mathcal{Z}$ 147'2 miljn.; pozycja „różne rachunki” obniżyła się jednocześnie tylko z $\mathcal{Z}$ 24'4 miljn. do $\mathcal{Z}$ 21'0 miljn. Z lokat żyrowych stosunkowo silnie spadły lokaty kas państwowych — z $\mathcal{Z}$ 12'8 miljn. do $\mathcal{Z}$ 5'9 miljn., procentowo zaś mniej gwałtownie, lecz również poważnie — lokaty prywatne — z $\mathcal{Z}$ 200'7 miljn. do $\mathcal{Z}$ 142'3 miljn. Już w lutym nastąpił odpływ lokat żyrowych, w marcu jeszcze się on pogłębił, gdyż w ciągu całego marca lokaty kas państwowych obniżyły się o $\mathcal{Z}$ 14'7 miljn., a lokaty na rachunkach prywatnych o $\mathcal{Z}$ 2'9 miljn. Stan lokat prywatnych (poza skarbowymi) był jednak w r. b. wyższy (o $\mathcal{Z}$ 6'8 miljn.) niż w tymże czasie w r. ub.

Wzrost obiegu biletów Banku na ultimo marca o $\mathcal{Z}$ 54'0 miljn. (a więc mniej niż na ultimo stycznia i lutego) — do poziomu o $\mathcal{Z}$ 130'0 miljn. niższego niż przed rokiem (w dn. 31/III 1931 r. $\mathcal{Z}$ 1.260'5 miljn.) — stanowi przedewszystkiem odpowiednik odpływu lokat żyrowych. Odpływ walut był mniej więcej zrównoważony lekkim wzrostem kredytów.

Portfel weksli krajowych (kredyty dyskontowe wykorzystane), zwiększający się zwykle na ultimo miesiąca, w III dekadzie marca wykazał spadek o $\mathcal{Z}$ 2'4 miljn., tak że w ciągu całego marca kredyty dyskontowe obniżyły się o $\mathcal{Z}$ 3'3 miljn., co jest wyrazem przedewszystkiem zmniejszonej ilości weksli handlowych w obiegu. W stosunku do r. ub. (31/III 1931) portfel wekslowy wykazuje jednak jeszcze zwykłą o $\mathcal{Z}$ 70'8 miljn. Pożyczki zastawowe, które, po znacznym wzroście w II połowie r. ub., od początku r. b. zmniejszały, wykazały w dekadzie sprawozdawczej poważniejszą zwykłą, bo o $\mathcal{Z}$ 6'1 miljn. do $\mathcal{Z}$ 122'3 miljn. Portfel weksli zagranicznych (głównie z tytułu eksportu) obniżył się w III dekadzie marca o $\mathcal{Z}$ 0'9 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu — zapas monet srebrnych i bilonu, przyjętych przez Bank na własność, wzrósł w dekadzie sprawozdawczej o pokaźną kwotę $\mathcal{Z}$ 5'7 miljn. (w ciągu całego miesiąca o $\mathcal{Z}$ 9'0 miljn.), zapas papierów procentowych zwiększył się zaledwie o $\mathcal{Z}$ 0'1 miljn.; dług Skarbu Państwa pozostał niezmienny w wys. $\mathcal{Z}$ 20'0 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiał się następująco (w tys. $\mathcal{Z}$):

	29/II	20/III	31/III
Weksle	645.208	644.257	641.860
Weksle zagraniczne	99.383	96.460	95.567
Polskie monety srebrne i bilon	41.659	44.879	50.600
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	118.517	116.273	122.339
Papiery proc. własne	12.789	13.070	13.129
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	937.556	934.939	943.495

¹⁾ Kursy — w $\frac{1}{2}$ -ach nominału; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju

Obieg pieniędzy skarbowych wzrósł w III dekadzie marca mniej więcej tak samo silnie jak obieg biletów Banku Polskiego, mianowicie o ok. 5% — z 240'8 miljn. do 252'9 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. 21'3 miljn. (w dn. 20/III 21'3 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. 217'4 miljn. (w dn. 20/III 216'6 miljn.), 3) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. 274'2 miljn. (w dn. 20/III 270'9 miljn.). W ciągu marca emisja skarbowa wzrosła o 210'2 miljn.

Z POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI

ROZWÓJ P. K. O. W ŚWIETLE LICZB ZA I KWARTAŁ 1932 R. — Szybkie tempo rozwojowe, jakie cechowało działalność P. K. O. zarówno w latach pomyślnej konjunktury, jak i w latach kryzysu, w I kwartale 1932 r. bynajmniej nie osłabło, lecz, przeciwnie, wykazuje stały i widoczny postęp. Dowodem tego dalszego pomyślnego rozwoju P. K. O. są wyniki, osiągnięte przez tę instytucję w najważniejszych działach jej pracy w I kwartale r. b.

Najlepszym wskaźnikiem i miarą rozwoju są rezultaty, osiągnięte przez P. K. O. na polu kapitalizacji wewnętrznej.

Przyrost kapitałów oszczędnościowych w pierwszych 3 miesiącach 1932 r. w porównaniu z odpowiednim okresem 1931 r. przedstawia się następująco (w tys. 2):

	1931	1932
Styczeń	+ 11.731	+ 14.637
Luty	+ 9.628	+ 10.270
Marzec	+ 7.906	+ 12.923
Razem w I kwartale:	+ 29.265	+ 37.830

Te porównawcze liczby przyrostu wkładów w P. K. O. w I kwartale 1931 i 1932 r. stwierdzają dowodnie, iż tempo przyrostu wkładów oszczędnościowych jest w okresie sprawozdawczym znacznie szybsze w r. b. niż w r. ub. Gdy bowiem w 1931 r. maksymalny przyrost miesięczny oszczędności wynosił 211'7 miljn., to w 1932 r. przyrost ten osiąga kwotę 214'6 miljn. To samo zjawisko obserwujemy w stosunku do przeciętnego miesięcznego przyrostu oszczędności, który wynosił w I kwartale 1931 r. niecałe 210 miljn., w I kwartale 1932 r. zaś osiąga kwotę przeszło 212 miljn. Wreszcie łączny przyrost oszczędności w P. K. O. w I kwartale 1931 r. wynosił 229'2 miljn., zaś w 1932 r. w tymże okresie czasu osiąga kwotę blisko 238 miljn., jest więc o 29 miljn. większy.

To szybkie tempo wzrostu kapitałów oszczędnościowych w P. K. O. uwydatnia się jeszcze bardziej, jeśli porównamy wyniki, osiągnięte na tem polu przez inne instytucje oszczędnościowe w kraju. Tak więc, przyrost wkładów oszczędnościowych w komunalnych kasach oszczędności wynosił w styczniu r. b. zaledwie 207 miljn., czyli dwukrotnie mniej niż w P. K. O., w lutym r. b. zaś 208 miljn., a więc również dwukrotnie mniej niż w P. K. O. W liczbach procentowych przyrost ten wynosił w kasach komunalnych w styczniu +1'3%, w lutym +1'1%, natomiast w P. K. O. +7'8% i 4'3%, a więc był procentowo również wielokrotnie większy niż w kasach komunalnych.

Jeśli chodzi o ogólną sumę kapitałów oszczędnościowych, nagromadzonych w P. K. O. i komunalnych kasach oszczędności, to należy zaznaczyć, iż w chwili obecnej P. K. O. posiada już sumę oszczędności (2370 miljn.), przekraczającą ogólną sumę oszczędności, nagromadzonych przez 138 miejskich komunalnych kas razem wziętych, przeszło zaś dwukrotnie więcej, niż wynoszą wszystkie wkłady w 241 powiatowych kasach oszczędności. Te liczby porównawcze aż nadto jasno stwierdzają szybkie tempo rozwoju P. K. O. oraz wskazują na doniosłą rolę, jaką odgrywa P. K. O. w kapitalizacji wewnętrznej.

Jednocześnie z tym szybkim, a nienotowanym gdzieindziej, rozwojem kapitałów oszczędnościowych w P. K. O., instytucja ta pozyskuje również szybko nowe zastępy oszczędzających. Przyrost liczby osób oszczędzających wynosił w P. K. O.: w styczniu + 20.122, w lutym + 15.348, w marcu + 14.924. Razem więc w I kwartale r. b. armia oszczędzających w P. K. O. wzrosła o 50.394 osób, i wynosiła na koniec marca r. b. ogółem 811.409 oszczędzających, reprezentujących kapitał oszczędnościowy 2370 miljn.

Działalność P. K. O. na polu popularyzacji obrotów czekowych, a w szczególności obrotów bezgotówkowych, wykazuje również w I kwartale r. b. dalszy pomyślny rozwój. Mimo że ogólna kwota obrotów czekowych nie uległa powiększeniu, co stoi w ścisłym związku z ograniczeniem obrotów handlowych i przemysłowych w kraju, to jednak liczby stosunkowe obrotu bezgotówkowego do gotówkowego obrotu czekowego P. K. O. stale rosną i gdy w r. ub. obrót bezgotówkowy P. K. O. wynosił 65'6% ogólnego obrotu czekowego, to w I kwartale r. b. stosunek ten wyraża się już przeciętną liczbą 67%. To przesunięcie punktu ciężkości obrotów czekowych P. K. O. w kierunku obrotu bezgotówkowego świadczy dowodnie o należytem pojmowaniu przez nasze społeczeństwo istoty obrotu czekowego.

Liczba osób względnie instytucji, posiadających swe konta czekowe w P. K. O., wynosi obecnie 65 tys., kwota zaś wkładów na tych rachunkach wynosi 2169,039.184. Ogólna suma wkładów, pochodzących z obrotu oszczędnościowego i czekowego, wyniosła w P. K. O. w dn. 31/III 1932 r. 2539 miljn.

Jednocześnie z tym bardzo pomyślnym rozwojem interesów biernych instytucji I kwartał r. b. przynosi znaczny wzrost operacji czynnych. Wzrost ten wyraża się przedewszystkiem wzmożeniem akcji kredytowej pośredniej P. K. O. w postaci skupu papierów kredytu długoterminowego. Portfel papierów własnych instytucji wzrósł w okresie pierwszych 3 miesięcy r. b. o dalszych 212'5 miljn. i osiągnął łączny stan w dn. 31/III 1931 r. 2373'1 miljn.

Stan pożyczek o charakterze krótkoterminowym (pożyczki na zastaw papierów wartościowych, skup weksli i akceptów oraz dawne pożyczki wekslowe) nie wykazuje większych zmian: wynoszą one w dn. 31/III 1932 r. 225'7 miljn.

Wkońcu podkreślić należy, iż płynność instytucji utrzymana była w okresie sprawozdawczym na bardzo wysokim poziomie. Ogólny stan środków płynności pierwszego stopnia wynosił w dn. 31/III r. b. kwotę około 2150 miljn., co stanowiło przeszło 30% sumy powierzonych instytucji wkładów.

Powyższe liczby, aczkolwiek nie wyczerpują całokształtu operacji P. K. O., świadczą dowodnie o szybkiej dynamice rozwojowej instytucji i zdrowych podstawach jej działalności.

T. Dziekoński

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIĘŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

NIEMCY

ZAOSTRZENIE OGRANICZEŃ DEWIZOWYCH. — Kontyngent dewiz na potrzeby importu w poszczególnych miesiącach obliczany jest na podstawie odnośnego zapotrzebowania w tych samych miesiącach 1930 r., przy uwzględnieniu zapotrzebowania dewiz w ostatnich miesiącach, spadku siły kupna w kraju, sezonowego spadku importu i t. p. W kwietniu r. b. przydzielane będzie tylko 55% tak obliczonego kontyngentu; w marcu r. b. przydział ten wynosił 65%, w okresie grudnia r. ub. — luty r. b. 75%, nastąpił więc spadek b. wydatny.

Kontyngenty dewiz ustalone są dla poszczególnych firm ramowo bez ścisłego uwzględniania rodzaju towarów, które mają być przywiezione. Obecnie pojawiają się tendencje, aby przydział był różniczkowany w sposób, uprzywilejowujący przywóz towarów gospodarczo niezbędnych na niekorzyść „zbędnych”. Byłoby to użytkowanie reglamentacji dewizowej dla celów identycznych ze zwykłą reglamentacją przywózową, co zresztą jest stosowane w licznych już krajach. Projekty te mają narazie mało szans realizacji.

HOLANDJA

REGLAMENTACJA WYWOZU. — Po wydaniu przez Francję szeregu zakazów przywozu oraz przyznaniu Holandji kontyngentów na artykuły hodowlane, holenderski Minister Przemysłu i Handlu złożył do Parlamentu projekt ustawy, reglamentującej wywóz niektórych artykułów, która niedawno została uchwalona. Rząd Holenderski wychodził z założenia, że system reglamentacji przywozu rozpowszechnia się coraz bardziej, można się więc obawiać, że regularny handel eksportowy zostanie przez to narażony na straty tem większe, że nie jest przygotowany do tych nowych warunków, pracując dawnymi metodami wolnohandlowymi; celem ustawy jest zorganizowanie eksportu, a nawet zcentralizowanie dyspozycji w ręku Rządu.

Ustawa nosi nazwę „Upoważnienie do ustanawiania czasowych zarządzeń, regulujących wywóz określonych każdorazowo towarów”; ma ona charakter ramowy. O ile jakieś państwo ogranicza przywóz z Holandji określonych towarów przy pomocy kontyngentów, Rząd może na wniosek Min. Przemysłu i Handlu ustalić pewne reguły, dotyczące wywozu tychże towarów do danego kraju i nałożyć powstałe z tego tytułu koszty na zainteresowanych. Ustanowiona została komisja kontyngentowania przywozu i reglamentacji wywozu, ustalająca zasady podziału kontyngentów, przyznanych Holandji. Rozdział kontyngentów przywózowych zależęć będzie od Rządu, który w pewnych wypadkach będzie to mógł zlecać zainteresowanym eksporterom, przyczem wytyczną ma być ilość danego towaru, jaką

każdy eksporter wywoził do danego państwa przed powstaniem reglamentacji. Po rozdzieleniu kontyngentu wydawane będą poszczególnym kupcom świadectwa pochodzenia, jednoznaczne z pozwoleniem wywozu. Transporty, niezaopatrzone w świadectwa pochodzenia, nie będą dopuszczone do eksportu.

SZWECJA

ŻEGLUGA MORSKA W 1931 R. — Według ostatnich zestawień statystycznych, ruch statków pomiędzy portami szwedzkiemi a zagranicą w 1931 r. zmniejszył się w porównaniu z 1930 r. Pod względem tonażu spadek ten wyniósł 73%. Spadek ten dotyczy w pierwszym rzędzie bander obcych, których udział w ruchu zagranicznym zmniejszył się o 1.969 tys. nrt, czyli o 10,3%, podczas gdy udział bandery szwedzkiej wykazuje spadek o 600 tys. nrt, czyli o 4%. W kołach żeglugowych Szwecji utrzymują, że znaczny spadek udziału bander obcych w ruchu zagranicznym portów szwedzkich pozostaje w związku ze spadkiem wywozu rud, przy którym zatrudnione były przeważnie statki obce.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— Rokowania czeskosłowacko-szwajcarskie w sprawie umowy clearingowej i kontyngentowej zostały przerwane. Pozostają więc w mocy liczne zarządzenia szwajcarskie, które w drodze retorsji za ograniczenia dewizowe zmniejszają eksport czeskosłowacki.

— Toczące się oddawna i ze znacznymi trudnościami negocjacje norwesko-sowieckie doprowadziły ostatnio do podpisania układu handlowego. Sowiety uzyskują wszelkie poparcie Rządu norweskiego dla swego eksportu, co ma znaczenie specjalne ze względu na norweski monopol handlu zbożem. Ze swej strony Sowiety zobowiązują się zakupić sędzi za 5 miljn. Kor. Dostawy artykułów przemysłowych korzystać będą z gwarancji państwowych do 75% wartości f.o.b.; łączna suma gwarancji wyniesie 22,5 miljn. Kor.

— Deputowany konserwatywny Locker-Lampson wystąpił z projektem ustawy, zabraniającej przywozu do Anglii wytworów pracy przemysłowej; stanowi to ścisłą analogię do antysowieckich zarządzeń Stanów Zjedn. Am. i Kanady. Projekt ten przyjęty został przez Izbę Gmin w pierwszym czytaniu. Zapewne nie stanie się on ustawą, ilustruje jednak nastroje, powstające na tle faktu, że w okresie 1927—1931 W. Brytania sprzedała do Sowieców towarów za £ 25 miljn., a importowała za £ 135,5 miljn.

— Prowadzone są szwedzko-greckie negocjacje o umowę clearingową. Zakupy tytoniu greckiego

byłyby dokonywane przez Szwecję przy jednoczesnym zapewnieniu zbytu w Grecji odpowiedniej ilości produktów szwedzkich.

— Umowa clearingowa austriacko-włoska przestała obowiązywać od dn. 24/III r. b. Obecnie działa ona jeszcze jedynie w odniesieniu do transakcji towarowych, dawniej zawartych.

— Unja Południowo-Afrykańska finalizuje prace nad swym nowym systemem monetarnym. Moneta nową jest „Rand” stanowiący równoważność 10 guldenów południowo-afrykańskich, podzielonych na 100 centów. Gulden p.-af. zawiera 11'300!6 grains złota czystego (1 grain = 38879 g). Wybitą będzie bilon srebrny i brązowy.

— O kryzysie hotelarskim i zmniejszeniu ruchu turystycznego w Szwajcarii mówi fakt, że w styczniu 1930 r. zajętych było w hotelach 65,0% miejsc sypialnych, w 1931 r. 58,6%, a w styczniu r. b. 34,0%.

— W przeciągu lutego r. b. bezrobocie w Czechosłowacji wzrosło o 50 tys. osób do sumy globalnej 630 tys. osób. W tym samym okresie r. ub. wzrost bezrobocia wyniósł 30 tys., w 1930 r. 12 tys., w 1929 r. 2 tys.

— W tych dniach wprowadzono w Iraku nową opartą na złocie walutę, oddawna już zapowiadaną. Jednostką jest dinar, zawierający 7'322382 g czystego złota, podzielony na 1.000 filów. Rupja indyjska ma stanowić stałą równoważność 75 filów; niewiadomo, jak pogodzono będzie złota podstawa waluty ze ścisłym związkiem z rupją.

— Rokowania handlowe między Czechosłowacją a Węgrami, mające za temat m. in. kwestię umowy clearingowej, zostały przerwane. Wydaje się wątpliwym, aby rokowania te mogły być podjęte w niedalekiej przyszłości.

SPRAWY CELNE ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN. W PAŃSTW. ZAGR.

AUSTRIA. — Zmiany w taryfie celnej. — Na podstawie rozporządzenia z dn. 15/II r. b. zostały ustalone cła na ołów, oraz w związku z tem wprowadzono szereg zmian w zakresie nomenklatury i stawek celnych na niektóre wyroby metalowe. Zmiany te są następujące:

Poz. taryfy celnej	Nazwa towaru	Cło Kor. od 100 kg
412	Metale nieszlachetne oraz ich stopy surowe w kawałkach, opilkach, popiół i t. p.	

a) aluminium i stopy z aluminium surowe, stare w kawałkach 40

Uwaga: Aluminium i stopy z aluminium w gatunkach, niewyrabianych w kraju, mogą być zwolnione od cła w poszczególnych wypadkach, za każdorazowym pozwoleniem Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Han. i Przem.

b) ołów i stopy ołowiu, surowe, stare i w kawałkach 8

Uwaga 1: Ołów, przeznaczony do wyrobu folii, kapsli do butelek, tubek i korków, kabl i drutów izolowanych oraz akumulatorów, jak też i płyt do nich — może być zwolniony od cła w poszczególnych wypadkach, za każdorazowym pozwoleniem Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Han. i Przem.

Uwaga 2: Cło na ołów będzie zawieszono w wypadku, gdy cena ołowiu na giełdzie londyńskiej będzie notowa (nie przejściowo) powyżej £ złotych 14 za tonnę ang.

414 c) inne . . . . . b. c.
Blacha i płyty:

- a) surowe, niepocięte, zaginane, dziurkowane:
  - 1) z cyny i metalu „Britania” 18
  - 2) z ołowiu 26
  - 3) z cynku 25
  - 4) z aluminium o grub.:
    - I) 0.5 mm i wyżej 24
    - II) poniżej 0.5 mm 30
  - 5) z miedzi, niklu oraz in. metali nieszlach. lub ich stopów o grub.:
    - I) 0.5 mm i wyżej 24
    - II) poniżej 0.5 mm do 0.26 mm 30
    - III) poniżej 0.26 mm 36
- b) surowe, pocięte, zaginane, dziurkowane:
  - 1) z cyny i metalu „Britania” 26
  - 2) z ołowiu 34
  - 3) z aluminium 36
  - 4) z in. metali nieszlach. 36

416 Pręty, sztaby i drut:

- a) surowe:
  - 1) z cyny i metalu „Britania” 18
  - 2) z ołowiu 26
  - 3) z cynku 7
  - 4) z aluminium o grub.:
    - I) 0.5 mm i wyżej 24
    - II) poniżej 0.5 mm 28
  - 5) z miedzi, niklu oraz in. metali nieszlach. lub ich stopów — o grub.:
    - I) 0.5 mm i wyżej 18
    - II) poniżej 0.5 mm do 0.26 mm 26
    - III) poniżej 0.26 mm 28

417 Rury i walce surowe:

- a) z cyny i metalu „Britania” 18
- b) z ołowiu 26
- c) z cynku 28
- d) z aluminium, o wadze 1 m:
  - 1) 1 kg i wyżej 28
  - 2) poniżej 1 kg 48
- e) z in. metali nieszlach. lub ich stopów o wadze 1 m:
  - 1) 1 kg i wyżej 28
  - 2) poniżej 1 kg 48

419 Folja, kapsle do butelek, tubki i korki („Spritzkorken”):

b) z cyny:
1) cynfolja
I) gładka bez wzorów 120
II) inaczej obrobiona 200
2) inne 120
420 Czcionki 36

lit. a
422 D Artykuły oświetleniowe, jak: lampy, latarnie etc. z metali nieszlach. lub ich stopów, jak też ich części składowe:
a) ołowiu, cyny, cynku oraz ich stopów 85

426 Towary, specjalnie niewym. z ołowiu, cyny lub ich stopów:
a) grube odlewy, kotły surowe 20
b) kule i śrut 28
c) inne 58

450 Kable i drut izolowany:
a) pokryte ołowiem 56

451 Akumulatory oraz płyty do nich 68

503 Związki miedzi, ołowiu, lit. b
cynku:
2) azotan ołowiu 17.30
3) octan ołowiu 14.80
4) siarczan ołowiu 15.60

523 Farby mineralne:
a) farby cynkowe i chromowe:
3) zółcień cynku, zółcień chromu:
I) zółcień cynku 50
II) zółcień chromu 56
4) zieleń cynku, zieleń chromu:
I) zieleń cynku 60
II) zieleń chromu 66

b) farby ołowiane:
I) glejta ołowiana 11
II) glejta ołowiana, mielona 16
III) biel ołowiana 16

Powyżej wymienione rozporządzenie weszło w życie piątego dnia po ogłoszeniu jego, t. j. dn. 17 marca r. b.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 31 marca r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	16—22/III	23—31/III	+ wzrost — zmniejszenie
Pszenvica:			
Berlin	5.88	6.05½	+ 2.9
Praga	4.51	4.51	—
Chicago	2.41	2.00	— 17.0
Buenos Aires	2.89	2.74	— 5.1
Liverpool	2.26	2.13	— 5.7
Wiedeń	4.78	4.91½	+ 2.7
Hamburg	2.87	2.73	— 4.9
Żyto:			
Berlin	4.66	4.71	+ 1.1
Praga	4.25½	4.25½	—
Chicago	1.91	1.85	— 3.1
Wiedeń	4.69½	4.78	+ 1.9
Hamburg	2.27	2.38½	+ 4.9

O wies:

Berlin	3.77½	3.86½	+ 2.3
Praga	3.26½	3.20½	— 1.8
Chicago	1.69	1.70	+ 0.5
Buenos Aires	2.35	2.30	— 2.1
Liverpool	2.87½	2.87½	—
Wiedeń	4.06	4.08	+ 0.4
Hamburg	1.87	1.85	— 1.0

Jęczmień browarowy:

Berlin	4.42	4.44	+ 0.4
Praga	3.27	3.27	—
Chicago	2.37	2.34	— 1.2
Wiedeń	5.11	5.11	—
Hamburg	2.24½	2.44½	+ 3.6

Jęczmień zwykły:

Berlin	4.12	4.14½	+ 0.7

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Marzec na światowych rynkach bawełnianych jest miesiącem przygotowań do nowych zbiorów sezonu 1932/33. Charakterystyczne w związku z tem są opinie w Ameryce, analizujące rozwój wydarzeń od chwili ogłoszenia zarządzeń, ograniczających przestrzeń uprawną w Stanach Zjedn. Liczba zwolenników akcji interwencyjnej Federalnego Urzędu Rolniczego maleje z dnia na dzień, i utrwała się opinia, że tylko całkowity liberalizm w tej dziedzinie doprowadzić może do uzdrowienia stosunków. Te krytyczne opinie mają swe źródło nie tylko w całym szeregu chybionych posunięć tej instytucji, ale również i w niesłychanie silnym rozwoju biurokratyzmu oraz kosztów, jakie akcja interwencyjna za sobą pociągnęła. Świadczy o tem choćby suma \$ 1 miljn., wyptacona w postaci samych tylko pensyj urzędnikom amerykańskiego Farm Board. W każdym bądź razie Urząd ten zdecydowany jest utrzymać poza rynkiem olbrzyzie zapasy bawełny do lipca r. b., t. j. do tego momentu, w którym sytuacja rynkowa i wysokość zbiorów zostanie dokładnie sprecyzowana. Rozbieżność poglądów kierowników Urzędu Roln czego i czołowych osobistości handlu bawełnianego świadczy o tem, iż podkreślana przez nas wielokrotnie wartość momentów psychologicznych przy ocenie sytuacji rynkowej występuje w dalszym ciągu na plan pierwszy. Tendencję cen określić można naogół jako ustabilizowaną z nieznaczniemi odchyleniami i drobnemi wahaniami. Stabilizacja ta z odcieniem mocniejszym nastąpiła po kilkutygodniowej zwyzce, trwającej do pierwszego tygodnia marca. Najtrwalej stabilizowane były ceny bawełny na rynku bremeńskim oraz w ośrodkach handlu bawełnianego Francji. Mniej jednolicie kształtowały się one na giełdzie bawełnianej w Liverpoolu, gdzie wahaniam cen pozostawały w związku z fluktuacjami kursu funta. Odbiły się one również na rynku bawełnianym w Aleksandrii w sensie lekkiej znizki. Naogół jednak sytuacja na rynku bawełny egipskiej kształtowała się zadowolająco pod znakiem stosunkowo zwiększonego popytu i niewielkich zapasów. Przędzalnicy w okręgu Lancashire zajęli stanowisko wyczekujące, wyrażając przekonanie, że stabilizacja funta wpłynie dodatnio na poziom cen bawełny.

Konjunktury na światowych rynkach w e ł n i a n y c h kształtowały się w marcu pod znakiem odbywających się w Londynie aukcyj wełny kolonjalnej. Przebieg

tych aukcyj w rezultacie końcowym przyniósł lekką wyżkę cen wełny. Pod wpływem aukcyj ujawniły się mocne tendencje na całym szeregu innych rynków. Tak więc w Bradfordzie zauważyć się dało poważne zapotrzebowanie, i jedynie wielka ostrożność odbiorców była powodem niewielkich stosunkowo rozmiarów transakcyj. Głównymi odbiorcami był Niemcy oraz kraje skandynawskie. Na wszystkie wyższe gatunki ceny były utrzymane. Również i w Bremie doniesienia o zamknięciach londyńskich wpłynęły na żywe tempo obrotów, wyrażające się zwiększonym zapotrzebowaniem ze strony przemysłu. Mocne tendencje notowań londyńskich odbiły się zwykło na odbywających się równocześnie aukcjach wełnianych w Australji i Południowej Afryce. Na podkreślenie zasługuje bardzo poważny udział Japonji, jako odbiorcy dużych ilości wełny australijskiej wszystkich gatunków.

Reasumując, stwierdzić można, że o ile nie nastąpią nagłe wstrząsy o charakterze gospodarczym czy politycznym — obecne tendencje stopniowej odbudowy poziomu cen będą się mogły niewątpliwie utrzymać.

Rynek lnu we Francji Północnej i Belgji w II połowie marca znalazł się pod znakiem ożywionych transakcyj. Obroty przy lekkiej wyżce cen poprawiły się. Jedną z głównych przyczyn tej częściowej poprawy sytuacji są słabe dowozy na rynkach wschodnio-europejskich. W początkach marca przedstawicielstwo handlowe Z. S. R. R. w Rydze oraz Łotewski Monopol Lniany uskutečniły większe transakcje sprzedażne. Ceny w związku z tem podniosły się z £ zł. 33 do £ 36.5 za tonnę. Ogółem sprzedały Sowiety 3.000 t, Monopol Łotewski — 1.000 t. Umacnianie się cen komentowane było z dużym zdziwieniem w kołach odbiorców, gdyż nie znajdowało podstaw w sytuacji rynkowej. Nie można jednak pominać milczenia faktu, iż tendencja cen pozostaje częściowo w związku z sytuacją na Dalekim Wschodzie, skąd zarówno ze strony Japonji, jak i Chin, nadeszły bardzo poważne zamówienia na płótno na namioty oraz na taśmy do karabinów maszynowych. Również i w Niemczech ceny zwykływały pomimo niewielkich stosunkowo obrotów.

Najbardziej niejednolicie kształtowała

się sytuacja na rynkach surowego jedwabiu. W pierwszych dniach marca rynek niemiecki nie notował żadnych prawie transakcyj. To samo da się częściowo powiedzieć o Medjolanie, gdzie pomimo niewielkich obrotów ceny wykazywały naogół tendencje utrzymaną. Lyon i Bruksela interesowały się tylko transakcjami na bardzo krótkie terminy. Niepewna sytuacja panowała w New-Yorku. Ruch cen w Szanghaju i Kantonie w związku z wzmocnieniem się kursu funta był niejednolity. Analogicznie kształtowała się sytuacja w środkowych tygodniach marca, przyczem tendencje cen były zniżkowe. Dopiero pod koniec miesiąca w niektórych ośrodkach światowego handlu jedwabnego sytuacja uległa nieznacznemu odprężeniu. W New-Yorku nastąpiło przejściowe ożywienie przy cenach utrzymanych. Mocna tendencja cen zapanaowała w Yokohamie, Szanghaju i Kantonie pod wpływem lekko zniżkowej tendencji srebra. Najsilniej reagował Medjolan oraz Krefeld, gdzie zakupy były dość znaczne. Sytuację ub. miesiąca określić można jako niestabilizowaną przy ostabionej tendencji cen.

BIBLIOGRAFJA

"BANKOWOŚĆ W POLSCE". DR. HENRYK NOWAK. Tom IV „Prac Biura Ekonomicznego Banku Polskiego”, stron 385. — Prac P. Dr. H. Nowaka, Zastępcy Kierownika Biura Ekonomicznego Banku Polskiego i Asystenta przy katedrze bankowości emisyjnej w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie, opatrzona przedmową P. Prezesa Banku Polskiego, Dr. Władysława Wróblewskiego, jest owocem gruntownych studjów i przedstawia dużą wartość, poważnie wzbogacając bardzo szczupłą literaturę na temat bankowości polskiej.

Studjum ma charakter opisowo-historyczny. Autor podzielił cały rozwój bankowości na 3 okresy: pierwszy — od 1870 r. do 1913 r., drugi — od 1914 r. do 1923 r. i wreszcie trzeci — od 1924 r. do chwili obecnej. Właśnie dwa pierwsze okresy są przedmiotem opublikowanego obecnie tomu I, okres trzeci wypełni ramy tomu II, który znajduje się obecnie w przygotowaniu.

W pierwszej części Autor omawia powstanie i rozwój banków na ziemiach polskich, przeprowadzając na tle ogólnej sytuacji gospodarczej szczegółową analizę ruchu założycielskiego, rozwoju finansowego i rentowności banków 3 dzielnic. Następnie przedstawia stan banków bezpośrednio przed wojną światową i ogólny układ przedwojennych stosunków kredytowych. Druga część obejmuje bankowość w Polsce w latach 1914 — 18 i 1919 — 23, przedstawiając układ stosunków gospodarczych i pieniężnych w tych okresach, działalność banków biletowych państw zaborczych i Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej, dalej — prywatnych banków akcyjnych, spółdzielni kredytowych i innych instytucji kredytu krótkoterminowego oraz wreszcie instytucji długoterminowego kredytu emisyjnego.

Praca P. Nowaka wyczerpuje zagadnienie bankowości polskiej wszechstronnie; mimo obfitości materiału historycznego i statystycznego cechują ją przytem wyjątkowa przejrzystość w ujęciu całokształtu zagadnienia i wielka jasność poszczególnych myśli. Wartość i zalety książki na-

leży podnieść z tem większym uznaniem, iż zadanie Autora nie było łatwe wobec niedostateczności materiałów z dziedziny polityki niektórych banków, konieczności nader krytycznego ustosunkowania się do materiałów z tej dziedziny oraz odmienności warunków gospodarczych, kredytowych i podatkowych, wśród jakich rozwijały się banki w poszczególnych częściach ziem polskich.

Dzieło P. Nowaka powinno się znaleźć w rękach nie tylko ekonomistów i młodzieży uniwersyteckiej, studjującej zagadnienia bankowe, lecz i w rękach każdego pracującego na niwie bankowej, a nawet wprost każdego stykającego się z życiem gospodarczym obywatela kraju, celem rozpowszechnienia zrozumienia warunków pracy i znaczenia bankowości w życiu gospodarczym, a tem samem stworzenia „tej przyjaznej atmosfery zaufania”, której konieczność „dla pomyślnego rozwoju kredytu i utrzymania stałości systemu walutowego kraju” podkreśla P. Prezes Wróblewski w swej przedmowie do książki.

Edw. Boh.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2 (parter)

TELEFONY: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 11-92-68 (Druk). Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1 200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petito-nych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WAĆLAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Domów, S. A.

WARSZAWA, NOWY ZJAZD 1

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA		zł	zł
Grunt i budynki		3,493.992	96
Zapasy		9.520	39
Dłużnicy		25.480	07
Banki		1.476	00
Strata z 1930 r.	50.964	82	
" za 1931 r.	88.626	77	139.591
			<u>01</u>
			3.670.061
PASYWA		zł	zł
Kapitał akcyjny (nom. wart. a zł 75'00)		600.000	00
Fundusz amortyzacyjny		152.152	67
Wierzyciele	1.997	41	
Wierzyciele długoterminowi	2.915.910	93	2.917.908
			<u>34</u>
			3 670.061

Rachunek strat i zysków za 1931 r. zł

Amortyzacja	84.936	34
Procenty	113.114	79
Ubezpieczenia	964	72
Podatki	99.162	15
Świadczenia socjalne	1.604	62
Pensja i robocizna	14.911	67
Koszty administracyjne	28.469	43
	<u>343.163</u>	<u>72</u>
		zł
Dochód z komornego	246.263	51
Różnice kursowe	8.273	44
Strata za 1931 r.	88.626	77
	<u>343.163</u>	<u>72</u>

Zarząd t. „M. ŁEMPICKI“, S. A., Przedsiębiorstwo Górnicze,
Wiertnicze i Hydrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 kwietnia 1932 r. o godz. 16 w biurze Firmy w Sosnowcu przy ul. Małachowskiego Nr. 26. odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat za 1931 r.; 5) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków za 1931 r.; 6) Upoważnienie Zarządu do załatwiania na prawach Walnego Zgromadzenia wszelkich formalności, związanych z wymianą akcji 10 złotych na 100 złotych; 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na rok sprawozdawczy 1932; 8) Wybór czasopisma w Sosnowcu dla umieszczania statutowych ogłoszeń; 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem zebrania złożyć w biurze Spółki w Sosnowcu ul. Małachowskiego Nr. 26 swe akcje lub odpowiednie zaświadczenia notarialne albo bankowe o zdeponowaniu akcji.

Ewentualne pełnomocnictwa mogą być tylko pisemne, przyczem członkowie Zarządu i pracownicy Spółki nie mogą być pełnomocnikami.

Wolne wnioski należy zgłosić Zarządowi — Sosnowiec, ul. Małachowskiego Nr. 26 na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Bracia Borkowscy Zakłady Elektrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 18 odbędzie się w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Grochowskiej 45

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i pokwitowanie Zarządu z działalności; 3) Wybory członków Komisji Rewizyjnej oraz sprawa wynagrodzenia władz Spółki; 4) Sprawa zamierzonego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki.

Dodatkowe wnioski mogą być składane, zgodnie z art. 54 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Przemysł Tłuszczowy „Schicht-Lever“, S. A.

WARSZAWA, NOWY ZJAZD 1

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA		zł	zł
Grunt, budynki i urządzenia		18.317.507	59
Zapasy: surowców i materiałów	1.563.811	49	
gotowych towarów	3.745.648	83	5.309.460
Banki, P. K. O., gotówka		130.892	31
Weksle		2.011.408	75
Papiery wartościowe		272.088	96
Udziały		402.221	50
Dłużnicy		3.986.364	73
Patenty		1.731.288	00
Sumy przechodnie		13.117	46
Gwarancje	zł 14.332.114	72	
Strata z 1930 r.		253.011	02
Strata za 1931 r.		435.821	60
		<u>32.863.182</u>	<u>24</u>

PASYWA

PASYWA		zł
Kapitał akcyjny	10,000	000'00
Fundusz rezerwowy	1.256.610	44
Hipoteki	195.272	34
Niewypłacona dywidenda	11.636	88
Banki	1,163.636	18
Wierzyciele	20.169.787	91
Sumy przechodnie	66.238	49
Gwarancje	zł 14.332.114	72
	<u>32,863.182</u>	<u>24</u>

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

Rachunek strat i zysków za 1931 r.		zł
Procenty	2.428.075	93
Podatki	772.847	85
Dubio	1.047.454	76
Świadczenia socjalne	174.729	10
	<u>4.423.107</u>	<u>64</u>
		zł
Konto towarów	3,987.286	04
Strata za 1931 r.	435.821	60
	<u>4.423.107</u>	<u>64</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej
Fabryki Fortepianów i Pianin J. Kerntopf i Syn
W WARSZAWIE

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Spółki przy ul. Szpitalnej 9 w Warszawie.

Porządek obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania bilansu z rachunkiem zysków i strat za 1931 r. oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział II handlowy
31 grudnia 1931 r. II Firm. 1798 31, B. II. 201

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie „Transporty Międzynarodowe Józ. J. Leinkauf, Sp. Akc. we Lwowie. ul. Słowackiego L. 18 wpisano dodatkowo: Dzień wpisu 31 grudnia 1931. Wykreśla się oddział firmy, znajdujący się w Krakowie, przy ul. Gertrudy 4, który został z dniem 31 grudnia 1931 zwinięty. Wpisano na podstawie podania z 28 grudnia 1931 Lrep. 13725.

I OGŁOSZENIE

Rada Spółki Akcyjnej pod firmą

Polski Bank Komercyjny, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 18, w lokalu Banku w Warszawie, Al. Jerozolimska 36, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Banku z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie za rok operacyjny 1931; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Ustalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wybory do władz Banku; 6) Wolne wnioski.

Stosownie do § 28 Statutu, Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje, lub dowody zastawowe, albo depozytowe, najpóźniej dn. 22 kwietnia 1932 r. w Sekretarjacie Banku w Warszawie, lub też w „Société Financière & Commerciale”, w Brukseli, 168, rue Royale.

Zgodnie z § 34 Statutu, Akcjonariusze, życzący sobie złożyć do porządku dziennego jakikolwiek wnioski, winni zwrócić się z tem pisemnie do Rady Banku przynajmniej na 14 dni przed datą Walnego Zgromadzenia.

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej

Pabjanickie Zakłady Włókiennicze
dawniej R. Kindler w Pabjanicach, S. A.

zawiadamia, iż w dn. 24 maja 1932 r., t. j. we wtorek o godz. 11 przedpoł. w lokalu Biura Zarządu Spółki, mieszczącego się w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 16/18, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931 i wydanie pokwitowania Zarządowi; 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1932; 5) Upoważnienie Zarządu do wyjednania zezwolenia Ministerstwa Skarbu na składanie akcji dla uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach w jednej z instytucji kredytowych zagranicznych; 6) Wnioski Akcjonariuszów.

ZARZĄD

Fabryki Dywanów „DYWAN”

S. A.

podaje do wiadomości akcjonariuszów, iż w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 150 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1931 r. oraz rachunku strat i zysków i Bilansu Zamknięcia na dz. 31 grudnia 1931 r. wraz ze sprawozdaniem Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na następny rok operacyjny; 3) Upoważnienie Zarządu do zbywania i nabywania nieruchomości i do obciążania hipotek; 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Zgromadzeniu Walnem, o ile najmniej na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem złożą w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Marszałkowska 150, swe akcje, względnie świadectwa depozytowe lub zastawowe polskich instytucji kredytowych rządowych lub prywatnych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Chemiczny „Boruta”

S. A. W ZGIERZU

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w poniedziałek dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 18 w lokalu Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Al. Jerozolimskie 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu zamknięcia i rachunku strat i zysków za 1931 r.;
- 3) Powzięcie uchwały o pokryciu straty;
- 4) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki za 1931 r.;
- 5) Wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie dla nich wynagrodzenia;
- 6) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek i kredytów z zabezpieczeniem hipotecznym;
- 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w biurze Spółki w Zgierzu akcje w oryginale lub też zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach tych należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze mają prawo zgłoszenia na porządek dzienny Zgromadzenia dodatkowych spraw, które winny być złożone Zarządowi na piśmie nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Huta Szklana „Feniks“, S. A.

zawiadamia, że w dn. 26 kwietnia 1932 r., o godz. 17, w lokalu Spółki w Piotrkowie, przy ul. Przemysłowej odbędzie się ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu, oraz r-ku strat i zysków za 1931 r.; 5) Udzielenie Zarządowi Spółki absolutorjum z czynności za 1931 r.; 6) Wybory Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz ustalenie wynagrodzenia dla władz Spółki na 1932 r.; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, wzgl. kwity depozytowe w biurze Spółki do dn. 15 kwietnia rb. Wolne wnioski winny być zgłoszone Zarządowi do 8 kwietnia rb. (art. 54 i 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych).

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Piotrkowska Rektyfikacja“, S. A.

zawiadamia, że w dn. 25 kwietnia 1932 r., o godz. 17 w lokalu Spółki w Piotrkowie, przy ul. Obrydka odbędzie się ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie bilansu, oraz r-ku strat i zysków za 1931 r. i udzielenie absolutorjum Zarządowi z czynności za 1931 r.; 5) Wybory Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz ustalenie wynagrodzenia dla władz Spółki na 1932 r.; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, wzgl. kwity depozytowe w biurze Spółki do dn. 14 kwietnia rb. Wolne wnioski winny być zgłoszone Zarządowi do 7 kwietnia rb. (art. 54 i 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych).

Zarząd Spółki Akcyjnej Przechowywania i Przewozu Mebli i Towarów A. WRÓBLEWSKI i S-ka

niniejszym zawiadamia, iż zgodnie z § 56 Prawa o Sp. Akc. odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1932 r. o g. 11½ rano, w biurze Spółki, Marszałkowska 108

DOROCZNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie

budżetu na 1932 r.; 4) Zatwierdzenie zmian, wprowadzonych w statucie przez władze państwowe; 5) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz wyznaczenie dla nich wynagrodzenia; 6) Wnioski Zarządu i Członków.

Na zasadzie § 59 Prawa Akc. właściciele akcji obowiązani są zgłosić swe prawa do głosu na 7 dni przed zebraniem.

Zarząd Spółki Akc. Myszowska Przedzalnia „August Schmelzer“, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1932 r., o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Trębackiej 4, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansów oraz rachunków zysków i strat za okres od 1 lipca 1930 do 1 lipca 1931 i za okres od 1 lipca 1931 do 1 stycznia 1932 r.; 4) Ustalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wybór władz; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu Walnym, winni conajmniej na 7 dni przed terminem tego Zgromadzenia złożyć w Zarządzie Spółki (ul. Trębacka 4) akcje Spółki lub poświadczenie odpowiednich instytucji kredytowych o zdeponowaniu tamże akcji.

ZARZĄD FIRMY

„ZAP“ Zakłady Przemysłowe, S. A. Mechanicznej Obróbki Drzewa i Metali oraz Fabryka Przetworów Spożywczych w Bydgoszczy

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 24 kwietnia 1932 r. o godz. 15 w lokalu Spółki w Bydgoszczy, ul. Kwiatowa Nr. 4 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 3) Powzięcie uchwały co do zysku z 1931 r.; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w zamian ustępujących; 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członka Rady Nadzorczej delegowanego do stałego indywidualnego wykonywania nadzoru; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem złożyć, za pokwitowaniem, w biurze Zarządu Spółki swoje akcje względnie kwity depozytowe.

Z A R Z Ą D

Polskiego Przemysłu Korkowego, S. A.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 2 po poł. w biurze Spółki, przy ul. Solec 59, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r. oraz plan działalności na 1932 r.; 4) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążenia nieruchomości, jak również kredytowania się w instytucjach państwowych i prywatnych; 5) Potwierdzenie obciążenia hipoteki osady fabrycznej „Langowo“; 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zebraniu, winni złożyć swoje akcje lub dowody na deponowanie takich na 7 dni przed Zebraniem Zarządowi Spółki.

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

„Powszechnych Domów Składowych“

S. A. WE LWOWIE

odbędzie się w dn. 23 kwietnia b. r. o godz. 12 w południe, w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie, ul. Kościuszki 11, z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Dyrekcji i Rady Zawiadawczej wraz z przedłożeniem bilansu za 1931 r., jako IX rok sprawozdawczy; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej z wnioskiem na udzielenie absolutorjum; 4) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i ich wybór; 5) Wolne wnioski.

RADA NADZORCZA

Z A R Z A D

Fabryki Szkła dawniej S. Reich i S-ka

S. A. W ZAWIERCIU

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu przy ul. Towarowej nr. 16

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie; 2) Wybór Przewodniczącego; 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r. i budżetu na 1932 r.; 5) Udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi i wybór nowego Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Uregulowanie sprawy Generalnej Dyrekcji i Dyrekcji Zarządzającej; 7) Wolne wnioski. PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym zebraniu, winni złożyć w biurze Zarządu w Zawierciu najpóźniej, na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje, względnie dowody złożenia akcji w krajowej instytucji kredytowej.

PP. Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Rosyjsko-Włoskie T-wo Wytrobów Włóknistych

S. A. W WARSZAWIE

zawiadamia, że w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 11, w kancelarii notariusza Juliana Siennickiego, w gmachu Hipoteki, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rach. strat i zysków za 1931 r.; 2) Wybory do władz T-wa; 3) Upoważnienie Zarządu do działań hipotecznych.

W myśl par. 57 ustawy akcjonariusze mają prawo wnieść dodatkowe sprawy do wyżej podanego porządku dziennego. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu swe akcje lub dowody zdeponowania ich u notariusza przynajmniej na 7 dni przed oznaczonym terminem Zgromadzenia.

HERMANNMÜHLEN, S. A.

w POZNANIU

podaje niniejszem do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w sobotę, dn. 23 kwietnia r. b. przed poł. o godz. 10, odbędzie się w biurze Spółki w Poznaniu, pl. Wolności 17 I

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad: 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat per 31/XII 1931 r.; 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat per 31/XII 1931 r.; 3) Udzielenie powitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1931 r.; 4) Powzięcie uchwały odnośnie wyników za 1931 r.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym zebraniu, winni do dn. 16 kwietnia r. b. włącznie złożyć akcje swoje w biurze Spółki w Poznaniu lub u notariusza.

Poznań, dn. 26 marca 1932 r.

Z a r z a d

(—) Aleksander Grandkowski (—) Józef Neumann

Warszawskie T-wo Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich

S. A.

Bilan na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY		zł
Gotowizna, papiery wartościowe i banki	582.174.32	
Rzeźnie w Łodzi i Częstochowie	8.495.346.35	
Instalacje, nieobjęte koncesjami	1.297.838.20	
Dłużnicy	208.512.21	
Depozyty i kaucje	1.730.544.01	
	<u>12.314.415.09</u>	

STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy	3.239.775.00	
Kapitał zapasowy	1.474.333.09	
Kapitał amortyzacyjny	5.380.531.41	
Wierzyciele	63.447.33	
Deponenci	1.730.544.01	
Zysk roku sprawozdawczego	425.784.25	
	<u>12.314.415.09</u>	

Rachunek strat i zysków

WINIEN		zł
Opłaty koncesyjne w Łodzi i Częstochowie	292.031.63	
Koszty eksploatacji rzeźni w tych miastach	621.978.97	
Utrzymanie Zarządu w Warszawie	71.929.11	
Podatki skarbowe i komunalne	121.309.30	
Zysk roku sprawozdawczego	425.784.25	
	<u>1.533.033.26</u>	

MA		zł
Dochody taryf. rzeźni w Łodzi i Częstochowie	1.290.427.33	
Dochody różne	242.605.93	
	<u>1.533.033.26</u>	

Dywidendę za 1931 r. w wysokości zł 27.50 od każdej akcji wypłaca biuro Zarządu w Warszawie, Nowy Świat 41, m. 28 w godzinach od 19 do 20.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.
DOM TOWAROWY

Bracia Jabłkowscy, S. A.

powtórnie powiadamia pp. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia r. b. o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Brackiej 25, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego, 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931. 3) Powitowanie władz Spółki. 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na rok 1932. 5) Upoważnienie Zarządu do zbywania, nabywania i obciążania nieruchomości. 6) Zmiany Statutu: a. co do § 8, aby początek trzeciego zdania otrzymał brzmienie: „Zgromadzenie zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego” wzamian dotychczasowego: „Zgromadzenie Zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później jak w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego”, b. co do § 25 aby paragraf ten o brzmieniu: „Sprawozdanie Zarządu, bilans Spółki rachunek Zysków i Strat, wnioski Zarządu o podziale zysków, względnie o pokryciu strat, winny być przed przedłożeniem ich Walnemu Zgromadzeniu zbadane przez Komisję Rewizyjną, która z wyników tego badania winna złożyć Walnemu Zgromadzeniu szczegółowe sprawozdanie” uzupełnić przez dodanie drugiej części o brzmieniu następującym: „W związku z powyższym Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”.

7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej

ZARZĄD ELEKTROWNI w Piotrkowie, S. A.

ogłasza niniejszem na podstawie art. 110 Prawa o spółkach akcyjnych Bilans oraz Rachunek Strat i Zysków na dz. 31 grudnia 1931 r., zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki z dn. 30 marca 1932 r.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	zł
Kasa Piotrków	1.992.84	
Kasa Tomaszów	16.09	
Banki	21.697.10	
Weksle w portfelu	59.967.93	83.673.96
Abonenci za prąd w Piotrkowie	105.431.72	
Abonenci za prąd w Tomaszowie	54.716.35	160.148.07
Materiały w magazynie w Piotrkowie	211.026.58	
Materiały w magazynie w Tomaszowie	171.001.96	382.028.54
Urządzenia:		
Centrala w Piotrkowie	6.061.212.98	
Linja przesyłkowa Piotrków-Tomaszów	947.711.55	
Sieć w Tomaszowie	1.270.529.26	
Linja Piotrków-Byki	11.056.31	8.290.510.10
Inwentarz starej sieci w Tomaszowie		47.374.78
Motory w dzierżawie	43.640.46	
Aparaty w dzierżawie	609.85	44.250.31
Dłużnicy (rachunki bieżące)		209.970.15
Kaucje:		
w Ministerstwie Robót Publicznych	47.573.16	
Lasów Państwowych	2.379.15	
w Dyrekcji Kolei Państw.	900.00	50.852.31
Koszty organizacji Spółki Akcyjnej		2.284.16
Papiery wartościowe		1.475.00
Straty lat ubiegłych		194.568.38
		<u>9.467.135.76</u>
PASYWA	zł	
Kapitał akcyjny	500.000.00	
Kapitał rezerwowý	6.650.00	
Fundusz amortyzacji inwentarza urządzeń	444.428.35	
Wierzyciele (rachunki bieżące)	8.480.020.83	
Zysk za rok 1931	36.036.58	
		<u>9.467.135.76</u>

Rachunek zysków i strat

WINIEN	zł	zł
Straty lat ubiegłych		194.568.38
Procenty, prowizje i dyskont	708.128.89	
Amortyzacja urządzeń	12.746.56	
Amortyzacja kosztów organizacyjnych Spółki Akcyjnej	2.284.17	723.159.62
Zysk za 1931 r.		36.036.58
		<u>953.764.58</u>
MA	zł	zł
Straty lat ubiegłych		194.568.38
Nadwyżka z rachunku eksploatacji	758.225.82	
Nadwyżka z rachunku eksploatacji wpływów różnych	970.38	759.196.20
		<u>953.764.58</u>

Księgowy: (—) Fr. Kosteczka Zarząd: (—) A. Majzner

Rada Nadzorcza: (—) M. Passelecq, Ch. Francken, H. Saroléa, P. Pirard, L. de Leye, C. Apanowicz

MIRKOWSKA FABRYKA PAPIERU, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	zł
Grunty:		
w Jeziornie	95.034.56	
Plac w Warszawie	162.584.38	257.618.94
Nieruchomości:		
Budynki	4.561.217.54	
Maszyny i urządzenia fabr.	12.094.516.44	16.655.733.98
Inwentarze i ruchomości		391.183.97
Magazyny:		
Surowce i materiały na składzie	1.477.107.96	
Materiały w przerobie	404.816.79	
Papier na składach	2.157.331.00	4.039.255.75
Gotowizna:		
w Kasie	2.648.78	
w Bankach	116.541.60	119.190.38
Weksle:		
w portfelu	3.094.78	
w Bankach	269.437.39	272.532.17
Papiery wartościowe		65.023.50
Udziały w Spółkach		89.500.00
Dłużnicy:		
Odbiorcy za papier	1.997.849.61	
Różni dłużnicy	222.631.41	2.220.481.02
Sumy przechodnie		40.072.51
		<u>24.150.592.22</u>
PASYWA	zł	zł
Kapitał akcyjny		6.000.000.00
Fundusz zasobowy		468.364.09
Fundusz amortyzacyjny		11.367.926.47
Rezerwy różne		1.604.705.92
Wierzyciele:		
Banki	2.388.183.57	
Dostawcy	1.388.446.51	
Różni wierzyciele	248.051.89	4.024.681.97
Niepodniesiona dywidenda		1.848.81
Sumy przechodnie		140.267.42
Zysk:		
pozostałość z 1930 r.	3.115.48	
za 1931 r.	539.682.06	542.797.54
		<u>24.150.592.22</u>

Rachunek zysków i strat

WINIEN	zł	zł
Spisano na straty		69.603.90
Koszty handlowe	1.008.312.14	
Procenty i prowizje bankowe	417.325.05	
Podatki i świadczenia socjalne	1.018.039.95	2.443.677.14
Amortyzacja:		
odpisano za 1931 r.		394.501.32
Zysk		542.797.54
		<u>3.450.579.90</u>
MA	zł	zł
Pozostałość z roku ubiegłego		3.115.48
Przeniesiono:		
z rezerwy na podatek dochodowy	334.926.56	
z różnych rezerw	83.119.20	418.045.76
Nadwyżka z operacji Spółki		3.029.418.66
		<u>3.450.579.90</u>

Główny buchalter: (—) Edward Waclawski

Zarząd: (—) Wiktor Opęchowski, Aleksander Wysokiński, Jan Kocięcki

Rada Nadzorcza: (—) Prezes: Louis Frère,
(—) Vice Prezes: Janusz Regulski

II ogłoszenie

Zarząd T-wa Kopalń i Zakładów Hutniczych Sosnowieckich, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić Panów Akcjonariuszów, że, zgodnie z § 20 statutu, w dn. 18 kwietnia 1932 r. o godz. 11, w Siedzibie Spółki w Warszawie, przy ulicy Kapucyńskiej Nr. 3, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym;

- 1) Otwarcie Walnego Zgromadzenia i mianowanie Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za okres operacyjny 1931 r.;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz rozporządzenie pozostałością kredytową na tymże rachunku za okres operacyjny 1931 r.;
- 4) Zatwierdzenie zmiany gruntów;
- 5) Udzielenie Włazom Spółki absolutorjum co do wypełnienia powierzonych Im obowiązków;
- 6) Mianowanie Członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie poborów Członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

Zgromadzenie zwolwane będzie mogło ważne obradować tylko w wypadku, jeśli ilość akcji reprezentowanych wyniesie conajmniej piątą część kapitału zakładowego.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu; złożenie przez nich akcji nie jest wymagane.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu lub być zastąpionymi przez pełnomocnika, winni w tym celu złożyć swoje akcje, najpóźniej 8 kwietnia 1932 roku:

w PARYŻU:

w banku Société Générale de Credit Industriel & Commercial, 66, rue de la Victoire;

w Banku Banque de l'Union Parisienne, 5 et 7, rue Chauchat;

w Banku MM. de Neuflyze & C-cie, 31, rue Lafayette;

w banku banque Franco-Polonaise, 15, rue des Pyramides;

w GENEWIE:

w banku Banque Darier & C-cie, 4, Boulevard du Théâtre, — i najpóźniej 10 kwietnia 1932 roku:

w WARSZAWIE:

w Siedzibie Spółki, przy ulicy Kapucyńskiej Nr. 3;

w Banku Handlowym w Warszawie;

w Banku Dyskontowym w Warszawie;

w Banku Francusko-Polskim, przy ulicy Czackiego Nr. 4.

Akcje, złożone w ten sposób, pozostaną w depozycie aż do rozwiązania Walnego Zgromadzenia.

Każda akcja daje prawo do jednego głosu.

ZARZĄD

Zarząd Towarzystwa

Budowy Maszyn i Urządzeń Sanitarnych Drzewiecki i Jeziorański, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

16 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 5 p. p. w biurze Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Aleje Jerolimskie 71. z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931 wraz z wnioskami Komisji Rewizyjnej oraz podział zysków i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 2) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 3) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej i określenie ich wynagrodzeń; 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek i nabycia placu; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni akcje swe lub zaświadczenia złożyć w biurze Zarządu Towarzystwa Warszawa, Al. Jerolimskie 71, najpóźniej do dn. 2 kwietnia r. b.

SĄD OKRĘGOWY W KRAKOWIE

Wydział II handlowy

1 stycznia 1932 r.

II. Firm. 1804/31

B. I. 142

Do ts. rejestru handlowego przy firmie „Azot“ Spółka Akcyjna w Jaworznie wpisano dodatkowo: Dzień wpisu: 2 stycznia 1932. Uchwałą Walnego Zgromadzenia z 1 grudnia 1930 zatwierdzoną postanowieniami Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu, zmieniono statut uzgadniając go z rozp. Prez. Rzp. z 22 marca 1929 Dz. U. Nr. 39 poz. 383. Brzmienie firmy „Azot“ Spółka Akcyjna. Cel firmy: Celem spółki jest prowadzenie fabryk chemicznych oraz handel przetworami chemicznymi. Siedzibą firmy jest Jaworzno. Kapitał zakładowy firmy wynosi 4.000.000 zł i podzielony jest na 40.000 sztuk akcji po 100 zł. nominalnej wartości każda. Z tego 8.000 sztuk akcji jest imiennych a 34.000 sztuk akcji na okaziciela. Władzami Spółki są: a) Walne Zgromadzenie, b) Zarząd, c) Rada Nadzorcza, d) Komisja Rewizyjna. Zarząd Spółki składa się z jednego lub większej ilości członków mianowanych przez Radę Nadzorczą, zśród akcjonariuszów lub poza ich grona na okres czasu, ustalony przez Radę Nadzorczą, zgodnie z art. 79 prawa o spółkach akcyjnych. Do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wystarczy współdziałanie 2-ech członków Zarządu lub 1 członka Zarządu łącznie z prokurentem. Do bezpośredniego zarządzania interesami Spółki Rada Nadzorcza na wniosek Zarządu może mianować z grona członków Zarządu lub z poza ni go dyrektora zarządzającego. Dyrektor zarządzający z poza łona Zarządu bierze udział w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym. Wpisano na podstawie podania z 31 grudnia 1931, protokołu Walnego Zgromadzenia z 1 grudnia 1930 LR. 49948 i postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 30/4 1931.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Recenia Polska w Pabjanicach

zawiadamia, iż w dn. 24 maja 1932 r., t. j. we wtorek o godz. 12 w południe w lokalu Biura Zarządu Spółki, mieszczącego się w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 16,18, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931 i wydanie pokwitowania Zarządowi; 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1932; 5) Upoważnienie Zarządu do wydania zezwolenia Ministerstwa Skarbu na składanie akcji dla uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach w jednej z instytucji kredytowych zagranicznych; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl § 59 Statutu — w Biurze Zarządu, nie później jak 7 dni przed terminem swoje akcje lub zaświadczenia instytucji kredytowych, działających na mocy Statutów, przez Rząd zatwierdzonych, o złożeniu w nich akcji i stwierdzające, iż akcje te nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie przed dn. 5 maja r. b.

Zarząd Spółki Akcyjnej
dla Przemysłu i Handlu „Polon“ w Łodzi

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. w sobotę o godz. 6 po poł. w siedzibie Spółki w Łodzi przy ul. Cegielińskiej nr. 3 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok ubiegły; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Ustalenie na 1932 r. pensyj członków Zarządu oraz wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej.

SĄD OKRĘGOWY W KRAKOWIE

Wydział II handlowy,

17 stycznia 1932 r.

II. Firm. 93/32

B. II. 164

Do ts. rejestru handlowego Oddział „B” przy firmie **Piaszowska fabryka dachówek i cegieł Spółka Akcyjna w Krakowie** wpisano dodatkowo. Dzień wpisu 17 stycznia 1932 Statut firmy uzgodniono z Kozp. Krez. Kzsp. z 22 marca 1928 Dz. U. K. P. Nr. 38 poz. 383. Brzmienie firmy: Piaszowska fabryka dachówek i cegieł Spółka akcyjna w Krakowie Siedziba: Krakow. Przedmiot przedsiębiorstwa: 1) prowadzenie w Krakowie przedsiębiorstwa przemysłowego Spółki dla wyrobów ceramicznych, eksploatacji terenów własnych lub obcych, celem wydobywania surowca do fabrykacji potrzebnego, zużytkowanie i przerabianie wszystkich produktów ubocznych, połączonych z tym przemysłem lub jemu pokrewnych, 2) zakładanie nowych i nabywanie na rachunek spółki już istniejących zakładów przemysłowych z dziedziny przemysłu ceramicznego, lub z tym przemysłem pokrewnego, jak również łączenie zakładów przemysłowych, należących do Spółki, z innymi przedsiębiorstwami fabrycznymi, tej samej lub podobnej produkcji, 3) prowadzenie wszelkich pokrewnych interesów wytwórczych i handlowych, 4) prowadzenie przedsiębiorstwa sprzedaży wyrobów własnych, jak i wyrobów przedsiębiorstw obcych z dziedziny przemysłu ceramicznego lub temu pokrewnego, oraz prowadzenie handlu wszelkimi surowcami i produktami ubocznymi, mającymi łączność z fabrykacją wyrobów ceramicznych, 5) nabywanie udziałów wszelkiego rodzaju w przedsiębiorstwach pod 2 i 3 wymienionych, 6) zakładanie tak w Polsce jak i zagranicą biur sprzedaży, oddziałów, agentur i składów. Kapitał zakładowy spółki który wynosi 750.000 zł (siedemset pięćdziesiąt tysięcy złotych) jest w całości pokryty gotowizną i podzielony jest na 2.500 akcji, na okaziciela opiekujących po 300 zł (trzysta złotych) wartości nominalnej sztuka. Władzami spółki są: 1) Walne Zgromadzenie, 2) Zarząd, 3) Rada Nadzorcza. Zarząd składa się najmniej z dwóch, a najczęściej z sześciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów, lub z poza ich grona. Członkowie pierwszego Zarządu mogą być ustanowieni najwyżej na dwa lata, członkowie Zarządów następnych najwyżej na trzy lata. Ustępujący członkowie Zarządu mogą być wybrani ponownie. Do zakresu działania Zarządu należą wszystkie sprawy, o ile one z mocy ustawy, czy też niniejszego statutu nie są przekazane Walnemu Zgromadzeniu. Rada Nadzorcza składa się przynajmniej z pięciu a najwyżej dwunastu członków, wybranych przez Walne Zgromadzenie. Podpisywanie Spółki odbywa się w ten sposób, że pod wypisaną, wydrukowaną lub stemplem wyciśniętą firmą Spółki albo dwaj członkowie Zarządu, albo jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem położą swe podpisy. Czas trwania spółki jest nieograniczony. Rok obrotowy jest kalendarzowy. II. Wykreśla się członków Rady zawiadawczej: Ustanowiono Zarząd w składzie następującym: Ignacy Ehrenpreis w Krakowie, Henryk Fraenkel w Krakowie, Dr. Ludwik Merz w Krakowie, Dr. Alfred Ehrenpreis w Warszawie. Wybrano Radę Nadzorczą. Wpisano na podstawie podania z 15 stycznia 1932 protokołu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia z 22 listopada 1930 r. L. R. 11373 oraz protokołu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia z 29 grudnia 1931 i Postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 5 września 1931.

Rada Nadzorcza Spółki Akcyjnej
Eksploatacji Soli Potasowych

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 11 maja 1932 r. o godz. 18 w sali posiedzeń Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, przy ul. Aleja Jerozolimska 1, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za rok gospodarczy 1930/31; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, oraz r-ku zysków i strat; 4) Pokrycie strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Zmiana 1 zdania ustępu 1 paragrafu 24 statutu; dotychczasowa treść: „Rada Nadzorcza składa się z 8 członków i t. d.”, nowe brzmienie: „Rada Nadzorcza składa się z 9 członków”; 7) Wybór dalszego członka Rady Nadzorczej, w myśl § 24 statutu — zgodnie z nowym brzmieniem; 8) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej; 9) Oznaczenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej; 10) Upoważnienie Zarządu do uregulowania w związku z nowym prawem górniczym sprawy nadań górniczych.

U w a g a. Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny. Zgłoszenie to powinno być skutecznie nie później jak na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem. Posiadanie akcji, wartości nominalnej zł. 100, upoważnia do oddania jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Aby móc wykonać prawo głosowania musi każdy akcjonariusz złożyć, nie później jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, akcje z bieżącym kuponem w Kasach Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, lub oddziału we Lwowie, względnie w Zarządzie Spółki we Lwowie, pl. Smolki 5.

Akcjonariusze otrzymują na złożone akcje pisemne poświadczenia, służące, jednocześnie jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu. Legitymacja służyć może osobie w niej wymienionej, lub też należycie wykazanemu pełnomocnikowi. W ciągu 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem mogą akcjonariusze przeglądać w biurach Zarządu Spółki wszelkie przedłożenia i dokumenty przygotowane na Walne Zgromadzenie.

R A D A

Banku Dyskontowego Warszawskiego, S. A.

zawiadamia, że

**60 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w piątek, dn. 29 kwietnia 1932 r., o godz. 17 w sali posiedzeń Banku przy ul. Fredry 8 z następującym porządkiem obrad: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków i pokwitowanie władz Banku; 3) Wybór członków Rady; 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje lub odnośne kwity depozytowe najpóźniej 22 kwietnia 1932 r. do godz. 12 w południe: w Warszawie — w Kasie Głównej przy ul. Fredry Nr. 8, oraz w oddziałach Banku we Lwowie, Łodzi, Krakowie i Drohobyczu.

Wnioski Akcjonariuszów mogą być złożone nie później, jak na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

**Zarząd Fabryki Lakierów i Farb T-wo „Nobiles”
Kochanowicz, Sachnowski & Co., S. A. w Włocławku**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 15 w biurze firmy przy ul. Łęgskiej Nr. 23/25 w Włocławku odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r., podział czystego zysku i udzielenie absolutorjum Zarządowi Spółki; 3) Wybory władz Spółki i określenie wynagrodzenia członków Zarządu; 4) Wolne wnioski.

Zarząd Spółki Akcyjnej

**GNASZYŃSKIEJ MANUFAKTURY W GNASZYNIE
pod Częstochową**

zawiadamia, że w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 10 rano odbędzie się w lokalu Zarządu w Gnaszynie

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia z dn. 9 lipca 1931 r. w przedmiocie zatwierdzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930 r. oraz pokrycie straty z kapitału zapasowego; 3) Zbytec Dyrekcji Polskich Kolei Państwowych terenów Spółki i udzielenie stosownych pełnomocnictw.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia do porządku dziennego dodatkowych spraw, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI AKCYJNEJ**

Zakładów Przemysłowych „Kadzielnia”

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 6 po poł. w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Boduena Nr. 1, z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1931; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931; 3) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Wybór jednego członka Zarządu w miejsce ustępującego oraz wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wnioski Akcjonariuszów, zgłoszone w terminie ustawowym.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

**„Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego”, S. A.
W BĘDZINIE**

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Będzinie, ul. Sączeńskiego Nr. 23, w dn. 20 kwietnia 1932 r. o godz. 10 przed poł. z następującym porządkiem dziennym: 1) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków, oraz sprawozdania. 2) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Dyrekcji na 1932 r.; 3) Zatwierdzenie kupna nieruchomości; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki co najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

**Fabryki Wapna i Cementu PIECHCIN, S. A.
W PIECHOCINIE POD PAKOŚCIĄ**

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 3 po poł. odbędzie się w Poznaniu „Hotel Bazar” przy ul. Aleje Marcinkowskiego Nr. 10

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków, podział zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących.

Uwaga. — Akcjonariusze, reprezentujący 1/10 część kapitału akcyjnego, mają prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny. Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później jak 15 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych albo notariusza, w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Hartwig Kantorowicz Nast.

W POZNANIU

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 maja 1932 o godz. 10 $\frac{1}{2}$ odbędzie się w sali Banku Przemysłowców Poznań, Stary Rynek 73/74

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała, dotycząca pokrycia wykazanej straty przez odpisanie z funduszu rezerwowego; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 6) Zmiana § 4 statutu spółki; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Kasie Spółki, Poznań, Grochowe Łąki 6 lub w Banku Przemysłowców, Stary Rynek 73/74 akcje na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„PERFUMERJE PARYSKIE” (Parfumeries de Paris), S. A.

zawiadamia — że zgodnie z §§ 12 i 13 Statutu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Chocimskiej Nr. 20, w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 10 rano.

Porządek dzienny obejmuje: Wybór przewodniczącego; Sprawozdanie Zarządu; Zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1931 i ustalenie budżetu; Zmiana i uzupełnienie władz Spółki; Zmiana Statutu §§ 17 i 18 Statutu, ogłoszonego w „Monitorze Polskim” Nr. 35 z dn. 13 lutego 1932 r. zamiast dotychczasowego tekstu mają otrzymać brzmienie następujące:

§ 17. — Do kompetencji i obowiązków Zarządu należy prowadzenie wszystkich interesów Spółki, administrowanie całym jej majątkiem i reprezentowanie Spółki wobec wszelkich władz i osób.

§ 18. — Wszelką korespondencję, żyra na wekslach i czekach, odbiór pieniędzy z poczty, posyłek i dokumentów podpisuje jeden członek Zarządu lub prokurent. Wszelkie zobowiązania, weksle, pełnomocnictwa, umowy, kontrakty, akty hipoteczne i notarialne, czeki (na rachunki bieżące) tudzież żądania zwrotu sum z instytucji kredytowych i rządowych podpisuje jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem Spółki lub dwaj prokurenci.

Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Polskie Zakłady Marconi“

S. A.

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Spółki przy ul. Narbutta 29 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 3) Budżet na 1932 r.;
- 4) Ustalenie ilości członków Zarządu;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze — właściciele akcji na okaziciela, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje względnie zaświadczenia o zdeponowaniu ich u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej conajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału akcyjnego Spółki, pragnący umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym, winni złożyć Zarządowi Spółki żądanie w tym przedmiocie na piśmie nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Z A R Z A D

Polsko - Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard, S. A. w Krakowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 maja 1932 r. o godz. 5 popoł. odbędzie się w lokalu Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard, S. A. w Krakowie, przy ul. Masarskiej L. 6

IV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady Suchard S. A. w Krakowie z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie roczne Zarządu za 1931 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania rocznego Zarządu, zamknięcia rachunkowego i bilansu oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie użycia czystego zysku;
- 5) Powzięcie uchwały w sprawie wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1932 r.; 7) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

Celem korzystania z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu należy złożyć akcje, uzasadniające prawo głosowania, najpóźniej na siedm dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydawane na dowód złożenia akcji u notariusza lub instytucji kredytowej krajowej.

Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny do dn. 24 kwietnia 1932. Sprawy te będą ewentualnie zamieszczone w następnym ogłoszeniu o Walnym Zgromadzeniu.

W Krakowie, dn. 31 marca 1932.

Zarząd Polsko-Szwajcarskiej Fabryki Czekolady
Suchard, S. A. w Krakowie

BIELSKO-BIALSKI BROWAR AKCYJNY, BIELSKO

Bilans na dz. 30 września 1931 r.

STAN CZYNNY. — Realności zł 477.515'23; Maszyny i utensylja zł 452.827'48; Beczki składowe zł 253.650'80; Beczki transportowe zł 207.343'82; Konie zł 1.488'36; Weksle zł 4.841'27; Remanenty zł 406.203'04; Dłużnicy zł 582.368'75; Kasa zł 7.211'96; **Ogólna suma zł 2.393.450'71.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 320.000'00; Rezerwy zł 438.000'00; Rachunek amortyzacyjny zł 571.187'81; Rezerwa podatkowa zł 115.690'49; Rachunek utrzymania budynków zł 50.000'00; Rachunek odnowienia maszyn zł 50.000'00; Różni wierzyciele zł 806.699'39; Zysk zł 41.873'02; **Ogólna suma zł 2.393.450'71.**

Rachunek zysków i strat

za czas od 1 października 1930 r. do 30 września 1931 r.

WINIEN. — Rachunek materiałów zł 1.064.565'20; Rachunek wydatków zł 1.415.071'86; Rachunek rezerwy podatkowej zł 30.000'00; Rachunek amortyzacyjny odpisy z dn. 30/IX 1931 r. zł 177.719'93; Zysk 1930/31 zł 41.873'02; **Suma ogólna zł 2.729.230'01.**

MA. — Przeniesienie zysku zł 2.999'42; Rachunek sprzedaży zł 2.723.164'92; Rachunek dochodu z realności zł 3.065'67; **Suma ogólna zł 2.729.230'01.**

II OGŁOSZENIE

Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, S. A.

niniejszem ma zaszczyt zaprosić PP. Akcjonariuszów na

XXXIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 19 kwietnia 1932 r. o godz. 10 przed poł. w biurze Zarządu Towarzystwa w Grodźcu.

Porządek dzienny Zgromadzenia następujący: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu. Przedstawienie rachunku zysków i strat za rok 1931. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej. Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie kupna i zamiany gruntów; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej.

Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia, w myśl § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.

Z A R Z A D

„PANTAREI“ Powszechnie Zakłady Magazynowe i Transportowe, S. A. w Gdyni

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. w sobotę o godz. 4 p p. w siedzibie Spółki w Gdyni w gmachu własnym w porcie, z nast. porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności w roku operacyjnym 1931 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31/XII.1931 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, oraz wniosek na zatwierdzenie bilansu wraz z rachunkiem strat i zysków na dz. 31/XII.1931 r. tudzież na udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej i oznaczenie dla niej wynagrodzenia; 5) Uchwała co do Oddziału w Gdańsku; 6) Wolne wnioski, zgłoszone Zarządowi na piśmie najpóźniej do dn. 15 kwietnia 1932 r.

PP. Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Dom Handlowo - Przemysłowy FRANCISZEK FUCHS I SYNOWIE

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 7 m. 30 wiecz. w lokalu Spółki przy ul. Miodowej Nr. 18 w Warszawie.

Porządek obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu z r-kiem zysków i strat za 1931 r. oraz pokwitowanie Zarządu z jego czynności w roku sprawozdawczym; 3) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy

Bracia Jabłkowscy, S. A.

powtórnie powiadamia pp. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia r. b. o godz. 18 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Brackiej Nr. 25, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zaświadczenie i wybór przewodniczącego. 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok 1931. 3) Pokwitowanie władz spółki. 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na rok 1932. 5) Upoważnienie Zarządu do zbywania, nabywania i obciążania nieruchomości. 6) Zmiany Statutu: a) co do § 8. aby początek trzeciego zdania otrzymał brzmienie: „Zgromadzenie Zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później, jak w ciągu pięciu miesięcy po upływie roku obrotowego” w zamian dotychczasowego: „Zgromadzenie Zwyczajne zwołuje Zarząd corocznie nie później, jak w ciągu czterech miesięcy po upływie roku obrotowego”. b) co do § 25 aby paragraf ten o brzmieniu: „Sprawozdanie Zarządu bilans Spółki, rachunek zysków i strat wnioski Zarządu o podziale zysków, włącznie o pokryciu strat, winny być przed przedłożeniem ich Walnemu Zgromadzeniu zbadane przez Komisję Rewizyjną, która z wyników tego badania winna złożyć Walnemu Zgromadzeniu szczegółowe sprawozdanie” uzupełnić przez dodanie drugiej części o brzmieniu następującym: „W związku z powyższym Zarząd Spółki obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od upływu roku obrotowego sporządzić i złożyć władzom nadzorczym do zbadania bilans na ostatni dzień roku obrotowego (dzień bilansowy), rachunek zysków i strat oraz dokładne piśmienne sprawozdanie z działalności Spółki za rok ubiegły”. 7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Bawełniany „ADAM OSSER”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia r. b. o godz. 16 odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi, przy ul. Kilińskiego 222

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 rok operacyjny, jakoż wnioski Komisji Rewizyjnej; 2) Podział zysków za 1931 r.; 3) Budżet na 1932 r.; 4) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wybory uzupełniające do Zarządu i wybór członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu winni złożyć swoje akcje — w myśl art. 59 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o prawie o Spółkach Akcyjnych.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Tomaszowskiej Przędzalni Wełny Czesankowej

W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM

zawiadamia, iż w dn. 28 kwietnia 1932 roku t. i. we czwartek o godz. 12-ej w poł. w lokalu Biura Zarządu Spółki mieszczącej się w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 16/18, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej 3) Zatwierdzenie Bilansu oraz Rachunku Strat i Zysków za rok operacyjny 1931 i wydanie pokwitowania Zarządowi. 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1932, 5) Zmiany i uzupełnienia Statutu: a) uzupełnienie Statutu co do terminu zwołowania Zwyczajnych Walnych Zgromadzeń Akcjonariuszów oraz co do terminu przedkładania Bilansu przez Zarząd Władzom Nadzorczym b) uzupełnienie § 9 Statutu przez upoważnienie również dwóch prokurentów łącznie do zastępowania Spółki. 6) a) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży zbędnych maszyn czesalnianych. b) upoważnienie Zarządu do wydania pozwolenia Ministerstwa Skarbu na składanie akcji dla uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach w jednej z instytucji kredytowych zastraszonych. 7) Wybór Komisji Rewizyjnej, 8) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu winni złożyć w myśl § 25 Statutu w Biurze Zarządu, nie później jak 7 dni przed terminem swoje akcje lub zaświadczenia instytucji kredytowych działających na mocy Statutów przez Zarząd zatwierdzonych o złożeniu w nich akcji i stwierdzenie, iż akcje te nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze pragnący złożyć dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie przed dniem 18 kwietnia r. b.

Zarząd firmy

Pracownia i Słodownia w Włocławku, S. A.

zawiadamia że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 20 kwietnia r. b. o godz. 10 rano w Włocławku przy ul. Felskiej Nr. 28 przy następującym porządkiem dziennym: 1) Zaświadczenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu ostatniego zebrań; 3) Sprawozdanie Zarządu; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Upoważnienie Zarządu do obciążenia hipotecznego nieruchomości należących do spółki; 6) Zatwierdzenie bilansu roku zysków i strat i protokołu spisania strat; 7) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 8) Instalowanie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wybór jednego członka Zarządu; 10) Wybór Komisji Rewizyjnej; 11) Wolne wnioski.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakładów Chemicznych w Częstochowie

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbyć się maiane w dn. 28 kwietnia r. b. o godz. 5 po. w Warszawie ul. Piekna Nr. 39, z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie sprawozdania rachunku zysków i strat oraz bilansu za 1931 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 2) Rozpatrzenie budżetu na 1932 r.; 3) Wybory do Zarządu; 4) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni akcje lub kwity upoważnionych instytucji złożyć w kasie Zarządu najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe A. L. Sojka, S. A.

zawiadamia niniejszem, że w dn. 29 kwietnia r. b. o godz. 11 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

w siedzibie Zarządu Spółki przy ul. Królewskiej 6 w Warszawie, z porządkiem dziennym następującym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Pokwitowanie Zarządu z wykonania obowiązków.

PP. Akcjonariuszom służy prawo zgłoszenia na porządek dzienny dodatkowych spraw trybem i w terminie przewidzianym w art. 54 prawa o spółkach akcyjnych z 1928 r.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych art. 59 tegoż prawa.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Sp. Akc. „Gospodarstwa Krajowego Ekonomja“

odbędzie się w dn. 25 kwietnia r. b. o godz. 16 w Warszawie przy ul. Wareckiej 11a z następującym porządkiem dziennym: 1) Otwarcie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie i przyjęcie protokołu z poprzedniego walnego zebrania; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Powzięcie uchwały o pokryciu strat; 5) Pokwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązku za 1931 r.; 6) Zmiana wszystkich artykułów statutu przez przyjęcie nowego projektu zgodnego z wymaganiami ustawy o spółkach akcyjnych; 7) Wybór władz spółki; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w walnym zebraniu, winni złożyć swe akcje na okaziciela lub dowody zastawu, a akcje imienne zgłosić najpóźniej do dn. 17 kwietnia b. r. w biurze fabrycznym Spółki Ekonomja w Skarżysku-Kamiennej.

Z a r z ą d

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przedsiębiorstw Technicznych Zaborowski i S-ka

zawiadamia powtórnie PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20/IV 1932 r. o godz. 5 po poł., w biurze Spółki, Trębacka 10, w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r. i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Zmiana par. 17 Spółki, którego brzmienie będzie następujące:

„Wszelką korespondencję w imieniu Spółki podpisuje jeden członek Zarządu lub prokurent. Weksle pełnomocnictwa, umowy, kontrakty, akty hipoteczne i notarialne, tudzież pisma z żądaniem zwrotu sum z instytucji kredytowych, czeki na rachunek bieżący w imieniu Spółki podpisuje łącznie dwóch członków Zarządu lub jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem, albo też dwóch prokurentów. Do odbioru z poczty, kolei żelaznych, komór celnych i t. p. pieniądze, przesyłek, dokumentów, dostateczny jest podpis jednego członka Zarządu lub jednego prokurenta.”

Zmiana par. 18 Spółki, którego brzmienie będzie następujące:

„Walne Zgromadzenie może unowocześnić jednego członka Zarządu lub prokurenta do samodzielnego działania w imieniu Spółki i do samodzielnego podpisywania Spółki we wszystkich tych wypadkach, w których na zasadzie statutu wymagana jest obecność, względnie podpisy dwóch członków Zarządu lub członka Zarządu z prokurentem, lub też dwóch prokurentów”.

5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Unowocześnienie członka Zarządu oraz prokurenta do samodzielnego podpisu i zastępowania Zarządu Spółki; 7) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli w biurze Spółki w Warszawie, Trębacka 10, akcje lub kwity depozytowe Notariusza, instytucji kredytowych, lub banku „Schweizerische Nationalbank, Agentur Winterthur”.

II OGŁOSZENIE

Zarząd spółki akcyjnej pod firmą
Wapienniki i Kamieniołomy Liban i Ehrenpreis, S. A.
W KRAKOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie przy ul. Dunajewskiego Nr. 6. miesz. 5, w dn. 28 kwietnia o godz. wpół do piątej popoł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1931 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Powzięcie uchwały w sprawie wyniku bilansowego; 6) Oznaczenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej.

Uwaga: Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w Kasie Spółki przy ul. Dunajewskiego Nr. 6. miesz. 5.

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów

S. A. „Goplana“ Fabryka Czekolady

W POZNANIU

odbędzie się we wtorek dn. 10 maja 1932 r. o godz. 3 minut 30 po poł., w biurze fabrycznym w Poznaniu przy ul. św. Wawrzynca 28-a z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie; 2) Sprawozdanie Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu z dn. 31 grudnia 1931 r. i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała, dotycząca użycia zysku; 5) Wybory ustępujących członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni najpóźniej do dn. 2 maja r. b. złożyć swoje akcje w biurze fabryki „Goplana” w Poznaniu, lub przedstawić w temże biurze dowody zdeponowania swych akcji u polskiego notariusza bądź też w jednym z banków w Poznaniu.

Na zasadzie art. 54 i 57 prawa o spółkach akcyjnych, mogą akcjonariusze zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny do dn. 25 kwietnia r. b.

Zarząd:

(-) Dyrektor Tadeusz Prączyński

Zarząd Banku Spółek Niemieckich w Polsce, S. A. w Łodzi

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki tej, że w piątek, dn. 29 kwietnia o godz. 11 rano w naszym banku w Łodzi, Al. Kościuszki 47, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały dotyczącej podziału zysku;
- 5) Wybór członków do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie składki członkowskiej dla Związku Rewizyjnego;
- 7) Różne.

Do wykonania prawa głosu na zasadzie § 5 naszego statutu uprawnieni są bez wszystkiego akcjonariusze akcji imiennych; posiadacze akcji na okaziciela muszą akcje swe złożyć najpóźniej do 22 kwietnia r. b. u nas wzgl. w Banku Spółdzielczym Poznań lub u polskiego notariusza.

Fabryki Czekolady „Plutos“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Barskiej Nr. 28/30

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931; 3) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — w myśl § 20 statutu — złożyć Spółce swe akcje, względnie kwity depozytowe, najpóźniej do dn. 20 kwietnia 1932 r.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł

S. A. W KRAKOWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze WP. Dra Ludwika Merza, przy ul. Starowiślniej 1 w dn. 26 kwietnia 1932 r., o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat;
- 3) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie skwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 5) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku bilansowego;
- 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie oznaczenia tantiemy dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 7) Oznaczenie dziennika, przeznaczonego dla ogłoszeń.

UWAGI:

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed zgromadzeniem w kasie spółki w Krakowie przy ul. Dunajewskiego Nr. 6.

Z A R Z A D

Zakładów Przemysłowych Drzewnych „Ksawerów“

S. A. W RADOMSKU

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 6 po poł. odbędzie się w siedzibie spółki w Radomsku przy ul. Narutowicza Nr. 11

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie bilansu i sprawozdania Zarządu za rok operacyjny 1931;
- 2) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący brać udział w powyższym Zgromadzeniu, winni — w myśl art. 14 Statutu — złożyć w spółce swe akcje względnie ustalić swe prawa w tym przedmiocie na siedem dni przed terminem Zgromadzenia.

„KABEL POLSKI“, S. A.

W BYDGOSZCZY

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1932 r., o godz. 12 w południe odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w lokalu Sp. Akc. „Siła i Światło“ w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1931 oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej na rok 1932 i Komisji Rewizyjnej za rok 1931 i na rok 1932.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dniu 19 kwietnia 1932 r. w biurze Spółki w Bydgoszczy przy ul. Fordońskiej 106 lub w biurze warszawskiej Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych.

Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji, oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 10 statutu, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne, bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego Fabryk Ołówków „St. Majewski“, S. A., zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia r. b. o godz. 17 (5 po poł.) w Warszawie przy ul. Wspólnej Nr. 10 m. 5, odbędzie się

**DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania rachunku zysków i strat oraz bilansu za okres operacyjny 1930—1931;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej;
- 3) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 4) Podział zysków za okres sprawozdawczy 1930—1931;
- 5) Wyznaczenie wynagrodzenia dla członków Zarządu, dla Dyrektora Zarządzającego oraz dla członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zatwierdzenie kooptacji członków Zarządu;
- 7) Wybory członków Zarządu;
- 8) Wybory Komisji Rewizyjnej;
- 9) Sprawa nowej emisji akcji z częściowym wyłączeniem dotychczasowych akcjonariuszów;
- 10) Wprowadzenie następujących zmian do statutu Spółki: a) w końcu § 9 statutu dodać zdanie: „Zwyczajne Doroczne Walne Zgromadzenia mają się odbywać nie później jak w lutym każdego roku”, b) w końcu § 26 statutu dodać zdanie: „Zarząd jest obowiązany w ciągu trzech miesięcy do zakończenia okresu sprawozdawczego sporządzić i złożyć Komisji Rewizyjnej do zbadania bilans zamknięcia, rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie za okres ubiegły, c) zmiana § 4 Statutu Spółki,
- 11) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego mają prawo żądania umieszczenia na porządku obrad Zgromadzenia złożonych nie później jak na czterdzieści dni przed terminem Walnego Zgromadzenia poszczególnych spraw i wniosków, które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu o tem Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, mający zamiar wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje albo kwity depozytowe lub zastawowe banków i instytucji kredytowych najpóźniej do dn. 23 kwietnia r. b. w biurze Zarządu Spółki w Pruszkowie pod Warszawą w godz. od 8 do 13 z wyjątkiem niedziel i świąt.

Borysławskiej Sp. Akc. Przetworów Oleju Skalnego w Borysławiu

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 4 popoł. odbędzie się w lokalu własnym w Borysławiu

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie zamknięcia rachunkowego za 1931 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r. i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 4) Uchwała w sprawie zużycia czystego zysku za 1931 r.; 5) Wybór Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą do dn. 8 kwietnia 1932 r. zgłosić na piśmie wnioski o umieszczenie dodatkowych spraw na porządek dzienny.

Dla wykazania prawa uczestniczenia w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu w szczególności prawa głosowania należy złożyć akcje w kasie spółki najpóźniej na dni 8 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PRZETWÓRNIA OLEJÓW ROŚLINNYCH

S. A.
W RADOMIU

Bilans w dn. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA

Kasa zł 14.786'84; Bank Polski w Radomiu zł 500'00; Bank Handl. w Warszawie O. w/m Rk Bież. zł 9.031'00; Bank Handl. w Warszawie O. w/m Rk Inkas zł 4.615'86; P. K. O. zł 151'80; Weksle zł 34.029'43; Weksle protestowane zł 11.586'38; Dostawcy i odbiorcy zł 289.747'89; Sumy przechodnie zł 14.650'28; Awanse robotnikom zł 1.025'00; Dyrekcja P. K. P. (Rk bież.) zł 2.737'83; Dyrekcja P. K. P. (Kaucja) zł 1.000'00; Izba Skarbowa Kielecka (Kaucja n/benz.) zł 2.100'00; Dłużnicy zł 29.724'86; Zrzeszenie Produc. Ol. Rycyn. Warszawa zł 2.520'00; Akcje Banku Polskiego zł 10.500'00; Wydatki w 1931 r. na 1932 r. zł 30.073'06; Patent Factor zł 7.500'00; Uruchomienie Działu Factor zł 6.566'80; Remanenty zł 164.561'00; Pogorzel zł 123'76; Maszyny i aparaty zł 688.714'41; Budynki zł 489.927'94; Nieruchomości zł 78.315'80; Inwentarz zł 23.399'35; Narzędzia i ruchomości zł 8.037'00; Odnośna kolejowa zł 43.748'20; Strata zł 1.573'37; **Razem zł 1.971.248'56.**

PASYWA

Dostawcy i odbiorcy zł 5.349'38; Sumy przechodnie zł 17.649'24; Wierzyciele zł 497'51; Zrzeszenie Produc. Ol. Rycyn. Warszawa zł 1.334'98; Ihec-Amsterdam zł 613.245'23; Kasa Skarb. zł 967'27; Świadczenia socjalne zł 1.462'96; Kapitał akcyjny zł 840.000'00; Kapitał rezerw. zł 67.935'22; Kapitał amortyzacyjny zł 419.832'69; Zysk z 1930 r. zł 2.974'08; **Razem zł 1.971.248'56.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

STRATA

Strata na odbiorcach i protestach zł 15.681'49; Strata na akcjach Banku Polskiego zł 3.800'00; Procenty zł 42.206'52; Odatki zł 4.175'95; Asekuracja zł 9.411'20; Odpis na patentcie zł 2.500'00; Odpis na uruchomieniu zł 3.283'39; Odpisy na amortyzację zł 87.587'87; **Razem zł 168.646'42.**

ZYSK

Zysk brutto na eksploatacji zł 145.984'41; Inne zyski zł 21.088'64; Strata zł 1.573'37; **Razem zł 168.646'42.**

Zarząd Polskiego Towarzystwa Elektrycznego (P. T. E), S. A.
zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 29 kwietnia r. b. o godz. 14 w siedzibie Spółki w Warszawie, ul. Terespolska Nr. 48, z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1931 r., wniosek o udzielenie Zarządowi absolutorjum i powzięcie uchwały co do pokrycia strat; 4) Uchwalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i określenie ich wynagrodzenia; 6) Upoważnienie władz Spółki do zbycia nieruchomości fabrycznej w Katowicach; 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji, pragnący korzystać z uczestnictwa w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, świadectwa tymczasowe lub też dowody o ich posiadaniu najpóźniej do dn. 22 kwietnia 1932 r. w biurze Zarządu przy ul. Terespolskiej Nr. 48 w Warszawie.

Zarząd firmy

Biuro Budowlane F. Skąpski i S-ka Inżynierowie
S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 22 kwietnia 1932 r. o godz. 18 w siedzibie Centralnego Związku w Warszawie ul. Chmielna Nr. 2 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r. i udzielenie pokwitowania władzom Spółki; 3) Podział zysku; 4) Uchwalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej za 1931 r.; 5) Wybory 2 członków Rady Nadzorczej; 6) Wybory 3 członków Zarządu; 7) Wolne wnioski.

Zarząd Spółki Akcyjnej

POZNAŃSKA KOLEJ ELEKTRYCZNA, S. A. W POZNANIU

ma zaszczyt zawiadomic PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. w sobotę o godz. 12 w poł. w siedzibie Spółki przy ul. Gajowej 1 z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Podział zysków; 6) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 7) Wybór członka Rady Nadzorczej w miejsce ustępującego.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje: a) w biurze Zarządu Spółki przy ul. Gajowej 1, b) w Komunalnej Kasie Oszczędności miasta Poznania wzgl. w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu c) u notariusza.

Kwit depozytowy ad b) i c) należy doręczyć Zarządowi Spółki, najpóźniej do dn. 23 kwietnia 1932 r.

Ponadto wskazujemy na możliwość zgłoszenia przez PP. Akcjonariuszów dodatkowych spraw na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

Walne Zgromadzenie Spółki Akcyjnej

Zakłady Przemysłu Opatrunkowego „Wata“, S. A.

odbędzie się w dn. 29 kwietnia r. b. o godz. 13 u Notariusza Siennickiego, Warszawa, Kapucyńska 6. Porządek obrad: Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; Określenie wynagrodzenia Zarządowi; Uchwalenie budżetu na 1932 r.; Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestniczenia w Zgromadzeniu, należy złożyć Zarządowi akcje 7 dni przed Zgromadzeniem.

„ELIBOR”

Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa

„Ł. J. Borkowski”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

XXXI Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się w sobotę, dn. 30 kwietnia 1932 r., o godz. 18, w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 11, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia i Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej, oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku strat i zysków — za 1931 r.;
- 3) Udzielenie absolutorjum Władzom Spółki;
- 4) Zmniejszenie kapitału zakładowego Spółki z zł. 6 250,000 do zł. 4,000,000 w celu pokrycia strat za 1931 r. i powiększenia kapitału zapasowego, a to drogą:
  - a) umorzenia 9.000 szt. dotychczasowych akcji na okaziciela o nominalnej wartości po zł. 25 każda i 1,000 szt. dotychczasowych akcji imiennych uprzywilejowanych również o nominalnej wartości po zł. 25 każda;
  - b) zamiany pozostałych każdych 6 szt. dotychczasowych akcji o nominalnej wartości po zł. 25 każda na jedną nową akcję o nominalnej wartości po zł. 100 każda;
- 5) W związku z punktem 4 porządku dziennego zmiana § 4 Statutu Spółki, brzmienie dotychczasowe:

„Kapitał zakładowy Spółki określa się na zł. 6.250.000 podzielonych na 62,500 akcji po 100 zł. każda, z których 6.250 akcji imiennych uprzywilejowanych i 56,250 akcji na okaziciela”.

brzmienie projektowane:

„Kapitał zakładowy Spółki określa się na zł. 4,000,000 podzielonych na 40 000 akcji po 100 zł. każda, z których 4.000 akcji imiennych uprzywilejowanych i 36,000 akcji na okaziciela”.

- 6) Rozpatrzenie i ustalenie planu działalności i preliminarza na 1932 r.;
- 7) Wybór członków Rady Nadzorczej na okres 3-letni, stosownie do art. 94 Prawa o Spółkach.

UWAGI I. — W myśl §§ 54 i 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych przysługuje PP. Akcjonariuszom prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny, nie później jednak jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II. — Dla otrzymania biletu wejścia na posiedzenie Walnego Zgromadzenia PP. Akcjonariusze winni dostarczyć swoje akcje, lub dowody bankowe na ich posiadanie, do Zarządu Spółki ul. Mazowiecka 11, najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Wydawanie biletów wejścia począwszy od dnia 12 kwietnia r. b. od godziny 10 do 2 pp., z wzięciem niedziel i świąt, uskutecznią się w biurze Zarządu Spółki.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Fabryka Wyrobów Szamotowych i Fajansowych

S. A. w SKAWINIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze WP. Dra Ludwika Merza, przy ul. Starowiśniej 1., w dn. 26 kwietnia 1932 r. godz. 17 z następującym porządkiem dziennym: 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej; 4) Powzięcie uchwały w przedmiocie skwitowania Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku bilansowego; 6) Powzięcie uchwały w przedmiocie oznaczenia tantjemy dla Zarządu i wynagrodzenia Komisji Rewizyjnej; 7) Oznaczenie dziennika, przeznaczanego dla ogłoszeń.

UWAGA. — Akcjonariusze, chcący wziąć udział w zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed zgromadzeniem w kasie spółki w Skawinie.

Przemysłu i Handlu Papierniczego

„DAWIDOWICZ, KEMPIŃSKI i S-ka”

zawiadamia akcjonariuszy, że w dn. 2 maja 1932 r. o godz. 5 pp. w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Chmielnej 43 odbędzie się

OGÓLNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZY.

Przedmiotem obrad zgromadzenia będzie: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku strat i zysków za 1931 r.; 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 3) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybór władz Spółki na następną kadencję i określenie ich wynagrodzenia.

I OGŁOSZENIE

Niniejszem zapraszamy wszystkich PP. Akcjonariuszów

firmy Karbid Wielkopolski, S. A. Bydgoszcz, ul. Gdańska 96

na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w czwartek dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 4 po poł. w lokalu siedziby Spółki, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie zarządu i Rady Nadzorczej za rok obrachunkowy 1931 ; 2) Uchwała co do zatwierdzenia bilansu i rachunku zysku i strat za 1931; 3) Uchwała nad podziałem czystego zysku; 4) Uchwała nad udzieleniem pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Wybory do Rady Nadzorczej; 6) Uchwała co do uoważnienia Zarządu i Rady Nadzorczej do skupiania z czystych zysków Spółki, własnych akcji, które po skutnie podlegałyby umarzeniu.

W myśl § 17 statutu PP. Akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dziesiątą część kapitału zakładowego, mogą zgłosić do porządku obrad dodatkowe sprawy, jednakowoż nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, i które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu, które nastąpi przynajmniej na dziesięć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Każdy Akcjonariusz Spółki ma prawo być obecnym na Walnym Zgromadzeniu i brać udział w głosowaniu.

Uprawnienie do głosowania na Walnym Zgromadzeniu ma tylko ci Akcjonariusze, którzy najpóźniej na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w godzinach urzędowych złożą w zarządzie Spółki:

- a) wykaz numerów akcji, mających brać udział w Walnym Zgromadzeniu,
- b) zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, lub krajowej instytucji kredytowej.

W zaświadczeniach należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Osobom, uprawnionym na mocy powyższych przepisów do głosowania na Walnym Zgromadzeniu, wydaje się karty wstępujące z podaniem ilości głosów.

Bydgoszcz, dn. 1 kwietnia 1932 r.

Rada Nadzorcza:

Zarząd:

(—) Dr. M. Maryński, Przewod.

(—) St. Rolbieski, Inż.

Walne Zgromadzenie**Fabryki Garbarskiej „STANDARD”, S. A.**

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 10 rano w kancelarii Notariusza J. Siennickiego w gmachu Hipoteki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz Rady Nadzorczej za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 4) Wybór władz Spółki; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje Zarządowi w siedzibie Spółki Warszawa, Grochowska Nr. 28 na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE OKRĘGU CZĘSTOCHOWSKIEGO S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Urządzenia zł 14.001.787,93; Finanse: a) kasa zł 4.792,19; b) banki 12.324,58; c) weksle zł 41.806,14; Materiały zł 789.971,45; Dłużnicy zł 655.939,30; Straty zł 3.574,22; **Razem zł 15.510.195,81.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 2.000.000,00; Kapitał amortyzacyjny zł 2.319.457,95; Wierzyciele: a) akcepty zł 8.600,00; b) wierzyciele ksiązkowi zł 11.182.137,86; **Razem zł 15.510.195,81.**

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Straty z lat ubiegłych zł 89.231,02; Wydatki eksploatacyjne zł 925.534,41; Procenty, dyskonto, prowizje i t. p. zł 1.149.422,05; Podatek dochodowy zł 36.350,59; Amortyzacja inwentarza zł 264.524,57; Zysk zł 85.656,80; **Razem zł 2.550.719,44**

MA. — Straty z lat ubiegłych zł 89.231,02; Sprzedaż prądu zł 2.248.836,97; Wpływy różne zł 54.476,09; Zwrotne przez Skarb Państwa podatki zł 158.175,36; **Razem zł 2.550.719,44.**

Zarząd Spółki Akcyjnej

Steinhagen i Saenger — Fabryka Papieru i Celulozy

S. A.

zawiadamia, iż w **środe, dn. 11 maja 1932 r. o godz. 17** w lokalu biura Zarządu Spółki, mieszczącego się w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr. 17, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931, pokwitowanie Zarządu i Rady Nadzorczej z wykonania obowiązków oraz powzięcie uchwały o podziale zysków — wreszcie powzięcie uchwały co do określenia dywidendy; 2) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący dodatkowo zgłosić na porządek dzienny swoje wnioski, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie przed dn. 27 kwietnia r. b.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć — w myśl art. 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych — w biurze Zarządu, nie później, jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, swoje akcje lub zaświadczenia notariusza, instytucji kredytowych krajowych, włącznie Banque de Paris et des Pays-Bas, stwierdzające, że akcje zostały złożone do przechowania i nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zebrania.

Zarząd

Karolewskiej Manufaktury Karol Kroning i S-ka

S. A.

zawiadamia, że w **dn. 28 kwietnia r. b. o godz. 17** w lokalu Zarządu przy ul. 6 Siernia Nr. 5 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 3) Pokrycie strat; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wynagrodzenie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski.

Na zasadzie § 59 Prawa Akc., właściciele akcji obowiązani są zgłosić swe prawa do głosu na 7 dni przed zebraniem.

III OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna S. A.

„Uzdrowiska Krajowe“, S. A.

(w likwidacji)

wzywa wierzycieli Spółki do zgłaszania swych roszczeń w terminie rocznym, określonym w art. 129 prawa o spółkach akcyjnych do Komisji Likwidacyjnej w Warszawie, N. Świat 26 m. 10.

ZAKŁADY CHEMICZNE

„KANTORJA“ L. Mandelbauma, S. A.

w Opatowie-Kieleckim

Bilans po dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 5.399,14; P. K. O. zł 5.184,09; Weksle zł 504.295,30; Zaliczenia kolejowe zł 963,40; Inkasa frachtowe zł 5.033,32; Zapasy zł 166.801,86; Ruchoomości i nieruchomości zł 355.074,69; Papiery wartościowe zł 4.278,85; Dłużnicy zł 228.920,95; Strata zł 134.547,91; **Razem zł 1.410.600,51.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 150.000,00; Kapitał zapasowy zł 42.427,32; Fundusz amortyzacyjny zł 143.450,40; Wierzyciele zł 1.074.722,79; **Razem zł 1.410.600,51.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

WINIEN. — Nieściągalne długi zł 37.332,74; Amortyzacja zł 22.685,35; Podatki zł 44.212,59; Różnice kursowe zł 467,84; Koszty handlowe i ogólne zł 195.791,96; Koszty produkcji zł 514.826,53; **Razem zł 815.317,01.**

MA. — Dochód z nieruchomości zł 2.213,34; Z produkcji zł 678.335,76; Różne zł 120,00; Strata zł 134.547,91; **Razem zł 815.317,01.**

KSIĄŻNICA — ATLAS

Zjednoczone Zakłady Kartograficzne i Wydawnicze T. N. S. W.

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w **dn. 23 kwietnia 1932 r. o godz. 18** odbędzie się w sali posiedzeń Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie ul. Akademicka,

ÓSMIE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY

z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokołów ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie i bilans za rok administracyjny 1931 r.; 3) Sprawozdanie biegłych rewidentów z rewizji bilansu zamknięcia za 1931 r.; 4) Uchwała w sprawie rozdziału czystego zysku; 5) Uchwała w sprawie kupna budynku fabrycznego; 6) Wybór 6 członków Rady Nadzorczej na trzy lata, w miejsce ustępujących; 7) Uchwała w sprawie hipotecznego obciążenia nieruchomości fabrycznych.

Celem wykonania prawa głosowania należy akcje uzasadniające prawo głosowania wraz z odpowiednimi niepłatnymi kuponami, złożyć najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem, t. j. do dn. 16 kwietnia 1932 r., w Kasie Spółki we Lwowie (ul. Czarnieckiego 12) lub w Warszawie (Nowy-Świat 59). Zamiast samych akcji mogą być złożone zaświadczenia depozytowe notariusza albo krajowej instytucji kredytowej.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Sp. Akc. dla Handlu i Przemysłu Berenstein, Zonis i S-ka“

W Ł O D Z I

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 12** w poł. w kancelarii notariusza P. K. Rossmanna w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 74, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków oraz sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 3) Udzielenie absolutorium władzom Spółki; 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków za 1931 r. oraz o przeznaczeniu niepodzielonego zysku za 1929 r.; 5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie umieszczenia na porządku dziennym jakichkolwiek spraw, winni zgłosić Zarządowi wnioski na piśmie nie później, jak na dni 14 przed terminem Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie brać udział na Walnym Zgromadzeniu, winni najdalej do dn. 23 kwietnia swe akcje wzgl. zaświadczenia, o których mowa w § 15 Statutu Spółki, złożyć Zarządowi Spółki, w Łodzi przy ul. Tad. Kościuszki nr. 3.

Klesowski Przemysł Granitowy w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu przy ul. Trębackiej Nr. 4 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zyczący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu swoje akcje, względnie zaświadczenia, przewidziane art. 59 prawa akcyjnego.

Zarząd T wa

„LINOLEUM“, S. A.

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 18 w siedzibie Zarządu Wilanowska 6-16 Warszawa.

Porządek dzienny: Wybór przewodniczącego; Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; Zatwierdzenie bilansu, r-ku strat i zysków i podział zysków za 1931 r. oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek i sprzedaży lub zamiany nieruchomości; Wybór władz Spółki i określenie wynagrodzenia Rady; Wolne wnioski (złożone piśmiennie Zarządowi do 18 kwietnia 1932 r.).

Akcjonariusze pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub dowody zdeponowania takowych w bankach do 23 kwietnia 1932 r. w siedzibie Zarządu.

„Tartaki“, S. A. w Chodorowie**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE**

odbędzie się w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 12 w lokalu Spółki we Lwowie, przy ul. Senatorskiej 6.

Walne Zgromadzenie Spółki Akcyjnej

Fabryka Waty Hygroskopijnej „Alba“, S. A

odbędzie się w dn. 29 kwietnia r. b. o godz. 12 u Notariusza Siennickiego, Warszawa, Kapucyńska 6.

Porządek obrad:

Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum; Określenie wynagrodzenia Zarządu; Uchwalenie budżetu na 1932 r.; Wolne wnioski.

Celem uzyskania prawa uczestniczenia w Zgromadzeniu, należy złożyć Zarządowi akcje 7 dni przed Zgromadzeniem.

Zarząd Przemysłu Bawełnianego Juliusza Kindermana

S. A. W ŁODZI

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r., o godz. 18 w lokalu Zarządu w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 139 odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego i sekretarza, 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 r., protokołu Zarządu z 2 grudnia 1931 r., rachunku zysków i strat, podziału zysku, oraz wniosku Komisji Rewizyjnej i udzielenie pokwitowania Zarządowi; 3) Wybory Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej; 4) Uchwalenie budżetu na 1932 r.; 5) Wolne wnioski.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zebrania w pierwszym terminie, Walne Zebranie odbędzie się bez dodatkowych ogłoszeń w drugim terminie dn. 12 maja 1932 r. o tej samej godzinie.

Zarząd Banku

Bank für Handel und Gewerbe Poznań**Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, S. A. w Poznaniu**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w środę dn. 4 maja 1932 r. o godz. 12 w poł. odbędzie się w lokalu Banku w Poznaniu, ul. Masztalarska 8a

**ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za 1931 r.; 2) Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.; 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybór członków Rady Nadzorczej; 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Komitetu Wykonawczego Rady Nadzorczej.

Prawo uczestniczenia w Walnym Zebraniu mają ci akcjonariusze, którzy złożyli w banku: Bank für Handel und Gewerbe Poznań Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu, w Poznaniu najpóźniej 7-mego dnia roboczego przed wyznaczonym Walnym Zebraniem do godz. 14 — akcje tegoż Banku, przeznaczone do uczestniczenia wraz z spisem numerów tych akcji, a o ile tych akcji nie otrzymali — odpowiednie noty ugodowe względnie kwity depozytowe powyż wspomnianego Banku i nie odbiorą ich przed ukończeniem Walnego Zebrania. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucji kredytowej krajowej. W zaświadczeniach winno być stwierdzone, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zebrania.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 kapitału akcyjnego, mają prawo żądać umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym Walnego Zebrania. Żądanie to powinno być zgłoszone nie później, niż 14 dni przed terminem Walnego Zebrania przy złożeniu dowodu posiadania przepi-sanej ilości akcji.

Rada Spółki Akcyjnej

Zjednoczonych Ślusarzy Chrześcijan

w myśl § 12 Statutu Spółki, podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Spółki odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 6 wieczorem w lokalu Cechu Ślusarzy Chrześcijan, ul. Kopernika 28.

Porządek obrad: 1) Zażalenie Zebrania; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zebrania; 4) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r. 5) Zatwierdzenie bilansu za 1931 r.; 6) Budżet; 7) Wybór 7 członków Rady; 8) Wybór 3 członków Zarządu; 9) Wybór Komisji Rewizyjnej; 10) Rozpatrzenie § Statutu Dział V art. 128 do 141 włącznie ustawy obowiązującej; 11) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze pragnący wziąć udział w tem Zgromadzeniu, winni — zgodnie z § 12 — złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe krajowych instytucji kredytowych, przez Rząd zatwierdzonych, lub zagranicznych, najmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem, czyli najpóźniej do dn. 23 kwietnia 1932 r. w biurze Spółki Akcyjnej, pl. Grzybowski 3/5 w godz. od 10 do 2 popołudniu.

W razie gdyby Walne Zgromadzenie nie doszło do skutku, ponowne Walne Zgromadzenie w myśl § 12 dla rozstrzygnięcia spraw powyższym porządkiem objętych, odbędzie się w tymże lokalu o godz. 7 wieczorem, dn. 21 maja 1932 r.

Zgromadzenie to będzie prawomocne a uchwały jego ostateczne bez względu jaką część kapitału zakładowego reprezentować będą przybyli na Zgromadzenie Akcjonariusze lub ich pełnomocnicy.

BIAŁOSTOCKIE TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNOŚCI

S. A.

W BIAŁYMSTOKU

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł	zł
Urządzenia w Białymstoku	15,172.685.30	
Urządzenia w Wasilkowie	306.154.35	
Urządzenia w Łapach	679.446.85	
Motory w dzierżawie	454.543.83	
Instalacje w dzierżawie	52.180.83	16,665.011.16
Magazyn		776.172.99
Kasa, waluty obce i banki	291.027.81	
Papiery procentowe własne	4.850.00	
Weksle w portfelu	17.274.78	
Weksle zażyrowane w obiegu	45.557.17	
Kaucje Towarzystwa	46.797.67	405.507.43
Dłużnicy		3,684.541.32
Akcje, złożone do dyspozycji T-wa	85.000.00	
Papiery $\frac{1}{2}$ -owe w depozycie	262.00	85.262.00
		<u>21,616.494.90</u>

PASYWA	zł	zł
Kapitał akcyjny	9,775.000.00	
Fundusz rezerwowy	404.316.08	
Fundusz umorzenia wartości inwentarza	7,377.499.77	17,556.815.85
Wierzyciele	3,342.318.26	
Zadłużenie z tytułu żyra weksli	45.557.17	
Miejski podatek koncesyjny	44.804.77	3,432.680.20
Akcyonariusze za złożone do dyspozycji akcje	85.000.00	
Depozyt papierów $\frac{1}{2}$ -owych	262.00	85.262.00
Pozostałość zysku z 1930 r.	15.635.41	
Zysk za 1931 r.	526.101.44	541.736.85
		<u>21,616.494.90</u>

Rachunek strat i zysków

STRATY	zł	zł
Odpisy:		
Podatek miejski koncesyjny	44.804.77	
Fundusz rezerwowy	45.747.95	
Fundusz umorzenia wartości inwentarza	885.680.63	976.233.35
Sumy do umorzenia	27.078.64	
Straty nadzwyczajne	4.400.00	31.478.64

ZYSKI:	zł	zł
Pozostałość zysku z 1930 r.	15.635.41	
Zysk za 1931 r.	526.101.44	541.736.85
		<u>1,549.448.84</u>

ZYSKI	zł	zł
Pozostałość zysku z 1930 r.		15.635.41
Nadwyżka eksploatacji 1931 r.	1,493.492.22	
Wpływy różne	40.321.21	1,533.813.43
		<u>1,549.448.84</u>

Elektrownia w Kielcach

S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł
Nieruchomości i urządzenia	6,234.876.26
Linja przesyłowa Kielce—Chęciny	316.213.52
Linja przesyłowa do stacji pomp w Białogonie	113.488.34
Linja przesyłowa Kielce—Jaworznia	58.943.06
Kasa	2.316.32
Banki	12.219.70
Weksle	20,849.69
Magazyn	317.172.00
Motory w dzierżawie	10.333.16
Dłużnicy	664.151.67
Straty z lat ubiegłych	76.358.08
Strata za rok 1931	12.073.03
	<u>7,838.994.83</u>

PASYWA	zł
Kapitał zakładowy	500.000.00
Fundusz amortyzacyjny inwentarza	380.862.36
Fundusz amortyzacyjny kapitału zakładowego	6.250.00
Fundusz amortyzacyjny linii przesyłowej Kielce — Chęciny	33.931.41
Fundusz amortyzacyjny linii przesyłowej do stacji pomp w Białogonie	3.463.47
Fundusz amortyzacyjny linii przesyłowej Kielce — Jaworznia	926.30
Wierzyciele	6,913.561.29
	<u>7,838.994.83</u>

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

STRATY	zł
Straty za lata ubiegłe	76.358.08
Wydatki eksploatacyjne za 1931 r.	682.214.34
Procenty i prowizje wypłacone	724.322.19
Podatek dochodowy od zysków T-wa za 1930 r.	752.40
Wydatki, dotyczące Tramwaj Elektrycznych	150.00
Amortyzacja strat, powstałych z likwidacji starej elektrowni	14.325.25
Amortyzacja nieruchomości i urządzeń elektrowni — 0.50%	30.611.92
	<u>1,528.734.18</u>

ZYSKI	zł
Dochody eksploatacyjne: sprzedaż energii elektrycznej	1,429.441.66
Dochody nieprzewidziane: ponowne przyłączenia	6.424.27
Dochody nieprzewidziane: sprzedaż materiałów i różne	4.437.14
Straty za lata ubiegłe	76.358.08
„ za 1931 r.	12.073.03
	<u>1,528.734.18</u>

ZARZĄD

Towarzystwa Przemysłu Włókienniczego w Zgierzu, „Lana“

S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów Spółki, że w dn. 24 kwietnia 1932 r. o godz. 16 w lokalu własnym przy ul. Berka Joselewicza Nr. 12, odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 5) Ustalenie liczby członków Zarządu i wybór; 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 7) Upoważnienie Zarządu do zaciągnięcia pożyczek w instytucjach finansowych; 8) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Zgromadzeniu, winni — stosownie do § 59 Statutu Spółki — najpóźniej do dn. 17-go kwietnia r. b. złożyć swoje akcje, świadectwa tymczasowe lub odpowiednie kwity depozytowe albo zastawowe w biurze Spółki Akcyjnej w Zgierzu, ul. Berka Joselewicza Nr. 12, gdzie będą przechowane aż do zakończenia Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd S. A. „Herbewo“ Herliczka, Beldowski, Wołoszyński, Zjednoczone Fabryki Intek i Bidutek, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie, w biurze Spółki, przy Al. Słowackiego Nr. 64 w dn. 7 maja 1932 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym: 1) Przyjęcie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Przedłożenie zamknięć rachunkowych za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej oraz powzięcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała w sprawie rozdziału czystego zysku; 5) Oznaczenie wysokości wynagrodzenia Rady Nadzorczej; 6) Oznaczenie dziennika, przeznaczony dla ogłoszeń.

Uwagi: Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje przynajmniej 7 dni przed zgromadzeniem w biurach Spółki w Krakowie, Al. Słowackiego L. 64.

ZARZĄD

f. „Polsko-Belgijskie Towarzystwo dla Impregnacji Drzewa i Polski Krezonafi“, S. A., Warszawa

zawiadamia powtórnie, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 12, w biurze Zarządu Towarzystwa, ul. Wspólna 23, z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931 i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 3) Zatwierdzenie planu działalności i budżetu na 1932 r.; 4) Wybory do Rady Nadzorczej; 5) Wybory do Zarządu; 6) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, w oznaczonym terminie, zechcą — stosownie do art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych, złożyć na 7 dni przed powyższym terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu Towarzystwa, Warszawa, ul. Wspólna 23, swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Przemysłu Bawełnianego „LUDWIK GEYER“, S. A. W ŁODZI

podaje niniejszem do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 kwietnia 1932 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu Spółki w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 282

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej za 1931 r. i sprawozdanie Zarządu ze stanu interesów Spółki;
- 3) Przejrzenie i zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1931 r. i rachunku zysków i strat za 1931 r. oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 4) Uchwała w sprawie pokrycia strat;
- 5) Przejrzenie i zatwierdzenie preliminarza wydatków na 1932 r.;
- 6) Zdecydowanie ilości członków Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 7) Zdecydowanie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 8) Wybory do Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 9) Wybór pism do zamieszczania obowiązkowych ogłoszeń Spółki;
- 10) Wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje względnie prawomocne świadectwa depozytowe na ręce Zarządu w biurze Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariusze, pragnący zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny, winni złożyć odpowiednie wnioski na ręce Zarządu Spółki najpóźniej do dn. 14 kwietnia 1932 r.

Zarząd Włocławskiej Fabryki Fajansu Leopold Czamański i S-ka, S. A.

zawiadamia akcjonariuszy, iż w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Spółki przy ul. Kościuszki 8 we Włocławku

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz r-ku zysków i strat za 1931 r.; 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków względnie pokryciu strat; 3) Pokwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków; 4) Wybory ustępujących członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Sprawy kupna — sprzedaży oraz obciążania nieruchomości; 6) Wolne wnioski.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„ZJEDNOCZONE GAZOWNIE POLSKIE“

zaprasza PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE,

odbyć się mające w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 20 w Warszawie, ul. Rymarska Nr. 10 m. 2 z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie sprawozdania, rachunku zysków i strat, oraz bilansu za 1931 r. i udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 2) Rozpatrzenie budżetu na 1932 r.; 3) Wybory władz; 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek hipotecznych; 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje wzgl. kwity depozytowe najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem pod powyższym adresem.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu“, S. A.

z siedzibą w Warszawie, Wilcza 9a

podaje do wiadomości, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 16 marca 1932 r. (protokół Notarjusza Marjana Kurmana w Warszawie Nr. Rep. 352/1932) uchwaliło

OBNIŻYĆ KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁKI

z zł. 36,300.000 do zł. 35,700.000.

Zawiadamiając o powyższem, Zarząd — zgodnie z art. 122 prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r., zmienionem Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3 grudnia 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86/1930), wzywa wierzycieli Spółki do zgłaszania swych roszczeń w ciągu 3 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia.

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI AKCYJNEJ

Bazar Poznański

odbędzie się we wtorek dn. 10 maja 1932 r. o godz. 17 w Poznaniu w Bazarze. Porządek obrad: 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 4) Podział czystego zysku; 5) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 6) Wybory do Rady Nadzorczej; 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wnioski Akcjonariuszów winny być zgłoszone najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu.

Baza: Poznański, S. A.

(—) Ignacy hr. Mielżyński (—) Edward Kujaciński

Zarząd Sp. Akc. Fabryka Aparatów Elektrycznych K. SZPOTAŃSKI i S-ka zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w Warszawie w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 16 w lokalu Spółki przy ul. Kafuszyńskiej 4, z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r.; pokrycie strat i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 3) Zmniejszenie i powiększenie kapitału; 4) Wybór Zarządu; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej; 7) Udzielenie Zarządowi pełnomocnictw, wymienionych w art. 52 poz. 2, 3 i 4 Prawa o Spółkach Akcyjnych; 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje lub świadectwa depozytowe do Zarządu Spółki na 7 dni przed Zgromadzeniem.

ZARZĄD TOWARZYSTWA AKCYJNEGO

Sukcesorowie Lebrechta Müllera

S. A.

niniejszem podaje do wiadomości, że

17 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

naszej Spółki Akcyjnej odbędzie się w dn. 23 kwietnia 1932 r. o godz. 15 w lokalu Spółki.

Porządek dzienny: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego Ogólnego Zebrania; 3) Sprawozdania: Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1931 r.; 5) Ustalenie ilości członków Zarządu; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej.

Akcje lub zaświadczenia depozytowe winne być złożone na nasze ręce do dn. 16 kwietnia 1932 r.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Kąpiele na Wielkim Morzu Jastrzębie Góry „Jastgór“

zawiadamia powtórnie o zwołaniu na **dz. 24 kwietnia r. b. na godz. 11 rano** w lokalu „Parowozów”, Kolejowa Nr. 57.

Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów

ze szczegółowym porządkiem dziennym, ogłoszonym w „Monitorze Polskim” z dn. 2 kwietnia r. b. Nr. 76.

W Zgromadzeniu tem mają prawo wziąć udział Akcjonariusze, którzy akcje swoje lub kwity bankowe złożą na 7 dni przed Zgromadzeniem w biurze Spółki, Kolejowa Nr. 57 (lokal Parowozów).

R A D A

Banku Angielsko-Polskiego, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 maja 1932 r. o godz. 3 po poł. odbędzie się w lokalu Banku przy ul. Krakowskie Przedmieście 47/49

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Rady i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Podział zysków i pokwitowanie władz Banku; 5) Zatwierdzenie kooptowanego członka Rady i wybór członków Rady na miejsce ustępujących; 6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 7) Budżet na 1932 r. i plan działalności Banku; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej; 9) Oznaczenie pisma, poza przewidzianymi ustawą, w którym mają być drukowane obowiązkowe ogłoszenia Banku; 10) Zmiana § 36 Statutu. Treść dotychczasowa: „Walne Zgromadzenia bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Pierwsze zwołuje się corocznie w ciągu 4 miesięcy po upływie roku obrotowego, drugie w każdym czasie, kiedy to się okaże potrzebnem. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenia winny obowiązkowo być zwołane na żądanie Rady, Komisji Rewizyjnej lub na żądanie akcjonariuszów, którzy przedstawiają wspólnie przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, lub w przypadkach, wymaganych przez prawo”. Proponuje się drugiemu zdaniu w miejsce dotychczasowego nadać brzmienie następujące: „Pierwsze zwołuje się corocznie w ciągu 5 miesięcy po upływie roku obrotowego, drugie w każdym czasie, kiedy to się okaże potrzebnem”. Pierwsze i trzecie zdania pozostają bez zmiany; 11) Wnioski Akcjonariuszów.

Zgodnie z § 33 Statutu PP. Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje na 7 dni przed powyższym terminem do kasy Banku.

Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny a to z zachowaniem przepisów art. 54 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Włókienniczej Spółki Akc. „H. Eitingon i S-ka“

podaje niniejszym do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 4 po poł. odbędzie się w lokalu Zarządu w Łodzi ul. Sienkiewicza 82

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Budżet na rok operacyjny 1932 r.; 5) Wybór Rady Nadzorczej; 6) Określenie wysokości wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w zebraniu, winni 7 dni przed temże złożyć swoje akcje względnie odnośne zaświadczenia instytucji bankowych w Zarządzie Spółki w Łodzi.

Walne Zebranie Akcjonariuszów

Olejarni Szamotuły, S. A. w Szamotulach

odbędzie się w dn. 30 kwietnia 1932 r., o godz. 16 w biurze firmy Oskar Marchlewski, Poznań ul. Fr. Ratajczaka 15.

Porządek obrad: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu z rachunkiem zysków i strat za 1931 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej; 5) Wolne wnioski.

Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu mają tylko ci akcjonariusze, którzy pięć dni przed terminem Walnego Zebrania, t. j. do dn. 24 kwietnia r. b. włącznie złożą Zarządowi Olejarni Szamotuły akcje lub kwity depozytowe na akcje, złożone u notariusza lub w banku; kwity depozytowe winny wykazywać numery zastąpionych akcji.

Zarząd: Edmund Ignasiak

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Pierwszej Krajowej Fabryki Manometrów, Termometrów i Przyrządów Laboratoryjnych Henryk Neuman, S. A., Włocławek

odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł., w lokalu Zarządu w Włocławku, przy ul. Kaliskiej 21. Porządek dzienny: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie i bilans za 1931 r.; 3) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Budżet na 1932 r. i 5) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje w lokalu Zarządu (§ 59).

RADOMSKIE
TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE, S. A.

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — Inwestycje: a) grunty zł 159.454'22; b) budynki zł 500.705'58; c) kanalizacja, bruki, parkany zł 20.372'25; d) zbiorniki zł 9.116'00; e) studnie i chłodnie zł 138.939'36; f) kotły, maszyny i rurociągi zł 2.640.823'47; g) dynamo i tablica rozdzielcza zł 555.902'36; h) instalacja elektryczna na stacji zł 14.382'02; i) liczniki zł 721.993'95; j) sieć zł 871.912'51; k) oświetlenie ulic zł 126.361'69; l) warsztaty i narzędzia zł 63.621'33; m) ruchomości zł 29.408'77; n) urządzenie podstacji zł 108.533'46; o) instalacje grzejnikowe zł 1.318'26; Razem zł 5.962.845'23; Magazyn zł 384.876'46; Kasa zł 8.568'66; Banki zł 3.902'44; Weksle zł 152.705'02; Dłużnicy: a) abonenci zł 233.030'61; b) kaucja w Magistracie zł 11.800'00; Różni dłużnicy zł 511.501'17; Razem zł 756.331'78; Odszkodowanie za prawo skupu elektrowni zł 1.093.871'61; Depozyty zł 10.000'00. **Ogólna suma zł 8.373.101'20.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny 2.400 akcji à zł 750'00 — zł 1.800.000'00; Kapitał zapasowy zł 125.166'21; Kapitał amortyzacji inwentarza zł 3.030.377'02; Kapitał amortyzacji koncesji zł 1.363.966'94; Wierzyciele: a) zobowiązania krótkoterminowe zł 152.537'42; b) zobowiązania długoterminowe zł 1.798.223'97; Razem zł 1.950.761'39; Deponenci zł 10.000'00; Zysk: a) za rok 1930 zł 80.196'09; b) za rok 1931 zł 12.633'55; Razem zł 92.829'64. **Ogólna suma zł 8.373.101'20.**

Rachunek zysków i strat za 1931 r.

STRATY. — Umorzenie wartości inwentarza zł 514.112'35; Umorzenie za prawo skupu elektrowni zł 84.143'97; Strata na sprzedanych przedmiotach zł 16.753'82; Zysk za rok 1931 zł 92.829'64; **Ogólna suma zł 707.839'78.**

ZYSKI. — Zysk za 1930 r. zł 80.196'09; Wyniki eksploatacji za 1931 r. zł 619.008'40; Różnica kursu zł 6.955'68; Różne zyski zł 1.679'61; **Ogólna suma 707.839'78.**

Centrala Przemysłu Rzeźniczego, S. A.

Bilans per 31 grudnia 1931 r.

	Aktywa	Pasywa
Kapitał akcyjny		100.000'00
Kasa	4.464'37	
Dłużnicy	104.277'16	
Wierzyciele		343.289'74
Banki	23.364'49	
Weksle	87.897'10	
Redyskont		36.000'00
Urządzenie	11.039'94	
Teren Górczyń	80.000'00	
Kaucja	200'00	
Samochód	3.400'00	
Dywidenda 1925 r.		108'55
" 1926 r.		476'09
" 1927 r.		567'80
" 1928 r.		1.125'00
" 1929 r.		1.483'00
Udziały	100'00	
Towary	75.260'56	
Flaczarnia	10.000'00	
Flaki	10.322'30	
Rach. wątpliwych pretensyj		2.442'08
" zysków i strat z 1931 r.	75.176'25	
	<u>485.502'17</u>	<u>485.502'17</u>

Rachunek strat i zysków per 31 grudnia 1931 r.

	Straty	Zyski
Strata, przeniesiona z 1930 r.	10.904'64	
Wpływ z wypisanej pretensji		176'00
Flaczarnia		13.037'17
Flaki	10.060'50	
Towar		13.925'58
Tłuszcze		2.868'08
Skóry		17.109'90
Koszty handlowe	73.444'90	
Procenty i prowizje	15.987'47	
Prowizja komis.		218'21
Elekty		232'15
Administracja Górczyń		900'00
Podatki	8.588'25	
Utrzymanie samochodu	2.330'55	
Oplaty stemplowe	2.322'03	
Szczec	5'00	
Strata 1931 r.		75.176'25
	<u>123.643'34</u>	<u>123.643'34</u>

Poznań, dn. 14 stycznia 1932 r.

Centrala Przemysłu Rzeźniczego, S. A.

Zarząd:

(—) St. Chojceki

Zgodność bilansu i rachunku zysków i strat, stwierdzonych na podstawie ksiąg Centrali Przemysłu Rzeźniczego, w Poznaniu, potwierdzamy.

Poznań, dn. 19 stycznia 1932 r.

Rada Nadzorcza:

(—) K. Przybyła, (—) S. Budziński, (—) W. Weselik
(—) Fr. Kulawski, (—) S. Rutter, (—) St. Pilaczyński

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Zakładów Bieli Cynkowej i Przetworów Chemicznych „Huta Feniks”
S. A. W BĘDZINIE

odbędzie się w biurze Zarządu w Będzinie, przy ul. Mostowej Nr. 7, w dn. 28 kwietnia 1932 r. o godz. 20 z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu z czynności Spółki za 1931 r.; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i podział zysków; 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 5) Pełnomocnictwa dla Zarządu; 6) Wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Będzin, dn. 5. kwietnia 1932 r.

Zakładów Przemysłowych „Guma - Rubber“, S. A.

zawiadamia, że

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w sobotę, dn. 30 kwietnia 1932 r., o godz. 18 w lokalu Spółki przy ul. Gęsiej Nr. 30. z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansów i rachunku strat i zysków na dz. 31/XII 1931 r.; 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie uczestniczyć w tem Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia w myśl § 59 Prawa o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r. Wolne wnioski winny być zgłoszone Zarządowi na piśmie nie później, niż 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Chemiczna Gzichów

powtórnie zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że
ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Chmielna 10, w dn. 14 kwietnia 1932 r. o godz. 16 z następującym porządkiem obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie sprawozdania rocznego, bilansu za 1931 r. i rachunku zysków i strat, oraz udzielenie absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na 1932 r.; 5) Wybory uzupełniające do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wynagrodzenia władz; 7) Wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Z A R Z ą D

Warszawsko-Łódzkiego Tow. Handlowego, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż

**XI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 5 po poł. w Łodzi ul. Targowa Nr. 63.

Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia następujący: 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1931 r., rachunku zysków i strat i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 3) Zatwierdzenie budżetu na 1932 r.; 4) Wybór członków Zarządu; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski Zarządu; 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

W celu uzyskania prawa uczestnictwa na Walnym Zgromadzeniu PP. Akcjonariusze obowiązani są złożyć w biurze Zarządu w Łodzi ul. Piotrkowska 43, swoje akcje na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia.

Spółka Akcyjna

Przemysłu Korkowego WICANDER i S-ka w Warszawie

ul. Marszałka Focha Nr. 9

zawiadamia, że

**WALNE ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 12 rano w siedzibie Spółki, Warszawa, ul. Marsz. Focha Nr. 9 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok ubiegły; 3) Wybór członków Zarządu; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Budowlanej Spółki Akcyjnej w Łodzi, S. A.

zawiadamia wszystkich swoich akcjonariuszów o

DOROCZNEM WALNEM ZGROMADZENIU SPÓŁKI,

które odbędzie się w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 16 w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Al. Kościuszki 10 z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi; 5) Podział zysków i ustalenie wynagrodzenia Zarządowi oraz Komisji Rewizyjnej; 6) Plan działania i budżet na 1932 r.; 7) Wybór nowych władz Spółki; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w tem zgromadzeniu, winni najpóźniej na 7 dni przed terminem zgromadzenia złożyć akcje swoje w Zarządzie Spółki, w Łodzi, przy Al. Kościuszki 10.

W myśl § 12 statutu Spółki, Zgromadzenie ważne będzie bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

Zarząd Budowlanej Spółki Akcyjnej w Łodzi
S. A.

II OGŁOSZENIE

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów**Fabryki Szkła Ujście, S. A., dawniej Friedr. Siemens**

U J Ś C I E

odbędzie się w środę dn. 20 kwietnia 1932 r. o godz. 13,30 w Poznaniu, Plac Wolności 18 w biurze P. adwokata i notariusza L. Cichowicza, z następującym porządkiem dziennym: 1) Przedłożenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysku i strat za rok operacyjny 1931; 2) Uchwała pokwitowania dla Rady Nadzorczej; 3) Wybory do Rady Nadzorczej; 4) Zmiana § 16 ustęp 2 statutu treści: „Za swe czynności otrzymują członkowie Rady Nadzorczej rocznie po zł. 3 440, prezes zł. 6 880”; na projektowane brzmienie:

„Za swe czynności otrzymują członkowie Rady Nadzorczej stałe wynagrodzenie zł. 1.000, prezes zł. 2.000, oraz udział w zyskach w wysokości 10% wydzielonej dywidendy. Podział tego udziału następuje według ilości członków Rady Nadzorczej, W tych okresach operacyjnych, w których dywidenda nie będzie wydzielana, odpada stałe wynagrodzenie”, z tem, iż zmiana ta ma obowiązywać od 1 I. 1931 r.

F A B R Y K A

Wódek, Likierów i Win Stefan Geneli i S-ka, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 kwietnia 1932 r. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Spółki, w Warszawie, Al. Jerozolimskie Nr. 117,

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r.; 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Określenie wysokości wynagrodzenia dla Zarządu; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu, najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem. Na zasadzie § 57 Ustawy o Spółkach Akcyjnych, PP. Akcjonariusze mogą zgłosić na porządek obrad dodatkowe sprawy do dn. 19 kwietnia 1932 r.

Pierwsze Polskie Zakłady Linoleum, S. A.
w Warszawie, ul. Marszałka Focha Nr. 9

zawiadamia, że

**WALNE ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w lokalu Spółki, Warszawa, ul. Marsz. Focha Nr. 9 w dn. 26 kwietnia 1932 r. o godz. 1 po południu z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok ubiegły; 3) Wybór członka Zarządu na miejsce ustępującego; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Prasa Nowa” Zakłady Wydawnicze i Graficzne we Lwowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 25 kwietnia 1932 r. o godz. 10 rano odbędzie się w lokalu Spółki we Lwowie, ul. Sokoła L. 4

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Sprostowanie bilansu za 1930 r. celem uzgodnienia go z bilansem podatkowym; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; podział zysku oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi; 4) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć najpóźniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Zarządzie Spółki swoje akcje lub zaświadczenia ich złożenia w instytucjach do tego uprawnionych.

Zarząd Sp. Akc.

„FEMA” Fabryka Wyrobów Metalowych, S. A. w Bydgoszczy

podaje do wiadomości, że w dn. 20 kwietnia 1932 r. o godz. 19 w biurze Spółki przy ul. Dr. Emila Warmińskiego Nr. 11 w Bydgoszczy, odbędzie się

**ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

Spółki, z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Zatwierdzenie bilansu i r-ku zysku i strat za 1931 r. oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Podział zysku; 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 6) Wnioski bez uchwał.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje do dn. 13 kwietnia br. w biurze fabryki, Banku Bydgoskim albo Banku Ludowym w Bydgoszczy.

Zarząd: (—) *Sokołowski*

Rada Nadzorcza S. A. „Zakład Letniczy „Pod Piastem” w Inowrocławiu zawiadamia, że w dn. 24 kwietnia 1932 r. odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w Warszawie, ul. Widok 23 m. 3, o godz. 10 i pół rano, a w drugim — tegoż dnia o godz. 11-ej rano prawomocne bez względu na ilość obecnych. Porządek dzienny: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 2) Zatwierdzenie bilansu za rok 1931 i udzielenie pokwitowania Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 3) Sprawa zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa i wybór ewentualnej Komisji Likwidacyjnej zakładu na prawach Walnego Zgromadzenia; 4) Sprawa niewypłaconej dywidendy za r. 1928; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na r. 1932; 6) Wolne wnioski (należy składać na piśmie do 10.4. 32 r. w Warszawie, ul. Piękna 36 m. 3). PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do 17.4. 32 r. złożyć swoje akcje lub dowody bankowe w biurze Zarządu (p. Czarnecki, ul. Marszałkowska 129).

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Bawełnianych „WOLA”

W WARSZAWIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 23 kwietnia 1932 r. o godz. 12 w poł. w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Bema Nr. 70, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI**

z następującym porządkiem dziennym: 1) wybór przewodniczącego Zebrania; 2) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1931 r.; 3) wnioski Komisji Rewizyjnej; 4) podział zysków za rok operacyjny 1931; 5) wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu w związku ze zmianą statutu; 6) sprawy bieżące Spółki; 7) wolne wnioski. PP. Akcjonariusza pragnący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni stosownie do art. 59 Ustawy o Spółkach Akcyjnych, złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania. Stosownie do art. 61 Ustawy o Spółkach Akcyjnych, Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

BANK ZACHODNI, S. A.

na zasadzie §§ 25 i 26 Statutu, ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

XX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Banku Zachodniego, S. A., odbędzie się w piątek, dn. 29 kwietnia r. b., o godz. 4 po poł. w Warszawie w siedzibie Banku Zachodniego, ul. Fredry Nr. 6.

Porządek obrad: 1) Zagajenie Zebrania; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Sprawozdanie z działalności Banku za 1931 r., oraz wnioski Rady i Komisji Rewizyjnej; 4) Wniosek o zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1931 r. i udzielenie pokwitowania Radzie i Dyrekcji z ich czynności za 1931 r.; 5) Ustalenie liczby członków Rady na 1932 r.; 6) Wybór członków Rady i Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski Rady; 8) Wnioski akcjonariuszów.

Każdy akcjonariusz, pragnący uczestniczyć w XX Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, powinien złożyć posiadane akcje lub kwity na akcje, zdeponowane w instytucjach bankowych, najpóźniej do piątku, 22 kwietnia r. b., do godz. 1 po poł. w kasie Centrali Banku Zachodniego, S. A. w Warszawie, przy ul. Fredry Nr. 6.

Wnioski Akcjonariuszów mogą być złożone nie później, jak na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

**W DOBIE KRYZYSU
GOSPODARCZEGO
OSZCZĘDZAJMY
PIENIĘDZY I CZASU**

**PODRÓŻUJMY STALE
SAMOLOTAMI**

**TANIO
PRĘDKO i
WYGODNIE**

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYGH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-03
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BILGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIEDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WOLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: POKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ

C Z Y N N O Ś C I   B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLA I INNE DOKUMENTY (FRACHTY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO WIERZYCIELA.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DALSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

ZLECENIA GIEŁDOWE:

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPIJE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYŁOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE.
.. (CENTRALA W WARSZAWIE). ..

OBROT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ:

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWYMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCĄ PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRII, BELGII, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWII, LOTWY, NIEMIEC, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE .. .. KORESPONDENCJI. .. ..

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁ W KRAKOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach